

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 5 februari justerades.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Tredje vice talmannen meddelade

att *Johan Hedin* (C) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 mars, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Hannes Hervieu* (C) och

att *David Perez* (SD) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 mars, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Monika Lövgren* (SD).

§ 3 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Helena Bouveng* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i delegationen till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Moderaternas partigrupp anmält *Helena Bouveng* som ledamot i delegationen till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och *Ellen Juntti* som suppleant i delegationen till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol.

ledamot i delegationen till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol
Helena Bouveng (M)

suppleant i delegationen till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol
Ellen Juntti (M)

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2020/21:30 för torsdagen den 25 februari i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:443

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:443 Långtidssjuka i covid-19
av Lotta Olsson (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 24 februari 2021

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:464

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:464 Stängning av restauranger
av Lotta Olsson (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 24 februari 2021

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:470 Ökad kunskap för att motverka könsstämpling

av Amineh Kakabaveh (-)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 24 februari 2021

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:476

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:476 Tillgången till lärlingsplatser

av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 februari 2021

Arbetsmarknadsdepartementet

Eva Nordmark (S)

Enligt uppdrag

Charlotte Kugelberg

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:485

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:485 Vaccinationsmotstånd bland vårdpersonal

av Hans Rothenberg (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 24 februari 2021

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:490

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:490 Konkurer inom restaurang- och besöksnäringen

av Hans Rothenberg (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 25 februari 2020
Näringsdepartementet
Ibrahim Baylan (S)
Enligt uppdrag
Christina Nyström
Tf. expeditionschef

§ 7 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till näringsutskottet:
RiR 2021:2 Transportbidraget – bristande underlag och oklar målpfyllelse

§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Redogörelser
2020/21:RS3 till utrikesutskottet
2020/21:RS4 till konstitutionsutskottet

Motioner
2020/21:3864 och 3866 till finansutskottet

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:380 om värnande av träbyggnationer i utomhusmiljö

Anf. 1 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Larry Söder har frågat mig om jag kommer att säkerställa att svenska producenter av impregnerat trä ska få verka på samma villkor som producenterna i övriga EU-länder. Jag svarar i egenskap av ny miljö- och klimatminister.

Regeringen arbetar med flera insatser för att minska klimatpåverkan, och ett ökat träbyggande bidrar till flera av regeringens klimatmål för att minska utsläppen. Trä har egenskaper som även ger bra förutsättningar för industriell byggproduktion, en hög grad av prefabricering och serietillverkning.

Träskyddsmedel är biocidprodukter som innehåller kemiska ämnen som motverkar att virke bryts ned av rötsvampar eller träförstörande insekter. Många träskyddsmedel är giftiga och kan skada både människors hälsa och miljön. De kan innehålla ämnen som kreosot, arsenik, krom och koppar. Träskyddsmedel måste godkännas av Kemikalieinspektionen innan de får användas för impregnering.

Anläggningar för träskyddsimpregnering utgör miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Beroende på hur stora volymer som verksamheten hanterar krävs antingen tillstånd eller att en anmälan görs till kommunen.

De större verksamheterna omfattas av industriutsläppsdirektivet, 2010/75/EU.

Industriutsläppsdirektivets huvudsakliga syfte är att förebygga och begränsa föroreningar från EU:s största industrianläggningar. Genom branschvisa genomförandebeslut, så kallade BAT-slutsatser, ställs bindande krav på användning av bästa tillgängliga teknik. Träskyddsimpregnering omfattas av BAT-slutsatserna för ytbehandling med organiska lösningsmedel, inklusive behandling av trä och träprodukter med kemikalier, vilka kommer att börja gälla 2024.

Genom regleringen på EU-nivå säkerställs att alla verksamheter inom EU som omfattas av industriutsläppsdirektivet lever upp till en gemensam lägsta miljöskyddsnivå och att förutsättningarna för konkurrens på mer lika villkor därmed ökar. Direktivet är ett minimidirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna får ställa strängare krav nationellt.

Med tanke på den risk för människors hälsa och miljön som träskyddsimpregnering innebär är det viktigt att även mindre verksamheter omfattas av tydliga krav. Naturvårdsverkets föreskrifter avser skyddsåtgärder och försiktighetsmått vid behandling genom tryck- eller vakuumimpregnering respektive behandling genom doppning mot mögel- och blånadsangrepp. Föreskrifterna gäller både för de verksamheter som omfattas av industriutsläppsdirektivet och för de mindre verksamheter som i Sverige är anmälningspliktiga men inte omfattas av direktivet.

Naturvårdsverket gör nu en översyn av föreskrifterna, som hunnit bli 20 år gamla. Myndigheten uppger att man kommer att se över om föreskrifterna behöver uppdateras utifrån den utveckling som har skett i branschen och även beakta vad som gäller enligt beslutade BAT-slutsatser.

Regeringens ambition är att svenska företag ska ha goda konkurrensförutsättningar samtidigt som produktionen ska vara hållbar och ett högt miljöskydd säkerställs.

Anf. 2 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Lite siffror bara till att börja med: Skogsindustrin hade 2019 ett exportvärde på 150 miljarder kronor. Investeringar gjordes i Sverige för 13,4 miljarder kronor, och 120 000 är sysselsatta i skogsnäringen i Sverige. Det är bara att komma ihåg att detta inte är någon liten näring i Sverige. Det är en omfattande sektor vi pratar om; jag tror att ministern är fullt medveten om detta. Jag vet också att ministern värnar oerhört om den positiva utvecklingen för träbyggnaden i Sverige och internationellt.

Vi vet båda två att det i en konservativ bransch som byggbranschen ibland är svårt med förändringar. Men vi måste nog ändå konstatera att utvecklingen har gått ganska fort på detta område. Sverige är i själva verket redan i dag, menar jag, ledande inom denna utveckling i Europa. Som ett utpräglat skogsland kan vi förstås också bli en stark exportör på området.

Jag vill informera ministern om att jag tillsammans med din partikollega Emma Hult har initierat ett råd i riksdagen i syfte att öka byggnationen med trä i utemiljön. Tillsammans har vi också i en debattartikel belyst möjligheterna att använda impregnerat trä i stadskärnor runt om i landet eftersom alternativen ofta påverkar miljön negativt betydligt mer. Stål, betong och oljebaserade plastprodukter används ofta, menar jag, slentrianmässigt eller av gammal vana. Jag menar att man ska använda det material som har

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

bäst förutsättningar ur alla aspekter, det vill säga sett till både uppdrag och miljöhänsyn.

När man bygger med trä utomhus eller i utsatta konstruktioner måste träprodukten som används ofta skyddas från röta, precis som ministern berättar i sitt svar. Då är det lämpligt att använda ett träskyddsmedel eller göra en kemisk modifiering av träet. Några andra alternativ som ger träet en lång hållbarhet och beständighet finns egentligen inte. Byggnationer där träskyddsmedel inte används ruttnar snabbt, och risken för att en brygga trampas igenom eller att en lekplats faktiskt blir en fara ökar. Kostnaden för ombyggnation är alltså också en viktig aspekt när man tänker på den modifiering av träet som behöver göras.

Jag ser en betydande risk för att vi i Sverige om vi inte ser upp slår undan benen på en bransch som har möjlighet att på allvar öka byggandet med trä runt om i landets kommuner och stadskärnor. Risken finns också att Sveriges konkurrensmöjligheter minskar om Sverige ska ha andra villkor och regleringar än andra länder i Europa.

Jag syftar på att Naturvårdsverket nu arbetar om föreskrifterna för hantering av träskyddsmedel. Det naturliga hade i stället varit att avvakta regleringen som ändå kommer att hanteras inom ramen för industriutsläppsförordningen och bästa tillgängliga teknik, som numera inkluderar träskyddsindustrin i Europa genom de så kallade BAT-slutsatserna, precis som ministern sa.

Jag skulle vilja fråga ministern en gång till: Är det inte lämpligt att vi har samma regler som i Europa och inte gör så att svensk industri utsätts för mer regleringar än konkurrenterna i Europa gör?

Anf. 3 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag vill tacka Larry Söder för en viktig interpellation. Det är bra att vi delar ambitionen att öka träbyggandet i Sverige. Regeringen har också höga mål för att vi ska bygga mer i trä. Vi ser detta som en väldigt viktig del av vår strategi för att minska klimat- och miljöbelastningen från byggande. Vi vet att bygg- och anläggningssektorn står för i runda slängar en femtedel av alla utsläpp i vårt land. Det är såklart oerhört viktigt att vi hittar den bästa tekniken och de bästa materialen för att minska klimatpåverkan.

Där har också regeringen beslutat om klimatdeklarationer för byggnader, som kommer att göra det tydligt vilka byggnader och vilka val av material som har minst fotavtryck. Det gör att vi kommer att styra i riktning mot mer träbyggande i Sverige.

Med detta sagt ska vi självklart göra insatser för att också stål och betong som vi använder i byggnation ska bli mer hållbara. Där har vi nu fantastiska möjligheter med till exempel Hybritprojektet och det nyligen lanserade H2-projektet, som ju handlar om att producera stål med vätgas i stället för med kol, vilket ju minskar klimatavtrycket enormt kraftigt. Det finns även en färdplan för betongindustrin för att man ska kunna bli en del av ett fossilfritt nollutsläppssamhälle i framtiden.

Träbyggandet kommer att ha en viktig roll och har en viktig roll. Jag ser inte den risk som Larry Söder talar om, att vi skulle slå undan benen för betongindustrin. Vi har ju haft en nationell reglering sedan lång tid tillbaka, och svensk träbyggnadsindustri har klarat konkurrensen väldigt bra. Nu kommer det ett EU-arbete som också handlar om att ha mer ge-

mensamma regler. Det kommer inte att träda i kraft förrän 2024. Än är vi alltså inte där.

Samtidigt som vi delar ambitionen att ge goda förutsättningar för svensk träbyggnadsindustri och svensk impregneringsindustri måste vi också ha fokus på att det finns stora miljörisker med verksamheten. Vi vet att flera olika miljöproblem kan uppkomma genom impregnering. Det handlar om utsläpp till mark och vatten och också om hur man hanterar spillbitar med ämnen som kan vara väldigt farliga för miljön och hur man hanterar överflödiga rester. Många träskyddsmedel är giftiga och kan vålla skada, inte minst på vattenlevande organismer. Där har vi mycket arbete att göra för att skapa en god vattenmiljö och levande hav.

Dessutom är många ämnen svårnedbrytbara och finns kvar i miljön under lång tid. Där har vi tyvärr ett historiskt arkiv att gå tillbaka till. Vi har ett saneringsanslag för Naturvårdsverket som gäller förorenade områden. Där har vi hittills bidragit till att 128 av de mest förorenade områdena har kunnat saneras. De objekt som har beviljats flest anslag finns inom sågverks- och träskyddsbranschen. Där är det 37 olika områden som har sanerats med allmänna medel just för att man inte har klarat av att hålla dessa ämnen borta från miljön. Vi får inte upprepa gamla misstag, utan vi ska se till att detta sker med den säkerhet och trygghet för människors hälsa och för miljön som krävs.

Jag ser inte den risk som Larry Söder ser, att vi får en dubbelreglering. Som jag sa i mitt svar faller mindre verksamheter utanför den reglering som finns på EU-nivå. Skulle vi inte ha några kriterier från Naturvårdsverket skulle de inte omfattas av några krav alls. Det tror jag vore dumt. Vi behöver se till att även små aktörer har rimliga krav och därmed sköter sitt miljöarbete.

För större verksamheter är det alltså först 2024 som de nya EU-reglerna träder i kraft. Där har också Naturvårdsverket tydligt sagt att man när man ser över regelverken kommer att ha ett starkt fokus på det EU-arbete som redan pågår och se till att det inte blir olika regelverk utan snarare att det arbete som görs på EU-nivå även tas vidare i den svenska regleringen.

Anf. 4 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Det är jättebra att man har möjlighet att ställa högre miljökrav på alla typer av material som används, antingen det är trä, stål eller betong. Det som är min poäng i detta är att om vi har en bransch, skogsbranschen, med en produkt som finns inom Sveriges gränser och som faktiskt är bra för miljön – vi är alla överens om att det är bra för miljön med mycket skog – har vi en vara som vi kan använda i Sverige och bygga stadskärnor på ett helt annat sätt, vilket rent miljömässigt är väldigt bra. Då tycker jag att det vore alldeles fel att ställa högre krav på producenterna i Sverige än på producenterna i EU.

Miljön är ett globalt problem. Därför förstår jag inte varför vi skulle ställa högre miljökrav på producenterna i Sverige än exempelvis på dem i Tyskland. Jag menar att det ska vara samma mål för alla. Om nu EU har jobbat fram mål borde vi applicera dem i Sverige. Här verkar det som om man jobbar två gånger på samma boll, och jag tycker inte att det verkar särskilt bra.

Många med mig kanske har den gamla bilden av träskyddsmedel som väldigt miljöfarliga och att de inte är bra över huvud taget. Alla har inte

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

snappat upp att det har skett en utveckling på senare tid. Jag menar att det också borde räknas in här. Verksamheten är alltså inte så miljöfarlig i dag, och precis som ministern säger finns det regleringar kring detta som gör att vi kanske skulle klara oss utan högre krav i Sverige och bara följa de regler som finns inom EU.

Man kan alltid önska sig saker som ledamot. Jag önskar att ministern ska vara tydlig med att vi inte kommer att ställa högre krav på svenska producenter än EU ställer på övriga producenter. Det vill säga att vi inte gör något extra i Sverige, utan vi gör precis som det är i EU. Sedan får EU gärna höja kraven, men då ska det vara gemensamma krav som gäller för alla producenter inom EU.

Anf. 5 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag håller med om många av de slutsatser som Larry Söder presenterar i sitt anförande. Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi nu får regelverk på EU-nivå. Där är Sverige också hela tiden pådrivande för att vi ska ha regler som skyddar miljön och att vi också ska ha höga ambitioner när regelverken genomförs. Där är Sverige alltid en stabil röst. Tyvärr finns det också länder som kämpar i andra riktningen, så det är viktigt att det finns röster som står upp för miljön och för människors hälsa även på EU-nivå.

Det stämmer som Larry Söder säger att det händer väldigt mycket i den här branschen. Det har varit en teknikutveckling som vi verkligen gläds åt och kan glädjas åt gemensamt. Det är också något som påverkar regelverken. De regelverk vi har i dag är som sagt 20 år gamla, och de baseras på de tekniker som fanns vid det tillfället och som i många fall, tror jag, var betydligt miljöfarligare.

Det finns ingen anledning att förutsätta att en översyn av regelverken bara kommer att leda till hårdare, mer vittgående krav och tuffare regler, utan det kan också vara så att man med hänsyn till den teknikutveckling som har varit kan se över regelverken i annan riktning.

Teknikutvecklingen är ju inte slut nu heller. Den fortsätter i väldigt hög takt. Nu kommer nya, spännande metoder att skapa bra träskydd som också är i linje med de miljömål som vi har satt upp. Ett exempel är att använda nya träslag som är mer motståndskraftiga i sig själva. Det finns även tryckimpregnering med linolja, som ju är en naturprodukt som inte har dessa negativa konsekvenser i form av farliga ämnen som är giftiga för människor och vattenlevande organismer. Det kommer nu också teknik med värmebehandling av trä, som också ger mycket bättre förutsättningar för att trä ska hålla över tid. Denna utveckling pågår hela tiden, och den ska vi bejaka. Vi ska se till att våra regelverk också uppmuntrar till att använda den bästa tekniken ur miljösynpunkt.

Jag tycker alltså att det är bra att man kontinuerligt ser över de regelverk som gäller för svenska industrier. I det här fallet har det gått 20 år, och det har hänt mycket under den tiden. Då finns det också anledning att modernisera regelverken kopplat till detta.

Jag delar också Larry Söders ambition att vi ska synka oss väl med det arbete som pågår på EU-nivå. Det är viktigt att vi inte skapar sämre konkurrensförhållanden för svenska tillverkare än vad man har i andra EU-länder. Om effekten blir att vi minskar användningen av svenska träprodukter och i stället importerar dem har vi ju inte vunnit någonting. Det

finns också ett värde i exempelvis korta transportavstånd och att använda lokala råvaror.

Jag tycker att det är bra att vi nu, bland annat genom Sveriges arbete, får en betydligt starkare reglering på EU-nivå, som reglerar alla stora producenter av impregnerat virke i EU. Det är också viktigt att vi har uppdaterade regelverk som styr över de mindre verksamheterna som inte omfattas av EU-regelverken. Oavsett om man är storskalig eller småskalig har man en potentiell påverkan på sin närmiljö.

Detta är också en arbetsmiljöfråga. Vi vet att många av de ämnen som har använts exempelvis är cancerframkallande, och det är viktigt att de som arbetar i den här branschen också har en arbetsmiljö som skyddar deras hälsa.

Detta är ett arbete som nu kommer att fortsätta. Naturvårdsverket kommer också att titta noga på det arbete som pågår på EU-nivå och anpassa sina förslag till det.

Anf. 6 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! En gemensam reglerad EU-marknad är det som är positivt. Det tycker både ministern och jag. Jag uppfattar ministrerns svar som att det inte är någon ambition att lägga mer pålagor på svenska företag än vad europeiska företag har. Vi ska försöka att ha en gemensam ribba, kan man väl säga. Om ribban är något högre eller något lägre kan man alltid diskutera, men jag uppfattar att det är ett positivt svar.

Däremot kan jag fortfarande tycka att det är problematiskt när Naturvårdsverket dubbelarbetar. Man skulle kunna använda EU-direktivet eller EU-reglerna och applicera dem direkt på de svenska delarna.

När man pratar med kommuner och med andra människor inser man ganska tidigt att information om utvecklingen när det gäller träindustrin och den innovativa del som finns inte över huvud taget når ut till kommuner eller dem som producerar vår utemiljö eller skapar våra stadskärnor.

Det skulle jag vilja att ministern tar med sig. Kan man hjälpa till med att informera och se hur man innovativt kan arbeta med trä i stadskärnor och utemiljöer på ett mer positivt sätt?

Det finns ganska många exempel i Sverige som visar hur det kan göras på ett bra sätt. Det är ett material som vi har i Sverige. Det är ett material som är bra för miljön. Jag tror att det skulle vara väldigt bra om man kan ta bort den rädsla som finns. Då kan man välja material utifrån förutsättningarna. Man kan givetvis välja andra material, men just när det gäller trä tror jag att detta med information och vår nedärvda bild av hur det fungerar skapar problematik för träindustrin. Detta skulle kunna vara mycket mer använt på många olika sätt.

Anf. 7 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack igen, Larry Söder, för en bra diskussion! Vi har en gemensam ambition att öka användningen av trä i byggnationen i Sverige. Det handlar om både bostäder och fastigheter. Men det handlar också om anläggningar.

Jag håller med om att det finns ett värde om vi kan skapa en marknad för hållbara träprodukter. Där ser jag att det finns en stor funktion också för offentlig sektor i offentlig upphandling. Det handlar om att vi uppmuntar och ställer krav på användning av bästa möjliga material och bästa möj-

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

liga teknik. Vi kan också skapa en grund för ännu bättre träskyddstekniker i Sverige i framtiden och uppmuntra de allra mest hållbara lösningarna så att vi kan fasa ut en historisk miljöskuld som har funnits – det måste vi erkänna – kring träimpregnering. Det är många områden i Sverige som har varit – och fortfarande är – ganska svårt förorenade av kreosot, arsenik och andra väldigt giftiga ämnen.

Det är bra att teknikutvecklingen går framåt. Det är bra att vi nu har lagt stora resurser på att sanera dessa områden. Men det är också bra om vi kan fortsätta att uppmuntra både byggbranschen och dem som tar fram träprodukterna att använda bra material ur klimatsynpunkt och att använda den bästa tekniken för att undvika andra miljöproblem och hälsoproblem.

Här tror jag att vi har en stor möjlighet att informera och att se till att vi skapar en marknad.

Min ambition är att Sverige, med det stora miljöengagemang som vi har och med det stora kunnande som finns, faktiskt kan vara föregångare och visa för resten av världen att trä är ett fantastiskt byggmaterial och ett material som vi kan använda betydligt mer för att bygga framtidens hållbara samhälle.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2020/21:428 om åtgärder mot långa handläggningstider för miljötillstånd

Anf. 8 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Johan Hultberg har frågat mig om jag delar hans uppfattning att långa handläggningstider försenar och äventyrar investeringar och åtgärder som levererar miljönytta och varför jag och regeringen inte gjort mer för att åtgärda problemet. Han har också frågat mig om jag är beredd att införa tidssatta mål för handläggningen av tillståndsärenden och vidta ytterligare åtgärder för att reformera tillståndsprocesserna så att handläggningstiderna för miljötillstånd minskar.

En snabb grön omställning förutsätter moderna och effektiva tillståndsprocesser, och regeringen prioriterar frågan högt.

Regeringen tillsatte i höstas en utredning med uppdrag att se över det nuvarande systemet för prövning enligt miljöbalken och föreslå åtgärder för att uppnå en modernare och mer effektiv prövning. Syftet är att underlätta för miljö- och klimatförbättrande investeringar och åstadkomma snabbare och enklare prövningsprocesser samtidigt som ett bibehållet miljöskydd säkerställs. Utredningen ska presentera sitt betänkande i december 2021.

Som en del av arbetet med att effektivisera miljöprövningen har regeringen gett berörda myndigheter i uppdrag att ta fram en samlad statistik för miljöprövningen. Statistiken kommer att finnas tillgänglig i april 2021 för år 2020. Statistiken är viktig för att identifiera lämpliga effektiviseringsåtgärder.

För en månad sedan föreslog regeringen ändringar av regelverket för hur mark- och miljödomstolen ska vara sammansatt i olika mål och ärenden i en lagrådsremiss. Syftet är att möjliggöra en mer flexibel, ändamåls-

enlig och effektiv hantering av mål och ärenden. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

I oktober 2020 remitterade regeringen promemorian *Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja produktionen av förnybar energi*. I promemorian föreslås en ny lag och en ny förordning med bestämmelser om tidsfrister för vissa tillståndsförfaranden vid produktion av förnybar el och om en kontaktpunkt för vissa tillståndsförfaranden vid produktion av förnybar energi i syfte att förenkla för verksamhetsutövarna och förkorta handläggningstiderna.

Effektiva tillståndprocesser kräver också att prövningsmyndigheterna har förutsättningar att genomföra sitt uppdrag. För att korta handläggningstiderna och förstärka arbetet med miljöprövning och miljötillsyn föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2021 att Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas förvaltningsanslag skulle tillföras ytterligare medel.

Regeringen har också vidtagit flera branschspecifika åtgärder. En samordnare har utsetts av regeringen för att främja koordineringen i arbetet med insatser av betydelse för större företagsetableringar och företagsexpansioner i Norrbotten och Västerbotten. Samordnaren ska, om så efterfrågas av berörda aktörer, facilitera samråd och bistå med koordinering kopplat till de olika prövnings- och planeringsprocesser som krävs för omställningsprojekt inom industrin i form av större företagsetableringar och företagsexpansioner i länen.

Regeringen gav i januari 2021 Tillväxtverket i uppdrag att i samråd med Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket och länsstyrelserna ta fram konkreta tjänster för att effektivisera och förenkla för företag och andra verksamhetsutövare inom livsmedelskedjan att anmäla eller ansöka om tillstånd för miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken och på det sättet ge förutsättningar för en effektiv och snabb ärendehandläggning. De tjänster som tas fram ska, i den mån det är möjligt och lämpligt, utformas på ett sätt som gör tjänsterna möjliga att använda även vid prövning av och anmälan om andra miljöfarliga verksamheter än sådana inom livsmedelskedjan.

Sammanfattningsvis arbetar regeringen intensivt för att modernisera och effektivisera miljöprövningen i syfte att främja miljö- och klimatomfattande investeringar.

Anf. 9 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Tack, miljöministern, för ett utförligt svar på min interpellation. Varmt lycka till i din nya roll som miljöminister! Det är en ny miljöminister, men tyvärr är det mycket av samma miljöpolitik. Den kommer vi från oppositionen fortsätta att kritisera, och vi kommer att verka för att den ska bli mer resultatorienterad.

Resultat handlar väldigt mycket om att skapa förutsättningar för aktörer att leverera miljönytta. Tyvärr ser vi i dag, fru talman, att miljöprövningen i sig är ett hinder för omställningen av Sverige. Det tar för lång tid för företag som vill komma igång med miljöriktig produktion och som vill bidra till att skapa en mer hållbar framtid. Det kan handla om att få fram viktiga mineraler och material till elbilar, om omställningen när det gäller elektrifiering av vårt samhälle eller om att få fram en mer hållbar livsmedelsproduktion.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

Från riksdagens sida har det uttryckts gång på gång att det svenska miljöprovningssystemet behöver reformeras. Det behöver gå mycket snabbare. Det är ett problem utifrån ett tillväxtperspektiv men också utifrån ett miljöperspektiv att provningssystemen är tidskrävande och att det avskräcker investerare från att just välja Sverige.

Vi i riksdagen gjorde ett tillkännagivande 2017 om att ytterligare steg behöver tas. Då hade alliansregeringen tidigare gjort viktiga reformer av miljöprovningssystemet. Man hade till exempel koncentrerat miljöprovningarna till fem mark- och miljödomstolar, och hantering av B-tillstånd hade gått från att hanteras i alla 21 länsstyrelser till 12. Det var viktiga reformer, men det är uppenbart så att mer behöver göras, vilket riksdagen krävde 2017. Vi upprepade tillkännagivandena också 2018 och 2019, men alldeles för lite har hänt. Det nämndes att en utredning tillsatts. Det är bra, men nu är det verkligen tid för handling.

Jag kan ändå glatt konstatera att ministern gav flera exempel på vad jag uppfattar som konkret handling i frågan, något som förhoppningsvis kommer att leda till att det blir snabbare miljöprovningar och ett bättre investeringsklimat i Sverige så att vi i förlängningen också som land kan skynda på omställningen av vårt samhälle och skapa bättre förutsättningar för alla de här entreprenörerna som både vill göra business och faktiskt leverera miljönytta.

Hemma i min valkrets finns det ett sådant företag som vill just göra business men också bidra till att skapa en mer hållbar framtid. Det är företaget Smögenlax, som har bedrivit forskning och utveckling av vattenbruk och fiskodling i recirkulerande system där man går från den konventionella odlingen i öppna kassar – som vårt västra grannland bedriver – till att i slutna system odla lax på ett mycket mer miljömässigt hållbart sätt. Man tar hand om näringsrester, recirkulerar och har kontroll på produktionen.

Detta är ett exempel på ett företag som har fastnat i en extremt tidskrävande tillståndsprocess, och om de inte får sitt miljötillstånd snart kommer satsningen att utebli. Sotenäs kommun och Sverige kommer inte att få den viktiga satsningen.

Det här är ett konkret exempel på hur viktigt det är att vi kommer vidare med snabbare tillståndsprocesser. Jag vill därför fråga ministern hur han ser på möjligheten att i systemet sätta upp mer tydliga tidsgränser för hur lång tid olika tillståndsprocesser ska få ta.

Anf. 10 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Johan Hultberg, för en viktig frågeställning! Det är glädjande att kunna bevisa motsatsen till det Johan Hultberg säger.

Vi har en miljö- och klimatpolitik som är världsledande och där också resultaten talar sitt tydliga språk. Nu ser vi hur utsläppen i Sverige minskar i enormt snabb takt, mycket snabbare än vad som har skett historiskt till och med innan pandemin slog till mot Sverige. De åtgärder som regeringen har vidtagit får alltså effekt. Där skulle man önska att Moderaterna ibland också ställde sig på jasidan och inte bara tryckte på nejknappen vid alla olika miljö- och klimatförslag som presenteras. Vi får fortsätta att hoppas på en sådan utveckling.

Vi kan också se resultat på andra sätt i Sverige. Sverige är uppenbart ett land där människor vill investera. Vi har bara under de senaste åren sett hur 100 miljarder har investerats i svensk vindkraft, vilket också gör att

elproduktionen från vindkraft ökar i enormt snabb takt och bara inom några år kommer att vara större än den el som vi får från kärnkraften, till exempel.

Vi har Hybrit som vill investera i ett av de första stålverken utan kol-kraft, vi har nu H2 Green Steel som säger att de vill bygga det andra stålverket utan kol i världen, vilket också kommer att ske i Sverige, och vi har en av Europas största batterifabriker utanför Skellefteå. Bioraffinaderier uppstår nu runt om i vårt land, och vi har byggt 30 000 laddpunkter för elfordon, detta bara för att nämna några investeringsexempel som det finns väldigt många av. Det är uppenbart att Sverige är på god väg att bli det som regeringen har satt upp som mål, nämligen världens första fossilfria välfärdsland.

Därmed inte sagt att saker inte kan bli bättre, och därför har regeringen också en ambitiös agenda för att effektivisera och se till att vi kan få miljö-tillstånd snabbare och effektivare. Jag nämnde en lång lista med åtgärder som regeringen redan har vidtagit, och vi kommer att fortsätta att vidta åtgärder för att på de sätt som finns korta och effektivisera handläggnings-arbetet.

Däremot är det viktigt att poängtera att detta inte får ske på bekostnad av miljöeffektiviteten. Vi ska pröva på ett sätt som garanterar att vi inte får nya aktiviteter som leder till svår miljöförstörelse eller riskerar människors hälsa. Vi ska ha effektiva provningar, men de får inte vara sämre eller mer bristfälliga.

Vi har nu också möjligheter att använda oss av nya verktyg som inte har funnits tillgängliga tidigare, till exempel digitaliseringen som nu möj-liggör för mycket snabbare hantering av ärenden i och med att man snab-bare kan skicka uppgifter mellan till exempel provningsmyndigheter och verksamhetsutövare. Här finns fortsatt en potential att göra ännu snabbare provning och ärendehantering.

När det gäller frågan kring tidssatta handläggningsmål har vi både på länsstyrelserna och mark- och miljödomstolar haft uppsatta mål för hand-läggningstider. Där visar också effekterna på att vi går i rätt riktning. År 2018 var det 70 procent av de uppsatta målen som klarade handläggnings-tiden, och 2019 var det 76 procent. Det är en ökning, och det är en väldigt tydlig majoritet av ärendena som hanteras inom den tid som man har satt upp som målsättning. Det här är en trend som vi fortsatt vill uppmuntra, och vi vill se till att vi kan fortsätta på den inslagna vägen.

Sedan har vi, som jag sa, både jobbat med väldigt specifika, riktade insatser och med övergripande arbete. Där har vi nu även en stor miljö-prövningsutredning som kommer att titta på provningssystemet i dess hel-het och hur man på olika sätt kan effektivisera arbetet framåt. Det är ett arbete som jag ser fram emot att ta del av under året.

Anf. 11 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Det är en helt avgörande fråga att vi har både snabba, till-förlitliga och förutsägbara tillståndsprocesser. Tyvärr är det ju så att nä-ringslivet slår larm om att vi inte har detta fullt ut i Sverige. Detta är en allvarlig hämsko för utvecklingen av näringslivet i Sverige, och företag drar sig också för att göra miljöinvesteringar i befintliga anläggningar ef-tersom det ofta kräver en helt ny tillståndsprocess. Där tycker jag och

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

Moderaterna att regeringen borde titta på att kanske öppna upp större möjligheter för ändringstillstånd för att på det sättet kunna ha snabbare processer.

Det behövs, som riksdagen har gjort tydliga tillkännagivanden om, någon form av grönt snabbspår. Företag som ska göra investeringar som alla verkligen välkomnar och vill se måste kunna få en hantering som gör att man snabbt kan sätta spaden i backen eller göra den där förändringen i produktion och anläggningar som gör att man kanske kan producera mer men med mindre resurser och på ett mer hållbart och miljöeffektivt sätt.

Ministern nämnde ett oerhört spännande och viktigt projekt i Sverige, nämligen Hybritprojektet. En av de största riskerna med det projektet – inte med projektet i sig men att det skulle fallera – är just de långa handläggningstiderna. Involverade parter är oerhört bekymrade över att det ska ta för lång tid att få tillstånd för de investeringarna i kraftledning och den infrastruktur som krävs för att man ska kunna få till all energi som behövs till stålverken. Den energin består i dag av kol men ska i framtiden förhoppningsvis komma i form av ren el och konverteras till vätgas.

Det här är ett konkret exempel på varför frågan är så viktig. Ska vi kunna ta det här stora klivet i omställning av vår basindustri är detta en strategiskt viktig fråga.

Men det är också, som sagt, en oerhört viktig fråga för mindre företag. I mitt förra inlägg lyfte jag fram Smögenlax. Det är ett företag som vi alla från höger till vänster har applåderat. En företrädare till minister Bolund, Karolina Skog, har varit och besökt dem. De inviterades av regeringen till FN:s havsmiljökonferens 2017, eftersom de är ett exempel på ett företag som med ny teknik och entreprenörskap levererar lösningar på de utmaningar som vi har.

Nu står vi dock inför det faktum att företaget i snart fem år har varit involverade i en tillståndsprocess. De påbörjade processen 2016 med samråd med länsstyrelsen och med allmänheten. De gick in med tillståndsansökningar till mark- och miljödomstolen 2017 och fick avslag i första instans, rätt mycket på grund av hur ramdirektivet för vatten tillämpas och implementeras i Sverige.

Detta är också ett exempel på att vi inte bara behöver snabba tillståndsprocesser; vi behöver också en vettig implementering av EU-lagstiftning. Här framstår det som uppenbart att Sverige har en överimplementering, där ramdirektivet för vatten utgör ett hinder som vi inte alls ser i andra länder.

Här är det ett företag som vill odla fisk med en tjugondel av den miljöbelastning som finns i konventionellt vattenbruk i öppna kassar, som i Norge. Ändå riskerar de att få nej utifrån en miljölagstiftning. Det är absurt, fru talman. Det här är ett exempel på ett företag som drabbas hårt. Om företaget inte får ja av mark- och miljödomstolen riskerar den viktiga satsningen att utebli.

Jag uppmanar verkligen ministern att komma vidare. Jag har en konkret fråga: Kommer det att bli en proposition av den utredning som ska presenteras i år under mandatperioden?

Anf. 12 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! På den sista frågan kan jag svara att det är självklart att vi från Miljöpartiets och regeringens sida inte lägger fram utredningsförslag

bara för att vi tycker att det är roligt utan för att vi vill ta dem hela vägen. Där är självklart ambitionen att vi ska ta det hela från utredningens resultat till att också genomföra konkreta ändringar. Jag svarar ja på den frågan.

Vi jobbar också intensivt med att göra stora utredningar och att ge riktade uppdrag till myndigheter att arbeta med regelförenkling. I det sammanhanget finns en funktion av att vara stödjande, att förenkla olika processer och att skapa enhetliga och lätta verktyg att använda. Där har både Naturvårdsverket och länsstyrelserna de senaste åren tagit fram vägledningar för att underlätta för myndigheter och verksamhetsutövare att ta fram underlag och samråda inför tillståndsprövningar på ett effektivt och smidigt sätt.

Jag tog upp digitala tjänster i mitt tidigare inlägg. Där har Tillväxtverket tagit fram digitala tjänster som utgör stöd vid etablering av mindre verksamheter, det vill säga just det som Johan Hultberg efterfrågar i sitt inlägg.

Ibland får man höra jämförelser om att Sverige har längre handläggningstider än andra länder. Där är vår uppfattning att det är svårt att göra den typen av analyser just på grund av att det har funnits för lite statistik, för lite kunskap, om hur miljöprövningen ser ut i Sverige och hur lång tid olika processer tar. Som jag sa i mitt inledningsanförande kommer vi att få statistik under våren som ska peka på hur handläggningstiderna ser ut i verkligheten, så att vi inte behöver gissa – vilket det har varit mycket av i Sverige. Man utgår från att det ser ut på ett annat sätt i Sverige än i andra länder. Det är ett stort steg framåt eftersom det ger bättre underlag för oss att gå vidare och se var det finns möjligheter att effektivisera verksamheter.

Myndigheterna har en viktig uppgift att fylla i arbetet. Där vill jag passa på att ställa en fråga tillbaka till Johan Hultberg. Vi har sett att om myndigheterna inte får tillräckliga resurser är det svårt för dem att utföra sitt uppdrag. Om de inte har tillräckligt med personal, tillräcklig kompetens, finns risken att prövningar drar ut på tiden onödigt mycket. I värsta fall läggs ärenden på hög därför att man inte har haft tid att ta itu med dem.

Här har Miljöpartiet och den rödgröna regeringen sett till att det finns mer resurser till exempelvis Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Just för att möjliggöra en effektivisering av tillståndprocesserna föreslog vi i budgetpropositionen för i år att Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas förvaltningsanslag skulle tillföras ytterligare medel. Vi ser det som en utgångspunkt för att prövningsmyndigheterna ska ha de förutsättningar de behöver för att kunna genomföra sina uppdrag.

Här kan vi titta på hur Moderaterna har hanterat de ekonomiska resurserna för miljöarbete i Sverige. Varje gång Moderaterna har fått sätta sina fingrar på en budget har det inneburit neddragningar för myndigheter och för miljöarbetet i bred bemärkelse. Den budget som gick igenom riksdagen i början av den här mandatperioden är ett exempel på hur Moderaterna tillsammans med Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna drev igenom en ekonomi som kraftigt försvagade Sveriges miljöarbete och som såg till att myndigheterna inte hade goda förutsättningar att arbeta med till exempel miljöprövningar.

Kan jag få ett löfte från Johan Hultberg att de tiderna är slut, att det inte kommer att ske ytterligare sådana insatser från Moderaternas sida? Vi alla hoppas att Moderaterna inte får chansen att utforma den ekonomiska poli-

tiken, men om så skulle bli fallet: Kan Johan Hultberg garantera att det inte kommer att bli den typen av neddragningar som gör det svårare för myndigheter att klara miljöprövningar i en effektiv anda?

Anf. 13 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Det är bra att prata om miljö och ekonomi på ett samlat sätt. I grunden måste man ha samma utgångspunkt i miljöpolitiken, finanspolitiken och den ekonomiska politiken, det vill säga att hushålla med resurserna. Resurser är inte oändliga, och man behöver se till att man får bra valuta för de investeringar man gör. Det är där som Moderaterna och en lång rad oberoende granskare har varit extremt kritiska mot den politik som den sittande regeringen – Miljöpartiet – för.

Det är för mycket av dyr symbolpolitik som inte levererar tillräckliga resultat. Mångmiljardinvesteringar görs utan ordentliga underlag om de levererar ordentlig klimatnytta. Det har varit problemen med de investeringsstöd som Miljöpartiet har argumenterat för under många årtionden. Det var samma problem med de gamla Klimppengarna, och vi har sett motsvarande problem med de befintliga stödssystemen. Det går inte att få tydliga svar på om de investeringar, satsningar, som skattebetalarna står för leder till ytterligare utsläppsminskningar.

Moderaternas förra miljöbudget var större än den sittande regeringens, så det handlar inte om att vi är ovilliga att satsa på miljön. Men vi är oerhört angelägna om att det ska vara verkningsfulla och kraftfulla satsningar som levererar resultat. När det gäller rättsväsendet har vi satsat ytterligare resurser för hela kedjan så att effektiva miljöprövningar och effektiva domstolsprocesser kan genomföras.

Låt mig återgå till interpellationens huvudfråga. Jag vill bara understryka att detta är en viktig miljöfråga och en fråga om jobb och tillväxt. Smögenlax och andra företag vill bidra till Sveriges ekonomi, till renare hav och till en bättre miljö. Ministern måste säkerställa att de förutsättningarna kommer på plats.

Anf. 14 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag vill tacka Johan Hultberg för en bra diskussion.

Jag är glad över att den miljöpolitik som Sverige bedriver, inklusive hur vi gör miljöprövningar, uppenbarligen är otroligt attraktiv. Det är inte en slump att Sverige år efter år hamnar i topp bland länderna när man granskar deras miljö- och klimatpolitik. Sverige kommer alltid ut som det land som ligger högst, så länge det är en rödgrön regering. Vi vet att det har varit annat vid tidigare tillfällen.

Vi ser också tydliga exempel på hur näringslivet vill investera i Sverige, just tack vare att vi har en långsiktig inriktning och att vi har de förutsättningar som krävs för att göra stora investeringar i hållbar teknik. Ett exempel är de investeringsstöd som Johan Hultberg nämner där Moderaterna först var motståndare och nu har insett värdet och står bakom dem. Det är ett exempel på hur Miljöpartiet driver miljöpolitiken framåt på ett sätt som gör att även Moderaterna till slut anpassar sig. Och det är något som vi välkomnar.

Vi går in med resurser för att möjliggöra stora investeringar, till exempel Hybrit, och det leder till att vi kan hitta de tekniska lösningarna för att

bygga det hållbara och fossilfria välfärdslandet Sverige – regeringens vision.

Johan Hultberg låtsas som att han kan skapa en tulipanaros, att han kan få mer miljöprövning med mindre pengar. Det är en illusion som Johan Hultberg och Moderaterna behöver släppa. Vill man, som Johan Hultberg många gånger har sagt, ha bättre handläggningsprocesser i myndigheterna är en förutsättning att de har de resurser de behöver för att kunna genomföra miljöprövningarna. Annars är risken att Moderaterna gör precis det jag varnade för inledningsvis, nämligen att man kortar handläggningstiderna genom att ställa lägre krav och sänker miljöambitionerna. Jag hoppas att vi är överens om att detta inte är vägen framåt. Vi ska ha världens mest ambitiösa miljö- och klimatpolitik, men vi ska skapa den tillsammans med näringslivet och skapa goda förutsättningar för hållbara investeringar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:431 om efterlevnaden av svavelförordningen

Anf. 15 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Johan Hultberg har frågat mig vilken analys jag gör av hur systemet med miljösanktionsavgift har fungerat när det gäller att upprätthålla svavelförordningens bestämmelser om högsta tillåtna svavelhalt i fartygsbränslen och om jag ser något skäl till att ändra i systemet. Vidare undrar Johan Hultberg om jag och regeringen är beredda att ge Kustbevakningen i uppdrag att bistå Transportstyrelsen i kontrollen av sjöfartens efterlevnad av svavelförordningen.

Det är djupt oroande när de regler som är uppsatta för att skydda människors hälsa och miljön inte följs. Regeringen arbetar därför aktivt för att förbättra regelefterlevnaden. Eftersom det finns ekonomiska incitament för att bryta mot svavelförordningens bestämmelser behövs ett fungerande sanktionssystem för att säkerställa att bestämmelserna följs. Därför införde regeringen den 3 september 2018 miljösanktionsavgifter för överträdelse av svavelförordningen, där den som bryter mot regelverket kan bli skyldig att betala en miljösanktionsavgift som kan uppgå till högst 500 000 kronor.

Miljösanktionsavgifterna har haft en avhållande verkan. De mätningar som görs visar på en hög efterlevnad av svavelförordningens bestämmelser. Efterlevnaden har också stärkts över tid, något som bekräftas av de mätningar Chalmers Tekniska Högskola gjort på uppdrag av Transportstyrelsen. I de kontroller som Transportstyrelsen genomförde under 2020 kunde myndigheten inte konstatera några överträdelse av förordningen. Mätningar från 2019 visar att över 95 procent av alla fartyg även då följde reglerna.

I syfte att ytterligare stärka miljösanktionsavgifternas avhållande verkan planeras ändringar i miljösanktionsavgifterna. Miljödepartementet har haft ett förslag ute på remiss som innebär att miljösanktionsavgifterna skärps med hänsyn till att det från årsskiftet råder ett strängare gränsvärde för svavelhalten i marina bränslen. Remisstiden löpte ut den 11 januari i år. Departementet kommer att som vanligt analysera inkomna synpunkter.

Införandet av sanktionsavgifter har sänt en tydlig signal till rederierna om att regeringen ser med största allvar på frågan, och jag kan konstatera att efterlevnaden av regelverket har förbättrats avsevärt. De planerade ändringarna kan också bidra till att stärka efterlevnaden än mer. Jag förutsätter därför att redarna kommer att fortsätta ta sitt ansvar och följa de regler som gäller i svenska vatten. Sammantaget är det därmed inte aktuellt att göra en ändring av tillsynsansvaret.

Anf. 16 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Vi moderater vill som sagt ha en resultatriktad miljöpolitik där fokus är på att se till att vi har en bra miljölagstiftning som också efterlevs. Senare här i kammaren ska man ha en debatt om flera interpellationer om plastpåskatten och det förslag som regeringen gjort verkstad av där. Det är ett exempel på dålig symbolpolitik. Jag tycker att det är den här typen av frågeställningar som en regering borde koncentrera sig på.

Hur kan vi säkerställa att viktig miljölagstiftning efterlevs och även driva på internationellt för tuffare krav på sjöfarten och andra industrier som har negativ miljöpåverkan?

När det gäller sjöfarten och de vatten som omger oss har Sverige gått före. Redan 2015 blev Östersjön, Nordsjön, Engelska kanalen och andra områden utpekade som så kallade SECA-områden, där det infördes oerhört tuffa regler för lågsavligt bränsle – 0,1 viktprocent jämfört med de tidigare globala reglerna om 3,5 viktprocent, en enormt stor skillnad.

När det systemet kom på plats efterlyste jag och inte minst svensk sjöfart att även ett effektivt sanktionssystem skulle komma på plats, men det lät vänta på sig. Först i en interpellationsdebatt med mig 2017 gav tidigare miljöministern Karolina Skog besked att man skulle införa ett sanktionssystem med miljöskänkionsavgifter. Det välkomnade jag, men det förslag som regeringen tog fram var alldeles för vagt och tandlöst. Det var låga avgifter som skulle finnas i systemet – jag vill minnas att det var max 200 000 kronor.

Som väl var lyssnade regeringen på de kritiska synpunkter som inte minst svensk sjöfart förde fram, och det blev ett mer kraftfullt system med sanktionsavgifter på upp till 500 000 kronor. Jag välkomnar också det besked som ministern ger här i dagens debatt om att man från regeringens sida tittar på att ytterligare skärpa det systemet. Det tycker jag är viktigt och bra. Men, fru talman, det är också viktigt att sanktionssystemet går hand i hand med effektiv kontroll och uppföljning.

Transportstyrelsen har tillsynsansvaret i dag, och de gör ett bra arbete. De gör hamnkontroller, där de mäter vad det är för bränsle som fartygen använder sig av när fartyget ligger i hamn.

Det finns en viss kontroll eller egentligen statistikinsamling som Chalmers och andra aktörer gör med sniffrar. Man har mätpunkter vid Öresundsbron och Älvsborgsbron, vill jag minnas. Men man kontrollerar egentligen inte till havs.

Min poäng med den här interpellationen och förslaget som jag driver handlar om att vi har en myndighet, Kustbevakningen, som likt sjöfarten är till sjöss. Låt oss använda den statliga myndigheten, som har fartyg och flygplan som i dag används för just miljöövervakning. Varför inte ge dem i uppdrag att bistå, alternativt dela tillsynsansvaret med Transportstyrelsen? Transportstyrelsen har ju inga flygplan eller fartyg, och jag tycker att

det är orimligt att de ska skaffa sig den förmågan. Det är bättre också utifrån ett ekonomiskt perspektiv att nyttja de resurser som finns hos Kustbevakningen.

Jag måste fråga ministern varför regeringen inte vill ta vara på denna möjlighet. Varför inte nyttja de resurser som en befintlig myndighet redan har? Det skulle kosta väldigt lite att ge Kustbevakningen den möjligheten – det skulle räcka med investeringar i mätutrustning och annat. Då skulle vi också kunna skapa en bättre miljö och en sjystare konkurrens inom sjöfarten.

Anf. 17 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Johan Hultberg, för en viktig fråga!

Det är såklart otroligt glädjande att vi har kunnat konstatera att utsläppen av svavel i den känsliga marina miljön i Östersjön men också i Nordsjön och Engelska kanalen har kunnat minskas kraftigt tack vare de åtgärder som vidtagits. Det visar också på att de här regelverken faktiskt får konkret och tydlig effekt i form av att vi minskar miljöbelastningen på de marina systemen. Det påverkar såklart också på land. Det här är alltså en viktig miljöåtgärd.

Därför är jag också väldigt glad över att vi har lyckats sätta upp regler som kraftigt har förändrat rederiernas verksamhet till att de använder bättre bränslen och över att vi har ett tillsynssystem som har effekt, det vill säga faktiskt gör att rederierna minskar sina utsläpp.

Det finns flera sätt att mäta effekten. Ett som Johan Hultberg nämnde är att ha sniffrar som känner av utsläppen från skorstenarna för att mäta om svavelhalten är för hög eller inte. Men det går också att utvärdera effekterna på miljön och se att svavelbelastningen faktiskt har minskat. Det finns alltså flera olika sätt att verifiera och säkerställa att den här regleringen har den verkan som vi har önskat.

Tittar man på utsläppsutvecklingen ser man att den är fantastisk med en dramatisk minskning av ett ämne som vi tidigare har haft väldigt stora miljöproblem med.

Vi har ju den principen att vi ställer upp regelverken, och sedan är det myndigheterna som har ett stort ansvar för att se till att regelverken också efterlevs och uppfylls. Här har myndigheterna tittat på olika alternativ för att kunna genomföra granskningen.

När svaveldirektivet implementerades pratade man om möjligheten att använda just Kustbevakningens flyg för att övervaka utsläpp av svaveldioxid från fartyg genom att mäta avgasplymen ur skorstenarna. Då bedömde myndigheten att för att kunna göra korrekta mätningar i avgasplymer skulle flygplanen behöva dippa ned så nära fartygen att det skulle utgöra en säkerhetsrisk. Det är en bedömning som jag tar på allvar och respekterar.

Eftersom vi nu ser att alla de stickprovskontroller som görs visar på att man inte bryter mot reglerna ser vi inget behov av utökad övervakning i dag. Men om kontrollen skulle behöva utökas och Kustbevakningen skulle bedömas vara lämplig myndighet skulle det kunna ske till exempel genom sniffrar på Kustbevakningens fartyg. Men det är förslag som vi i så fall behöver analysera vidare för att se om de verkligen fyller sin funktion. Vi ska ju inte genomföra åtgärder om vi inte är övertygade om att de är funktionella och leder till förändring.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

Det är lite svårt att förstå, tycker jag, vad Johan Hultberg menar med att de prover som tas i hamn inte visar hur verkligheten ser ut utan att man skulle behöva ta prover till havs. Det är svårt att se en situation där man skulle ha olika bränslen när man kör till havs och när man ligger i hamn och att man därmed skulle ha högsavligt bränsle på havet men inte i hamn. Det är ju samma fartyg vi pratar om, och det är tydligt att det görs stickprovskontroller. Ingen redare kan vara säker på att det inte vid just det här tillfället när fartyget går i hamn kommer att göras en kontroll. Det gör också att redarna tar stort ansvar och faktiskt ser till att man använder lågsavligt bränsle.

Det är viktigt att poängtera att Sverige inte är ensamt om att jobba med det här. Det är inte bara Sverige som utför den här typen av kontroller, utan det finns ett gemensamt arbete inom EU. Vi har också gemensamma register där man samlar information. Det gör att när en myndighet ser något och vill varna kan den gå vidare till svenska myndigheter, som kan ta informationen vidare och verifiera att olagligt bränsle inte används.

Anf. 18 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! I det sista inlägget blottade tyvärr miljöministern sin okunskap på området. Jag kan ha viss förståelse för det – ministern har bara varit miljöminister i ett par veckor. Men fartyg har ju i regel inte bara ett bränsle ombord, utan de har bränslen av olika kvalitet eftersom det finns olika krav beroende på vilka vatten de är i. Givet att de lågsavliga bränslena kostar betydligt mer än bränslen med sämre kvalitet och högre svavelinnehåll finns det ett starkt ekonomiskt incitament att använda bränslen av sämre kvalitet.

Inom SECA får svavelhalten som sagt vara 0,1 viktprocent. Globalt är det 0,5 procent sedan den 1 januari 2020; tidigare var det 3,5 procent. Ett fartyg kan visst ligga i hamn och ha olika bränslen ombord, och det är som sagt fullt rimligt. Inom SECA gäller 0,1 procent; på världshaven – om jag uttrycker mig så – gäller 0,5 procent. Självklart ska fartyg få ha olika bränslen ombord.

Hamnkontrollen fungerar, men jag tycker att den ska kompletteras och att det vore rimligt att titta på möjligheterna med kontroll till havs. Jag kände inte till det praktiska problem som ministern nämnde med att det skulle finnas en säkerhetsaspekt som hindrar Kustbevakningen från att använda sina flygplan för detta. Jag hoppas att teknikutvecklingen har gått framåt på det här området. Jag tror också, som ministern var inne på, att det finns möjlighet att använda fartygen och ha sniffrar ombord på Kustbevakningens fartyg eller att rent av utrusta drönare med sniffrar som styrs från Kustbevakningens fartyg. Jag tycker att man ska titta på den här möjligheten.

Jag delar verkligen ministerns uppfattningar. På aggregerad nivå har vi ju sett jättegod effekt. Miljölagstiftningen efterlevs av de allra flesta. Svensk Sjöfart är i framkant när det gäller miljöarbetet och har väldigt många engagerade medlemmar som också gör mer än vad lagen stipulerar och kräver. Man vill att sjöfarten ska vara en grön näring som har en viktig roll i de globala värdeflödena och den globala ekonomin men som tar sitt miljöansvar och som bidrar till att vi kan klara klimatmålen från Paris.

Men det finns ett och annat rötägg – så är det ju inom alla näringar. Här handlar det också om att upprätthålla en sund konkurrens. De tidigare mät-

ningar och rapporter som har gjorts visar på att det finns problem med att vissa rederier tycks fuska, och man har sett större problem med bristande regelefterlevnad när fartyg är på väg att lämna kontrollområden. Därför tror jag att det vore viktigt att komplettera den hamnbaserade kontrollen med en sjöbaserad kontroll.

Det är mycket möjligt att det krävs vidare utredning kring dessa frågor, men ett första steg skulle vara att ministern uttalade intresset och viljan att titta vidare på de här möjligheterna. Denna fråga handlar som sagt både om miljö, om att upprätthålla en sund konkurrens och om att säkerställa att de företag som följer lagstiftningen och kanske rent av gör mer än vad lagen kräver inte straffas utan allra helst uppmuntras och att det finns incitament för dem att fortsätta driva på miljöarbetet.

Anf. 19 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är ju sant att fartyg kan använda olika former av bränsle. Min poäng var att de bränslen som finns på fartyg när de är till havs också finns där när de går in i hamn, och då finns det ju möjlighet för Transportstyrelsen att ta prover på de olika bränslen som finns på ett fartyg.

Det är viktigt att poängtera – så att det inte blir några missförstånd – att detta inte är den enda metod som används.

Jag är övertygad om att det är en effektiv metod att ha oanmälda stickprovskontroller som ju faktiskt gör att ingen redare kan känna sig säker på att man inte kommer att göra en kontroll just när fartyget i fråga går in i hamn, utan den risken finns alltid närvarande. Det är uppenbarligen en risk som ingen redare vill ta eftersom det har konstaterats att det inte har förekommit några prover där svavelhalterna har varit för höga.

Vi använder oss dock också av andra tekniker, till exempel en sniffer som är placerad i Öresund, där fartygstrafiken som går från världshaven in till Östersjöhamnarna av naturliga skäl passerar. Den är placerad på Pepparholm. Där mäter man just svavelhalten i avgasplymen på fartyg som passerar. Om sniffern ger utslag skickas en signal direkt till Transportstyrelsens tjänsteman som är i beredskap, och då beslutar den personen om en inspektion ska göras på fartyget i fråga. Under 2020 uppfångades dock som sagt inga signaler från sniffern i Öresund som indikerade att det fanns otillåtna svavelhalter.

Förutom det arbete vi gör nationellt finns det, som jag sa, ett internationellt samarbete. Här har vi ett EU-gemensamt register som heter Thetis-EU och dit all svavelkontroll inom gemenskapen rapporteras. Transportstyrelsen bevakar detta register efter avvikelser och om man får underrättelser om att fartyg som är på väg till svenska hamnar inte följer reglerna.

Förutom via detta register får Transportstyrelsen också direkta indikationer från andra länder – framför allt från Belgien, Danmark, Finland, Nederländerna och Tyskland – när de, till exempel genom en sniffer, fångar upp höga halter av svaveldioxid i avgasplymen från enskilda fartyg.

Det finns alltså ett nätverk av kontroller som gör att vi har en god översyn och att vi med stor säkerhet vet att det faktiskt inte förekommer illegala bränslen som har för höga svavelhalter i de områden där vi har en tydlig reglering.

Självklart kommer vi hela tiden att fortsätta att se över arbetet. Som jag sa i mitt inledningsanförande har vi också ett pågående arbete med att se

över miljöstraffsavgifterna så att de blir ännu mer bitande. Detta är ett arbete som jag anser att vi aldrig blir klara med, utan vi måste hela tiden se över både regelverk och sanktionsmöjligheter så att vi garanterar att de gemensamma regler som vi ställer upp för att skydda vår miljö faktiskt också efterlevs.

Jag vill kommentera det som Johan Hultberg inledde med. Från Miljöpartiets sida ser vi att vi behöver jobba brett med miljöpolitiken. Vi kan inte bara titta på end-of-pipe-lösningarna – vad som kommer ut ur avgasrören – utan för att skapa ett hållbart samhälle behöver vi också titta på helheten. Då handlar det om att även titta på hur vi påverkar användningen av ämnen som kan ha en negativ miljöeffekt. Om vi med till exempel ekonomiska incitament kan minska användningen av ämnen som kan vara farliga till exempel vid nedskräpning är det också ett väldigt effektivt sätt att få en god miljö. Ibland kan det ju vara dyrare att bygga upp stora kontrollsystem och liknande i efterhand, när de problematiska ämnena redan är inne i systemet.

Jag hoppas att Moderaterna kommer att vara beredda till omprövning och se att det inte räcker med att bara jobba med denna typ av regelverk – även om de såklart har en otroligt viktig funktion att fylla måste vi också se hur vi till exempel kan minska inflödet av farliga ämnen till samhället från början. Där behöver vi också använda oss av skatteinstrument.

Anf. 20 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Moderaterna står ju bakom principen att förorenaren ska betala, och vi tycker att det är rätt att man prissätter utsläpp. Men det gäller att hitta incitament och prissättningar som träffar rätt och som säkerställer att man får de effekter man vill uppnå.

När det gäller sjöfarten säger det sig självt – det är få näringar som är så gränsöverskridande som just sjöfarten, och då handlar det väldigt mycket om att försöka hitta internationella och globala lösningar. Vi har sagt att EU:s utsläppshandel rimligen skulle kunna omfatta också sjöfarten om man inte kommer fram globalt genom förhandlingarna på FN-nivå; det vore ju absolut det bästa.

Nu kan både jag och miljöministern glädjas åt att man faktiskt på FN-nivå har lyckats komma överens om kraftigt skärpta regler för den globala sjöfarten. Det är inte bara sjöfarten i till exempel SECA-områdena som nu har hyggligt stränga krav på sig, utan det har faktiskt gjorts en rejäl skärpning av regelverket globalt.

Denna interpellation handlar som sagt om att vi i Sverige ska göra vad vi kan för att utveckla kontrollmöjligheterna. Jag är glad över att ministern säger att vi aldrig blir färdiga. Jag uppmanar verkligen ministern att fortsätta titta på dessa möjligheter och att när det gäller den större frågan fortsätta driva på globalt för att vi ska få bättre kontrollsystem på plats internationellt.

Vi vet ju att det globalt handlar väldigt mycket om att man faktiskt inte går över till bättre bränsle utan använder skrubberteknik. Då är det viktigt hur dessa system används. Det finns två varianter: slutna system, där man tar hand om vattnet, och öppna system, där fartygen renar luften men i stället släpper ut svavlet i havet. Det är naturligtvis problematiskt, och jag uppmanar ministern att driva på för att vi ska ha bra regler kring detta internationellt.

Anf. 21 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Johan Hultberg, för en bra debatt!

Jag är glad att vi tillsammans kan se värdet av tuffa miljöregleringar. Det är någonting som är avgörande för att vi ska kunna nå hela vägen i mål och se till att vi uppfyller det som riksdagen har ställt sig bakom, det vill säga att vi till nästa generation ska lämna över en miljö där vi har löst de stora miljöutmaningarna och miljöproblemen.

Där hoppas jag att vi också är överens om att vi är långt ifrån färdiga utan behöver göra betydligt mycket mer framåt för att vi verkligen ska kunna leverera på det generationslöftet. Då gäller det att bygga på de goda exempel som vi kan se, att fortsätta använda dem och att expandera dem även till andra områden. Just minskningen av svavel i bränslet i den känsliga marina miljön i Östersjön är ett exempel på hur vi gemensamt har kunnat knuffa fram en reglering som verkligen gör skillnad och som nu minskar miljöbelastningen kraftigt.

Sedan ska vi vara medvetna om att svavel är ett av de problem som har funnits inom sjöfartsnäringen. Vi har fortfarande andra utmaningar som vi behöver möta, till exempel utsläppen av kväveoxider som ju också är ett stort miljöproblem. Här behöver vi arbeta vidare för att se till att även sjöfarten blir en del av den hållbara, fossilfria transportsektor som vi vill se.

Jag kan konstatera att det som Johan Hultberg efterfrågar i sin interpellation är något som regeringen kommer att leverera. Vi planerar att redan i slutet av maj ha en proposition som skärper sanktionssystemet när det gäller just svavel. Därmed kommer vi att få bättre och ännu mer verkningfulla miljöstraffavgifter på plats. Det ser jag fram emot. Då kan vi vara ännu säkrare på att vi genom reglering och också tillsynssystem fortsättningsvis kan ha väldigt låga halter av svavel från svensk sjöfart och sjöfart i svenska vatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellationerna 2020/21:414, 416, 422, 423 och 462 om plastpåskatten

Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Markus Wiechel har frågat mig bland annat om jag är nöjd med bärkasseskatten och dess utformning samt det resultat som följt efter bärkasseskattens införande. Därutöver har han frågat mig vad jag avser att göra i syfte att underlätta för svenska producenter och företag som satsar på att vara miljövänliga.

Angelica Lundberg har frågat mig bland annat om jag anser att det är förenligt med skattens syfte att även nedbrytbara bärkassar tillverkade av förnybart material beskattas. Hon har även frågat mig hur jag avser att agera för att konsumenterna som vill handla miljövänligt inte på grund av skatten ska vilseledas till att välja produkter som är sämre ur ett miljöperspektiv.

Björn Söder har frågat mig bland annat om det är min uppfattning att även nedbrytbara påsar, som är tillverkade av förnybara råvaror och som inte ger upphov till spridning av mikroplaster, ska omfattas av plastpåskatten. Han har även frågat mig om jag anser att det är önskvärt att företag

Prot. 2020/21:85

26 februari

Svar på

interpellationer

som utvecklar och tillverkar sådana påsar tvingas flytta sina verksamheter från Sverige.

Helena Bouveng har frågat mig bland annat vilken analys jag har gjort av platspåseskattens effekter och om jag avser att vidta någon åtgärd för att förändra skatten.

Eric Westroth har frågat mig bland annat om det är min uppfattning att skattereformen varit framgångsrik eller om jag avser att vidta några förändringar.

Skatten på plastbärkassar bygger på en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna och gäller från och med den 1 maj 2020. Skatten är en del av regeringens arbete för att uppnå Sveriges miljömål och EU:s förbrukningsmål för plastbärkassar.

Som jag tidigare har svarat vid flera tillfällen är en förutsättning för att en bärkasse ska vara skattepliktig att den i mer än försumbar omfattning består av plast. Det saknar betydelse för frågan om skatteplikt om påsen är gjord av förnybar eller återvunnen plastråvara. Det beror framför allt på att all plast har samma negativa miljöpåverkan som fossil plast vid nedskräpning i naturen, i synnerhet genom spridning av mikroplaster. Även så kallad industriellt och biologiskt nedbrytbar plast sönderdelas till mikroplaster vid nedskräpning.

I propositionen som innehöll förslaget om skatt på plastbärkassar ingick en sedvanlig konsekvensanalys. Beräkningarna av intäkterna var behäftade med stor osäkerhet, vilket beskrevs i propositionen, bland annat då det saknades uppgifter om konsumtionens priskänslighet. Med de antaganden som gjordes uppskattades bruttointäkterna för 2020 bli 1,66 miljarder kronor. Utfallet för 2020 blev drygt 0,2 miljarder kronor brutto. Skattens styrande effekt i kombination med covid-19-pandemins påverkan på handel i butik bedöms ha haft en kraftig effekt på förbrukningen av plastbärkassar.

Hur mycket förbrukningen av plastbärkassar förändrats under 2020 kommer att redovisas under våren när Naturvårdsverkets nästa rapportering över förbrukning av plastbärkassar är färdigställd. Den minskning för 2020 som kan antas ha skett är dock positiv och i linje med skattens syften.

Tredje vice talmannen meddelade att interpellanterna Markus Wiechel och Björn Söder anmält att de var förhindrade att delta i debatten.

Anf. 23 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Fru talman! När plastpåseskatten infördes förra året var argumentet att den skulle minska spridningen av mikroplaster och förhindra att plast hamnade i haven och sedan i delfiners och valars magar.

Skatten infördes på alla plastbärkassar, även de som är tillverkade av återvunnen plast. Svenska konsumenter tvingas nu betala 7 kronor för en påse att bära hem sin mat i.

Skatten har både före införandet och nu efteråt mötts av kraftig kritik. Men nu tar skatten ytterligare en märklig vändning. Ett företag i Helsingborg har utvecklat en nedbrytbar bärkasse bestående av förnybara råvaror. Kassen kan användas minst 50 gånger och är enligt det statliga forskningsinstitutet RISE godkänd som flergångskasse. Den kan efter att ha använts

upprepade gånger slängas i den vanliga komposten hemma och bryts då ned till jord.

Om den i stället återvinns via förbränning släpper den ut 80 procent mindre CO₂, precis det som de stora klimatkonferenserna runt om i Europa efterfrågar. Den bidrar inte till spridning av mikroplaster alls och är således en mycket bra ersättare till den fossila plastpåsen. 30 miljoner i svenska skattemedel har via EU satsats i projektet, och företaget självt har lagt enorma summor på att forska kring sin produkt och hitta vägar för mindre miljöpåverkan.

Självklart är väl en så bra påse befriad från regeringens plastpåseskatt? Nej, otroligt nog är den inte det. Både Skatteverket och Skatterättsnämnden anser att påsen ska beskattas. Detta har inneburit att en hel fabrik nu står stilla och många arbetstillfällen går förlorade. Om påsen beläggs med skatt, trots att den inte bidrar till spridningen av mikroplaster och trots att den sänker utsläppen, kommer företaget att tvingas flytta sin verksamhet utomlands, och investeringar i hållbara lösningar i Sverige kommer att gå förlorade.

Inte nog med att all den plast som förut samlades in för att bli återvunna plastpåsar nu måste eldas upp eller läggas på deponi i utlandet – även påsar som inte bidrar till någon som helst spridning av mikroplaster och som kan brytas ned hemma i din kompost drabbas.

På min skriftliga fråga den 26 januari om just nedbrytbara påsar utan mikroplaster svarade finansministern att hon inte kan uttala sig om ett enskilt fall, naturligtvis. Men detta handlar inte om ett enskilt fall, fru talman. Det handlar om huruvida finansministern är nöjd med hur plastpåseskatten har fallit ut och om hon tycker att det är förenligt med skattens syfte att även helt nedbrytbara, miljövänliga bärkassar tillverkade av förnybart material som minskar CO₂-utsläppen vid förbränning och som inte riskerar att sprida mikroplaster beskattas. Här är finansministern svaret skyldig.

Anf. 24 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt interpellera om plastpåseskatten. Många av mina duktiga kollegor har redan stått i kammaren och gjort fruktlösa försök att få regeringen och finansministern att byta fot i fråga om denna skatt, som har en ytterst begränsad miljönytta samtidigt som den kommer till ett högt pris för både hushåll och företag.

Men när jag läste om Helsingborgsföretaget Gaia Biomaterials kunde jag inte längre hålla mig. Och långt innan dess hade jag mött och diskuterat med det Smålandsstenarbaserade företaget Trioplast från mitt innovativa Jönköpings län och branschorganisationen Ikem som redan tidigt kunde visa hur skatten är slutet för ett av de bästa cirkulära initiativen inom svensk handel och industri.

Fru talman! Den återvinningsbara plastpåsen har funnit sin plats i den cirkulära kedjan. Först används den för att bära hem inköpta varor, sedan återanvänds den eventuellt och slutligen lämnas den till återvinning alternativt används som soppåse.

Dessa påsar har nu bland annat ersatts med flergångskassar i ekologisk bomull, men dessa måste enligt Miljöstyrelsen i Danmark användas tusentals gånger för att vara ett bra alternativ till den återvinningsbara plastpåsen. Och handen på hjärtat, finansministern, hur många lyckas med det?

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

Ett annat populärt alternativ är avfallspåsar, som importeras från Asien och baseras på fossila råvaror. Jag har mer än en gång sett detta i den coronaanpassade matkön. Senaste gången noterade jag en äldre dam som hade dessa påsar på rulle med sig i kön, och hon tittade på mig och sa: Du får tycka vad du vill, men jag har inte lust att på min skrala pension betala extra skatt till Magdalena Andersson.

Jag tror att fler tänker så.

Vi har alltså en finansminister och en regering med stödpartier som gläder sig åt den minskade användningen av återvinningsbara plastpåsar även om risken är uppenbar att de ersätts med mycket sämre alternativ.

Fru talman! Användningen av plastkassar har minskat från år till år. Människor blir alltmer medvetna och använder samma kasse flera gånger. Det är toppen. Dessutom har Håll Sverige Rent i sina plockanalyser sett att plastbärkassen är mycket ovanlig i våra skogar och sjöar. Och om vi verkligen vill lösa problemet med plast i världshaven är skatt på svenska återvinningsbara plastpåsar helt säkert inte lösningen då 90 procent av plasten, skitig plast dessutom, är resultatet av nedskräpningen i tio floder i Asien och Afrika. Jag har svårt att se att man hittar några konsumkassar där.

Fru talman! Därför undrar jag om man verkligen kan kalla plastpåseskatten för en miljöskatt. Finns det någon trovärdighet? Får den inte i stället absurda konsekvenser som vi absolut inte vill ha? Återigen har vi en lagstiftning från Absurdistan.

Anf. 25 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Det är lite intressant att vi i dag är tre interpellanter från Jönköpings län i denna interpellationsdebatt med finansministern.

Att finansministern säger att skatten på plastbärkassar har inneburit en försäljningsminskning av dessa kassar, vilket ligger i linje med skattens syfte, är helt sant. Men att man i propositionen angav skatteintäkterna som osäkra på grund av att man inte visste konsumenternas priskänslighet och förväntade sig en försäljningsminskning med endast 30 procent visar väl ändå på en något bristande omvärldsanalys.

Redan 2002 införde Irland en avgift på plastpåsar med 0,15 euro per plastpåse, alltså ungefär 1,50 kronor, och försäljningen störtade med mellan 90 och 95 procent. Nederländerna och Wales hade också infört avgifter med liknande resultat.

Nu visar det sig att den införda plastpåseskatten i Sverige också har inneburit en försäljningsminskning på cirka 90 procent, och av en beräknad skatteintäkt på 1,66 miljarder blev det bara 203 miljoner.

Det borde alltså inte ha rått någon större osäkerhet om effekterna av plastpåseskatten, speciellt inte då man i propositionen till och med angav Irland som ett av de länder som hade infört avgifter på plastpåsar.

Regeringen har dock reviderat sin budget för 2021 beträffande lägre intäkter av plastpåseskatten, men den ser fortfarande optimistisk ut när man tittar på intäkterna från skatten under 2020 års sista månader.

Fru talman! Samtidigt som försäljningen av plastbärkassar som säljs i butiker har rasat har försäljningen av plastpåsar som inte belastas med någon skatt ökat. Då avses främst de avfallspåsar som säljs på rulle i daglig-

varuhandeln. Bland annat angav Ica i höstas att försäljningen av avfallsplastpåsar på rulle hade ökat med 60 procent jämfört med året innan.

Dessa avfallsplastpåsar på rulle är ofta producerade av jungfrulig fossil plast och importeras från Kina, ett land som står för den största miljöförstöringen i världen. Dessa påsar har dessutom bara ett syfte och används endast en gång, nämligen som soppåse, och efter användning energiåtervinns de förmodligen i någon av Sveriges avfallsförbränningsanläggningar.

Majoriteten av de plastbärkassar som såldes, och i viss mån fortfarande säljs, i Sveriges butiker användes inte bara för att bära hem varor från butiken utan hade även andra användningsområden. Efter att den hade tjänat sitt primära syfte att bära hem varor i användes 75 procent som soppåse, 20 procent återanvändes som bärkasse och cirka 5 procent kastades i soporna för material- eller energiåtervinning.

Fru talman! Den svenska plastbärkassen hade hittat sin plats, och den återanvändes flera gånger. Nu används i stället engångskassar, många gånger i fossil plast till, soporna.

Många bär nu i stället hem sina varor från butiken i papperskassar. Det är naturligtvis ett bättre materialval om den hamnar i naturen men samtidigt ett sämre alternativ i resursförbrukningsperspektiv om man ser till tillverkning, transporter och återanvändning. Att papperspåsen har en begränsad kapacitet att återanvändas när man en gång burit hem varorna från butiken tror jag att vi alla kan vara överens om.

Hade alternativa modeller i stället för en skatt kunnat varit mer framgångsrika för miljö och klimat och samtidigt inte inneburit en skattekostnad för hushållen? I Finland har man frivilliga överenskommelser om minimipris på plastpåsar, och i Norge betalas en del av plastpåsepengarna in i en miljöfond som sedan går till att städa stränder och andra miljöförbättrande projekt.

Tittade regeringen på andra lösningar, och i så fall, varför lät regeringen inte utreda alternativen mer ingående?

Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Syftet med skatten är att minska mikroplaster i miljön. Plastpåsar är ett problem om de hamnar i naturen eftersom de bryts ned till mikroplaster som kan vara farliga för djur och natur.

Enligt den information jag har, som är den bästa som finns på Regeringskansliet, påstår inte detta företag att deras påsar bryts ned fullständigt eller inom rimlig tid om de hamnar i naturen. Om de hamnar i komposten där hemma kan det vara så, men inte om de hamnar i till exempel havet. Ett av syftena med skatten är just att minska risken för mikroplaster i havet.

Det kan se olika ut i olika matvaruaffärer, Helena Bouveng, men man ser inte – i alla fall inte i den matvaruaffär där jag handlar – många personer som kommer med rullar med avfallspåsar. Däremot är det många som kommer med flergångsplastpåsar från matvaruaffärer eller andra affärer. Den typen av kassar används väldigt ofta, och på så sätt är skatten en framgång. Syftet var att man skulle minska engångsplastpåsar som man köper i affären, och det syftet tycks ha uppfyllts.

Sedan finns det många andra miljöproblem som vi också behöver ta tag i. Detta är något som regeringen driver med full kraft, men jag ser inte riktigt samma kraft hos vare sig moderater eller sverigedemokrater.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 27 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Fru talman! Finansministern säger att även så kallad industriellt och biologiskt nedbrytbar plast sönderdelas till mikroplaster vid nedskräpning. Då vill jag påminna finansministern om att svenska konsumenter är otroligt bra på att återvinna och att de återanvänder påsen som maten burits hem i flera gånger innan den till slut används som soppåse och då återvinns igen och blir el och värme.

Naturvårdsverket sa så sent som 2013 att plastpåsar inte är något stort miljöproblem i Sverige, just eftersom vi är bra på att slänga dem på rätt ställe. Att plastpåsar från Sverige slängs i naturen är mycket ovanligt enligt Naturvårdsverket. Vi har alltså inte ett nedskräpningsproblem vad gäller plastpåsar, utan tvärtom tar vi hand om dem på ett mycket bra sätt. Det är knappast så att svenska konsumenter åker till Indien och dumpar sina påsar i havet, där heller. En skatt på plastpåsar i Sverige är därför en ytterst dålig idé för att lösa problemet med plast i naturen.

Vidare, fru talman, uppger Magdalena Andersson att den minskning av de beskattade påsarna som skett är positiv. Låt oss titta lite på det. Det stämmer förvisso att användningen av de påsar som är belagda med skatt kraftigt har minskat. Dock har försäljningen av papperspåsar fördubblats. Papperspåsar kräver mer energi vid tillverkningen och har ett väldigt litet användningsområde efter att man burit hem sin mat i dem. Redan där är de sämre för miljön. Dessutom tar papperspåsar ungefär åtta gånger så stor plats som plastpåsar. Detta innebär en ökning av transporterna till butikerna, med större miljöbelastning som följd.

En del konsumenter har gått över till att använda tygkassar. Som Helena Bouveng uttryckte tidigare har den danska miljöstyrelsen gjort en undersökning och visat att den ekologiska tygkassen är det sämsta valet, då den behöver användas 20 000 gånger för att kompensera den miljöbelastning som den orsakat. Och inte nog med det, svenska konsumenter behöver fortfarande påsar att slänga skräp i. Detta behov har inte magiskt försvunnit med regeringens plastpåseskatt.

Användningen av plastpåsar på rulle har ökat lavinartat, och i ett inslag i SVT uppger Ica att försäljningen av avfallspåsar har ökat med 60 procent. Sådana påsar är skattebefriade men sprider mikroplaster och är inte sällan importerade och gjorda av fossil plast. På vilket sätt är detta positivt?

Ur ett statligt ekonomiskt perspektiv är skatten en katastrof. Den inbringade endast 12 procent av de budgeterade intäkterna, och man missade alltså målet med 1 ½ miljard. Det är ingen liten felräkning.

Undersökningar visar att den återvunna plastpåsen, som förut var mycket vanlig i Sverige, är den påse som har lägst miljöpåverkan. Ändå beskattar regeringen den, och dessutom helt nedbrytbara påsar, samtidigt som man ägnar sig åt greenwashing när man påstår att man gör detta för miljöns skull. Eller som grundaren till företaget med den miljövänliga kassen uttryckte det: Om man inte bryr sig om vad en påse är gjord av bryr man sig heller inte om miljön.

Hur tycker ministern att svenska konsumenter ska kunna välja rätt när regeringen beskattar de påsar som är bäst ur miljösynpunkt men lämnar de som är sämst helt utan beskattning?

Anf. 28 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Finansministern och jag går kanske i lite olika affärer, vad vet jag, men jag kan bara konstatera att påsar på rulle säljs betydligt mer nu än tidigare. Vad detta kan bero på har vi förmodligen olika åsikter om.

Men tillbaka till Helsingborgsföretaget Gaia Biomaterials. Min förra interpellationsdebatt med finansministern rörde den ologiska klädskatten – ni vet, förslaget att alla ska betala 40 kronor per kilo skor och kläder, oavsett om de innehåller farliga ämnen eller ej, och att producenten eller säljaren i efterhand kan ansöka om att få 95 procent av skatten tillbaka om kläderna inte innehåller några farliga kemikalier. Detta, fru talman, är ungefär som om Arla skulle betala en viss alkoholskatt på drycker och sedan få tillbaka 95 procent om man kan visa att mjölken inte innehåller någon alkohol. Det blir i praktiken en alkoholskatt på mjölk.

Finansministern var då trött på mina och Moderaternas vanliga ursäkter för att inte genomdriva miljöpolitik. I debatten sa hon vidare att näringslivet har förstått detta och nu gör stora investeringar och att näringslivet ser att det gröna är framtiden. Bra där, finansministern! Jag kan inte annat än hålla med. Ett sådant företag är just Gaia Biomaterials. Företaget har utvecklat påsar som är nedbrytbara och som kan användas upp till 50 gånger, men ändå ska de beskattas. Då ställer man sig naturligtvis frågan: Varför? Vad är anledningen? Jo, att de ser ut som plastpåsar.

Finansministerns svar att de inte skulle vara nedbrytbara i haven känns så där, för precis som med konsumkassen tror jag inte att de kommer att nå haven över huvudet taget. Företaget har investerat otaliga miljarder för att säkerställa en hållbar framtid genom utvecklingen av nya miljöanpassade material som inte bidrar till vare sig ökade co-utsläpp eller plastnedskräpning.

Jag kan inte annat än att hålla med ägaren i hans undran över om det inte är märkligt, när EU ger medel för att utveckla en miljöanpassad produkt, att denna sedan straffbeskattas i Sverige. Ser finansministern inte det absurda i hur plastpåseskatten nu har slagit? På vilket sätt kan finansministern försvara att utvecklingen av miljösparande material straffbeskattas i Sverige?

Anf. 29 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! Utöver mål för mikroplaster har EU satt upp målsättningar om att minska antalet plastbärkassar till 40 stycken per person och år till 2025. Det framgår samtidigt av EU-direktivet att Sverige och alla medlemsländer har en frihet i implementeringen av system för att nå EU:s mål. Detta innebär att det kvantitativa målet är övergripande på EU-nivå men att medlemsländerna själva får välja hur de ska uppnå målet i praktiken. Sverige måste alltså inte tillämpa punktbeskattning som metod.

En månad efter plastpåseskattens införande visade en ny undersökning från Naturvårdsverket att plastpåseförbrukningen faktiskt var lägre än vad som tidigare hade redovisats och att vi redan 2019 låg under EU:s målsättning för minskning.

Det andra skälet för skatteinförandet, förutom att kunna uppfylla EU:s målsättningar, var att just minska nedskräpningen och förekomsten av mikroplaster i naturen. Man kan naturligtvis stirra sig blind på mikroplaster. Men jag tror att alla kan vara överens om att väldigt få av de svenska plastpåsar hamnar i naturen.

Vi i Sverige ska självklart ansvara för våra utsläpp och vår återvinning, och vår konsumentmedvetenhet är ett uttryck för att vi är många som försöker ta ansvar för denna fråga.

Men det är som sagt inte i Sverige som de stora problemen uppstår med plaster i naturen och haven. Tvärtom låg Sverige på en topplacering när det gjordes en jämförelse av hur mycket plastutsläpp varje land förorsakade. Där hamnade Sverige på plats 18 av 186 olika länder gällande utsläpp av plast per person.

Faktum är att 90 procent av all plast i haven härstammar från tio olika flodsystem i världen. Åtta av dem ligger i Asien och två i Afrika. Dessa flodsystem rinner genom utvecklingsländer där det helt saknas infrastruktur och system för återvinning på det sätt som vi har i Sverige. Plasten som de dumpar i sina floder är den som senare hamnar i de stora haven där de äts upp av valar och delfiner och som driver omkring på världshaven eller, som vi såg i början av året, spolas upp på Balis paradisliknande stränder.

Fru talman! Om vi verkligen ville göra skillnad när det gäller plasterna i haven hade vi snarare kunnat hjälpa dessa länder att skapa någon form av sophantering eller återvinningssystem.

Anser inte även finansministern att det skulle kunna vara mer träffsäkert och kostnadseffektivt att rikta in sig på att utvärdera hur klimatbiståndet hade kunnat hjälpa till att åtgärda problemen med plastavfall i de delar av världen där till och med de enklaste system för hantering och återvinning saknas?

Anf. 30 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Debatten är lite märklig. Å ena sidan argumenterar man för att skatten borde vara utformad på ett annorlunda sätt, så att den gynnar vissa företag. Å andra sidan vill man inte ha skatten alls.

Då blir min fråga: Tycker riksdagsledamöterna att det är bra med denna skatt men vill ha den annorlunda utformad? Eller vill de inte ha skatten alls? Om de inte vill ha skatten alls måste frågan bli: Hur ska vi då minska andelen plast som hamnar i naturen och riskerar att brytas ned? Och hur ska vi då leva upp till de målsättningar som vi också har skrivit under i EU?

Eric Westroth påpekade att vi inte måste tillämpa punktbeskattningen som metod utan att det är upp till länderna själva att utforma politiken så att vi lever upp till de mål som vi gemensamt har satt upp i EU för att minska nedskräpningen av plast i naturen.

Det är klart att det finns andra metoder som är tillämpbara. Det finns länder som har förbjudit till exempel plastkassar. Jag vet inte om det är det som Sverigedemokraterna förespråkar i stället. Det skulle i så fall vara ett intressant ställningstagande att få höra från denna talarstol.

Sedan blir jag lite beklämd av att höra att det är större problem i andra länder. Det är helt korrekt. Det finns större problem med plastbärkassar i andra länder. Men det är inte ett bra argument för att vi inte ska minska vår nedskräpning. Tvärtom kan vi visa hur man kan gå före. Där är det snarare så att den svenska skatten på plastbärkassar, som uppenbarligen har haft en väldigt stor styreffekt, kan visa ett framgångsexempel på hur man kan styra bort från användandet av plastbärkassar.

Med detta sagt tycker jag att det är bra att alla länder i EU gemensamt har förbundit sig att minska nedskräpningen. Men vi är också varma an-

hängare av att vi via biståndet ska stötta andra länder att ta itu med miljöproblemen. Det är också en av många orsaker till att vi står bakom att det är viktigt att vi har ett fortsatt bra bistånd så att vi kan stötta andra länder i deras klimat- och miljöarbete. Just nu är biståndet otroligt viktigt för att kunna stötta länder så att hela världens befolkning blir vaccinerad.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 31 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Fru talman! Sammanfattningsvis innebär regeringens plastpåseskatt en rad negativa konsekvenser. Den innebär att plast som tidigare återvunnits nu får tas om hand på ett mycket sämre sätt, vilket är dåligt för miljön. Den innebär att användningen av papperspåsar, som kräver mer energi och fler transporter, har ökat. Det är dåligt för miljön. Försäljningen av avfallspåsar på rulle, som ofta är importerade och gjorda av fossil plast, ökar. Det är dåligt för miljön och för svenska företag.

Svenska konsumenter vilseleds genom skatten att köpa produkter som är sämre för miljön. Den inbringar inte de pengar till statskassan som regeringen påstår i sin budget – inte förra året, och troligtvis inte heller i år.

Miljövänliga projekt och investeringar i hållbara lösningar i Sverige hämmas, och företag flyttar utomlands. Det är dåligt för miljön och för Sverige som land.

Drivna och idérika personer som Åke i Helsingborg – som ägnat många år åt att utveckla miljövänliga alternativ som inte bara sätter Sverige på kartan som världsledande inom innovation utan också skapar svenska arbetstillfällen och bidrar till minskade klimatutsläpp – slår man undan benen för och straffbeskattar. I stället importerar vi fossila påsar från Asien och låter Asien få frukten av de miljöprojekt som EU bekostat med svenska skattemedel.

Fru talman! Jag förstår inte hur någon kan tycka att plastpåseskatten är bra. Det är dags att regeringen gör om och gör rätt. Ta bort den kontraproduktiva plastpåseskatten och se till att vi i stället kan ägna oss åt miljöåtgärder som kommer att göra skillnad på riktigt!

Anf. 32 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag kan konstatera att jag fick noll svar från finansministern, inte minst om hon kan försvara en straffbeskattning av utvecklingen av miljösparande material i Sverige, trots att EU och företagarna har investerat tiotals miljoner i utveckling av detta.

Fru talman! Det är inte tu tal om att näringslivet ser det gröna i framtiden. Det har de gjort långt före oss i den politiska världen, skulle jag vilja säga. Därför vore det otroligt logiskt för regeringen att lyssna till alla som faktiskt gör något.

Pelle Mattisson, ansvarig för investeringar i hållbarhetsfokuserade tillväxtbolag på investmentbolaget Latour, är tydlig med att skatten får konsekvenser för det svenska investeringsklimatet. Han säger: Det är klart att det här påverkar oss som investerare. En skatt som denna skapar osäkerhet för oss när vi ser att lagstiftningen inte bejakar investeringar inom hållbarhetsområdet utan snarare stjälper. När politiken väljer att fokusera på skattekonor i stället för faktisk omställning blir det svårt att investera i hållbara lösningar i Sverige.

Vi moderater, som enligt väljarna i Demoskops senaste mätning har den bästa miljö- och klimatpolitiken, anklagades av finansministern i vår

förra debatt för att inte vara där framtidens jobb är och för att säga nej. Vi säger ja till innovation, omställning, jobb och klimatpolitik som gör skillnad på riktigt.

Frågan är vad finansministern och den socialdemokratiska regeringen säger ja till, förutom införande av miljöskatter utan miljönytta och förutom straffbeskattning av utvecklingen av miljösparande material i Sverige.

Anf. 33 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! Det är klart att om man inte har egna system för plastpåsarnas återvinning är det naturligtvis bättre att förbjuda dem. Men till skillnad från dessa länder har Sverige ett fungerande avfallssystem för plastpåsar.

Nej, plastpåseskatten kan vi nog bara se som en intäkt från en ineffektiv och osund klimatbeskattning. Plastpåseskatten är även ett exempel på hur Lafferkurvan fungerar: Det är alltså inte så att en skattehöjning alltid resulterar i motsvarande höjning av skatteintäkten, utan tvärtom kan skattehöjningar bevisligen även leda till skatteintäktsminskningar. Trots att skatten på plastbärkassar höjdes med hela 3 kronor blev skatteintäkterna lägre än vad man tidigare fick in bara på momsen på plastbärkassar.

Dessutom är skatten ett lysande exempel på att vi inte kommer att kunna förlita oss på liknande klimatskatter som ska ingå i så kallad grön skatteväxling.

Fru talman! Slutsatsen man kan dra är att denna skatt mest var symbolisk. Påsarna minskade i antal men ersattes av sämre alternativ. Det var en gröntvättad fiskal skatt som förväntades bidra med betydande belopp till statsbudgeten samtidigt som det kändes skönt att säga att man förhindrar valar från att dö på grund av plastpåsar i buken. Återigen: Plastbärkassarna i Sverige hamnade väldigt sällan i naturen. De flesta var tillverkade i Sverige på ett klimatsmart sätt, av återvunnen plast, och de användes dessutom oftast mer än en gång innan de kom att energiåtervinnas. Sverige låg i linje med EU:s målsättning om minskning av plastbärkassar.

Detta har visat sig vara en dålig skatt för klimatet. Den är dålig för miljön, dålig för svensk industri och dålig för svenska konsumenter. Den är även dålig för regeringens budget.

Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Syftet med skatten var att minska antalet engångsbärkassar i Sverige, för att minska risken för att de hamnar i naturen, sönderdelas och blir till mikroplaster. Syftet var också att leva upp till de åtaganden att minska plastbärkassarna som vi har gjort i EU. Jag kan konstatera att skatten tycks ha varit framgångsrik på så sätt att försäljningen av plastbärkassar har minskat radikalt.

Avslutningsvis tänkte jag lyfta blicken lite. Sverige genomgår den värsta pandemin på ett århundrade. Personalen i sjukvården och äldreomsorgen sliter dag och natt för att kunna vårda sjuka och skydda äldre från smitta. Pandemin har gett upphov till den sannolikt värsta ekonomiska nedgången sedan andra världskriget, och 100 000 löntagare har blivit av med jobbet. Ännu fler oroar sig för om deras jobb ska finnas kvar.

Sedan ett år tillbaka jobbar regeringen och samtliga tjänstemän i Regeringskansliet för högttryck med åtgärder för att säkra resurser till sjukvård och äldreomsorg, möjliggöra en snabb och effektiv vaccinerings, rädda

jobb och företag och stötta dem som trots regeringens krisstöd har blivit arbetslösa med a-kassa och möjlighet till omställning. Men Moderaternas och Sverigedemokraternas intresse för sådana frågor bleknar i jämförelse med intresset för frågan om skatt på plastbärkassar. Sedan pandemin bröt ut har högerpartierna ställt sammanlagt 19 interpellationer och skriftliga frågor till mig om skatt på plastbärkassar. Samtidigt som Sverige går igenom en av de värsta kriserna i modern tid är alltså detta vad Moderaterna och Sverigedemokraterna anser vara en högt prioriterad fråga på dagordningen.

Särskilt märkligt blir agerandet från Sverigedemokraternas Björn Söder och Markus Wiechel: De upptar tid genom att ställa frågor om plastbärkassar, vilket de är i sin fulla rätt att göra – men de orkar inte ens masa sig hit till riksdagen för att lyssna på svaret.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2020/21:424 om den nya skatten på engångsartiklar

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Niklas Wykman har frågat mig om jag har för avsikt att avstå från att införa den nya planerade skatten på engångsartiklar. Han har också frågat om det finns några specifika effekter med skattens införande som jag vill undvika och i så fall vilka.

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna anges att en skatt eller avgift ska införas på engångsartiklar. Mot denna bakgrund tillsatte regeringen en utredning, som i augusti lämnade sina förslag i betänkandet *Skatt på engångsartiklar* (SOU 2020:48). I kommittédirektivet står att syftet med skatten främst bör vara att understödja en övergång till en mer resurseffektiv och biobaserad cirkulär ekonomi samt minska de negativa miljöeffekterna av engångsartiklar som orsakar nedskräpning.

Utredningens betänkande har remitterats. Remisstiden löpte ut den 30 december 2020. Betänkandet – och inkomna remissynpunkter – bereds för närvarande inom Finansdepartementet.

Många branscher och företagare har drabbats hårt ekonomiskt till följd av coronavirusets spridning, inte minst restaurangbranschen. Jag och regeringen följer noggrant utvecklingen och analyserar löpande behovet av justeringar och erforderliga åtgärder för näringslivet.

Anf. 36 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Sverige och världen befinner sig i en mycket allvarlig kris. Långt fler än 10 000 människor har mist livet i Sverige på grund av pandemin och på grund av den strategi Sverige har valt. Vi har globala problem med smittspridning och sjukdom.

Här på hemmaplan, i vårt land, är det inte bara de som har avlidit och deras anhöriga som är drabbade. Drabbade är också alla de som är sjuka, alla de som oroar sig för att bli sjuka och alla de människor som är isolerade, som lever i ensamhet och som upplever psykisk ohälsa. Drabbade är

även alla de människor som har förlorat jobbet till följd av pandemin, fru talman.

I detta mycket allvarliga läge för Sverige lägger Finansdepartementet och finansministern stor kraft på att införa nya skatter. I stället för att lägga tid och energi på att bekämpa pandemin och pandemins effekter kommer promemoria på promemoria från finansministern och Finansdepartementet om att ytterligare bekämpa svenska företag och jobb i Sverige.

Fru talman! Hur kan man som regering i det läge vi befinner oss i prioritera skatteförslag på skatteförslag? Det är skatt på plastpåsar, på engångsartiklar, på take away-mat och på att köpa en kopp kaffe. Hur kan det vara en rimlig prioritering för Sverige att i det här läget lägga så mycket tid och kraft inom budgetpolitiken och finanspolitiken på att införa nya skatter som skadar jobb och tillväxt i landet?

I det läge vi befinner oss i just nu har finansministern, Finansdepartementet och hela regeringen lagt avsevärd kraft på att införa nya skattepålagor på take away-mat och på restaurangnäringen. Menar finansministern på fullt allvar att det är rätt att hota med nya skattepålagor i det mycket kämpiga läge som råder för restaurangnäringen? Hur kan det i det här läget vara rätt att säga att en take away-kaffe ska beskattas med 5 kronor? Hur kan det i det här läget vara rätt att säga att hämtmat ska beskattas med 7 kronor?

Många av oss läste säkert Visitas och Sveriges bagare och konditorers artikel i Göteborgsposten – jag tror bestämt att det var i december – där man påtalade de orimligheter som denna nya skatt innebär. Hur kan finansministern tycka att det är lämpligt att det ska vara 0 kronor i skatt på industriförpackad mat som säljs i butik medan den hantverkare och kock som arbetar och sliter med ett eget litet företag ska belastas med 7 kronor vid försäljning av förpackad mat? Hur kan finansministern tycka att det är rimligt att den som går in på en stormarknad och köper en juice i plastförpackning betalar 0 kronor i skatt medan den som går till det lokala konditoriet och köper en juice i plastglas får betala 5 kronor i skatt?

Hur kan det vara rimligt med en skatt som så utstuderat slår mot de mindre företagen – mot dem som själva anstränger sig och jobbar – men inte alls träffar den storskaliga industrin, där de stora kvantiteterna finns? Hur har finansministern tänkt när hon har utformat den här skatten?

Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det här var en del i januariavtalet, och vi tillsatte därefter en utredning som nu har arbetat under en tid. Den har kommit med sina förslag, som nu har remitterats.

Just nu bereder vi frågan på Finansdepartementet, och det gör att det är för tidigt att svara på de frågor som Niklas Wykman ställer. Vi tittar naturligtvis på de remissynpunkter som har kommit in. Jag är väl medveten om att restaurangbranschen har det väldigt tufft nu under pandemin, så det är förstås också information som finns med i beredningsarbetet.

Anf. 38 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Är det alltså finansministerns besked här i dag att skatten på takeaway-mat och hämtkaffe inte kommer att införas? Det vore önskvärt för alla dem som sliter i restauranger och kaféer att få ett klart och tydligt besked.

Skatter är givetvis alltid en utgift för alla som driver ett företag och som arbetar, men hotet om nya skatter måste också tas in när man planerar sin verksamhet. Här låter finansministern dem som driver kaféer och restauranger i Sverige leva under en mycket stor osäkerhet när det gäller om det ska komma en ny skatt.

Det här är inte den enda nya skatt finansministern hotar Sveriges jobb och företag med. Finansministern har i intervju på intervju talat om att det ska höjas skatter på företagande.

Fru talman! Det är en världsunik position i en kraftig och allvarlig lågkonjunktur att hota landets jobb med fler skattehöjningar. Det kan rimligtvis inte vara någon annan finansminister som agerar på det sättet. När man ser att jobb efter jobb hotas kommer hot efter hot från finansministern: Så fort jag får chansen ska jag höja skatten på din verksamhet!

Det är inte ett bra sätt att ta ansvar för ett land, för de offentliga finanserna eller för att värna jobb och trygghet i Sverige. Varför kan finansministern inte bara ge ett tydligt besked om att den här skadliga skatten på jobb inte kommer att införas? Det vore mycket glädjande för alla bagare, kockar och servitörer runt om i hela landet som nu oroar sig för sina jobb.

Hur kan det vara rimligt när vi säger åt restaurangnäringen att ställa om till mer av hämtmat att samtidigt säga att så snart chans ges kommer vi att införa en skatt på just detta? Det gör det olönsamt att investera i olika typer av tekniker och möjligheter för att sälja just hämtmat om man vet att nästa år kommer denna marknad att förstöras av väldigt höga skatter. Då blir det olönsamt här och nu att ställa om till den typen av verksamhet.

Finansministern måste rimligtvis förstå att skatter har den här typen av effekter och att otydligheter och inga besked bidrar till att jobb hotas och försvinner.

Det är svårt att förstå finansministerns logik bakom skattepolitiken. Det är som att man vill beskatta själva kärnan i det som är mest svenskt. Det är hårda skatter på arbete, hårda skatter på bilar från Volvo, hårda skatter på nyfikenheten på framtiden och omvärlden – och nu också en helt ny skatt på det svenska fikat. Varför vill finansministern beskatta det som är svenskt så hårt?

Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Om jag vore moderat skulle jag vara något försiktig med att prata om både jobb och statsfinanser. Vi vet alla att de tre gånger som Moderaterna har haft inflytande och innehaft eller varit med i regeringsmakten har man lämnat efter sig statsfinanser med stora underskott, som vi socialdemokrater sedan har fått se till att skapa ordning och reda i igen. Det är så historien ser ut.

Vad gäller jobben kan jag konstatera att även nu, i den största ekonomiska nedgången sedan andra världskriget, är sysselsättningen högre än när Moderaterna styrde.

Niklas Wykman säger sig stå upp för det mest svenska som finns. Men den skatteförändring som jag tror att han nu tänker på att jag förespråkar, nämligen att förändra 3:12-reglerna, handlar om en skatt som framför allt träffar den rikaste procenten. Vad är osvenskt, Niklas Wykman, med att den rikaste procenten får vara med och bidra lite mer för att våra äldre ska ha en trygg äldreomsorg?

Anf. 40 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Finansministern ger ingen förklaring till varför det i det utsatta läge Sverige befinner sig i är rätt att presentera nya skatter på löpande band. Hur har finansministern resonerat när hon har bedömt det vara rätt att utreda, införa eller föreslå en stor mängd nya skatter samtidigt som vi befinner oss i en global pandemi och i en lågkonjunktur?

Finansministern ger inget besked till de restauranger, kafeterior och fik som behöver ett besked för att kunna öka sin verksamhets omställning till att sälja mer av takeaway-produkter.

Fru talman! Besöksnäringen, restaurangerna och fiken befinner sig nu i ett mycket kritiskt läge, där de är i stort behov av att sälja mer takeaway-produkter för att kunna överleva. Då säger finansministern samtidigt: Så snart möjlighet ges ska den här typen av produkter beskattas väldigt hårt. Hur kan då finansministern föreställa sig att de här företagen ska klara av att investera i den omställning som krävs?

Hur kan finansministern tycka att det är rimligt att föreslå en skatt som ska drabba en juice man köper på det lokala fiket med 5 kronor, medan skatten blir 0 kronor om man går in och köper en plastförpackning i butiken bredvid? Hur kan finansministern föreslå en skatt som gör att det ska kosta 7 kronor för den lokala restaurangen att sälja en takeaway-portion men 0 kronor för samma förpackning i butiken med industritillverkad mat? Hur tänker finansministern här?

Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Om det vore så att regeringen var färdig med beredningen hade jag gärna svarat på Niklas Wykmans frågor. Men det är vi inte, utan frågan bereds fortfarande i Regeringskansliet.

Vi tittar på och analyserar just nu remissvaren som har kommit in, och vi är naturligtvis väl medvetna om hur oerhört tufft man har det just nu i restaurangbranschen. Det har vi med oss i tankarna. Det är också därför vi har kommit med stora stöd till restaurangbranschen, som är en av de branscher som lyckligtvis i störst utsträckning har kunnat ta del av krisstöden.

Däremot fick jag inget svar från Niklas Wykman på min fråga, nämligen vad han ser som är så osvenskt i att den rikaste procenten ska bidra mer till tryggheten och en bra ålderdom för våra äldre. Där blev det väldigt tyst.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2020/21:452 om tillgången till drivmedel i kris- och bristsituationer

Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell har frågat inrikesministern vad han och regeringen avser att göra för att förbättra för lantbrukarna så att vi i händelse av kris eller krig blir mer robusta vad gäller tillgången till drivmedel, samt vilka beslut statsrådet avser att ta i närtid för att Sverige i stort ska kunna få en bättre och mer robust drivmedelsförsörjning.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag kan börja med att konstatera att i stort sett alla sektorer som använder transporter och arbetsmaskiner delar lantbrukets drivmedelsberoende. Jag kan också konstatera att regeringen helt delar Alexandra Anstrells bedömning att det krävs åtgärder för att stärka hela landets beredskapsförmåga. Regeringen föreslog därför redan i budgetpropositionen för 2021 att Energimyndighetens förvaltningsanslag skulle förstärkas med 72 miljoner kronor under perioden 2021 till 2023. Anslagsökningen ska användas för en intensifiering av återuppbyggnaden av det civila försvaret, där drivmedelsberedskapen är en självklar och central komponent. Regeringen föreslog därutöver att Energimyndighetens sakanslag skulle förstärkas med ytterligare 23 miljoner kronor för samma tidsperiod och ändamål. Riksdagen har fattat beslut i enlighet med regeringens förslag.

Frågan om hur man bäst förstärker beredskapen för en trygg drivmedelsförsörjning är komplex och involverar analyser av flera system, till exempel bränslens tillgänglighet, logistik- och lagringsfrågor, betalningssystemens robusthet och kopplingen till våra grannländer. Frågorna bör därför hanteras samlat, och Energimyndigheten redovisade den 10 februari i år i rapporten från uppdraget om totalförvarsplanering och förstärkning av totalförsvaret att man tagit fram ett flerårigt utvecklingsprogram för Sveriges drivmedelsberedskap som kommer att resultera i förslag och åtgärder som förebygger och lindrar störningar och avbrott i drivmedelsförsörjningen samt beaktar energiomställningen.

Vad gäller försörjningsberedskap generellt har regeringen avisat att den avser att tillsätta en utredning om vad en nationellt samordnad försörjningsberedskap bör omfatta samt hur den bör organiseras och finansieras.

Anf. 43 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Drivmedelsförsörjningen har två primära och kritiska funktioner: dels att försörja fordon och därmed möjliggöra huvuddelen av transporterna i samhället, både i vardag och i kris och höjd beredskap, dels att försörja reservkraft i kris och höjd beredskap. Att försörjningen fungerar på ett tillfredsställande sätt är en grundförutsättning för att samhället ska kunna upprätthålla sin funktionalitet.

Jag skrev den här interpellationen utifrån att miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp nyligen lade fram rapporten *Lantbrukets sårbarhet – en uppföljning*. Rapportens fokus ligger på svensk livsmedelsproduktion och frågor kring försörjningsgrad och hur primärproduktionen skulle klara olika kris- och bristsituationer. I rapporten framkommer att riskerna för sårbarhet är många men att brist på drivmedel är den risk för sårbarhet som är mest framträdande.

Uppföljningen visar att det naturligtvis finns en mängd olika risker för sårbarhet inom lantbruket. Förutom sårbarheterna för brist på drivmedel och el visar uppföljningen att det finns risk för att det till exempel kan finnas för mycket eller för lite vatten, att det kan vara svårt att hitta rätt personal och att det kan finnas för få livsmedelsanläggningar.

Lantbrukarnas farhåga är risken för brist på drivmedel, och då särskilt diesel. De arbetsmaskiner som lantbrukarna använder i dag drivs nästan

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

uteslutande med diesel, och om lantbrukarna inte har tillgång till drivmedel stannar produktionen. Då blir det ingen mat och potatis.

Den diesel som finns att få tag på är till största delen importerad. Ett ostört flöde av varor och tjänster såväl inom landet som från andra länder kommer förmodligen inte att kunna upprätthållas under krig eller krigsfara. En störning eller ett avbrott i försörjningsflödet kan på så sätt komma att påverka stora delar av samhället. Även Försvarsmakten är i hög grad avhängig av att det övriga samhället fungerar för att kunna bedriva sin verksamhet.

Fru talman! Vi talar alltså om huvuddelen av transportererna i samhället och om att förhöja reservkraft, exempelvis för att kunna leverera mat till våra affärer, kunna leverera livsmedel och sjukvårdsmateriel till våra sjukhus och kunna ha värme och laga mat åt våra äldre, våra sjuka och våra barn.

Med allt det här som bakgrund ställde jag ett par frågor till ministern. Den ena var vad regeringen tänker göra för att förbättra för lantbrukarna så att vi i händelse av kris eller krig blir mer robusta vad gäller tillgången till drivmedel. Den andra var vilka beslut statsrådet avser att ta i närtid för att Sverige i stort ska kunna få en bättre och mer robust drivmedelsförsörjning.

Att stärka Energimyndigheten, som ministern nämner, är naturligtvis bra. Men det är inte så mycket som ligger i närtid och som faktiskt gör att vi får en bättre och mer robust drivmedelsförsörjning. Vad är det som gör att regeringen både är sen på bollen och har svårt att komma fram till några beslut?

En annan vinkel är naturligtvis elförsörjningen. Har vi inte tillräckligt med el kan vi inte pumpa fram något drivmedel. Då kan man heller inte ta betalt.

Vad är det som tar så lång tid? Vad är det som gör att vi hela tiden är så sena på bollen i frågan om att ha en beredskap?

Anf. 44 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell vill göra gällande att regeringen är sen på bollen och är senfärdig. Inget av detta är med sanningen överensstämmande. Vi har en god planering för drivmedelsförsörjningen i Sverige och har haft det i många år. I och med den nya totalförsvarsplaneringen har vi gått igenom frågan igen, och Energimyndigheten ska ta fram ett flerårigt program för att se till att ytterligare stärka försörjningen.

Vi har ett system som i grunden bygger på att de stora leverantörerna lagrar drivmedel för en avsedd period för att kunna klara störningar i försörjningskedjan. På längre sikt tror jag att det vore bra om en större del av den svenska drivmedelsförsörjningen kunde produceras internt, i Sverige. Vi är i dag beroende av produktion i Mellanöstern, i Ryssland och i andra länder för vår drivmedelsförsörjning. Det är naturligtvis av flera skäl en olycklig utveckling.

När det gäller elen har Sverige de största elöverskotten någonsin. När TSO:erna, alltså transmissionsoperatörerna, i Europa nyligen gjorde en sammanställning av läget inför de närmaste 20 åren visade den att Sverige låg bättre till i försörjningen än flertalet andra länder. När Internationella energirådet gjorde motsvarande rankning av elnätssystem blev Sverige näst bäst i världen, tror jag.

I motsats till exempelvis vår granne Finland, som är beroende av nettoimport trots ett antal reaktorer, har vi nu alltså de största överskotten och den största exporten någonsin. Det är naturligtvis glädjande för vår försörjningstrygghet i alla avseenden.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 45 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Vi behöver en trygg drivmedelsförsörjning i hela Sverige men inte minst här i Mälardalen. Det har vi nu med anledning av det beslut som kom till stånd gällande driften av Bergs i Nacka, som ska vara ända fram till 2032. Men vad händer efter 2032?

Beredskapslager hålls i de lagringsskyldiga företagens normala lagringsanläggningar, tillsammans med de kommersiella lager som företagen håller utöver sin lagringsskyldighet, precis som ministern var inne på. Med det säkras löpande omsättning av beredskapslagret och kurant kvalitet. En stor del av företagens samlade lagerhållning är på så sätt vårt beredskapslager.

En avveckling av drivmedelsdepåer utan att annan depåkapacitet tillkommer skulle medföra en minskning av berörda företags fysiska lagringskapacitet och mindre möjligheter för dem att upprätthålla lagringsberedskapen i förbrukningsområdet, och därmed en sämre möjlighet att försörja samhällsviktig verksamhet i händelse av kris eller höjd beredskap.

År 2032 kan ju tyckas vara långt bort i tiden. Ministern och jag verkar vara oense om takten och möjligheten att ta beslut i regeringen, fru talman, men min upplevelse är ändå att det är ganska långsam takt i regeringens beslutsförmåga. Då är det faktiskt inte så lång tid fram till 2032 att spela på.

Det är många intressenter i det här, för vi måste såklart ta väl avvägda beslut mellan trygg drivmedelsförsörjning och en regional stadsutveckling.

Beredskapslager som ska kunna stå till landets förfogande om det uppstår allvarliga leveransstörningar är tillsammans med möjligheten att tillgripa ransonering samhällets viktigaste skydd mot en försörjningskris vad gäller drivmedel och andra bränslen. Vi måste kunna köra ut mat till våra affärer, och vi måste kunna laga mat till våra äldre, våra sjuka och våra barn.

Finns de här lagren på rätt ställen? Är de rätt dimensionerade? Ute i Europa verkar de ligga tätare än vad de gör i Sverige. Att vi behöver lager i Stockholm är tydligt. Frågan är vad regeringen egentligen har för plan efter 2032. På grund av att tillgången till och beroendet av el är så centralt för vårt samhälle är reservkraft, främst via diesel- eller bensindrivna elgeneratorer, en mycket vanlig och viktig funktion för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet i den händelse att ordinarie elförsörjning slås ut. Man ska till exempel kunna ha driften av ett sjukhus igång även om elen har gått.

Har ministern någon samlad bild av samhällets totala behov av reservkraft och vilken kapacitet som faktiskt är installerad och fungerande och av den bränsleåtgång som i ett krisläge skulle bli nödvändig för att hålla aggregaten igång?

Anf. 46 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det är just mot den här bakgrunden som regeringen och sedermera riksdagen har höjt anslagen till Energimyndigheten så att man där ska ta ett samlat grepp om frågan och redovisa hur planerna ska uppdateras för tiden framöver. Det uppdraget kommer att levereras i god tid före 2032, som väl var det år Alexandra Anstrell sa. Som jag gav uttryck för i mitt tidigare svar är det här en komplicerad fråga där man inte bara kan bryta ut *en* del av drivmedelsförsörjningen, utan alla delar i kedjan måste fungera för att vi ska kunna ha en trygg och säker drivmedelsförsörjning.

I dag är detta till huvuddelen fossilt. Vi får se vad Energimyndigheten kommer att komma fram till när det gäller hur stor andel det fossila ska vara i framtiden. Så länge det är fossilt är vi för någon tidsperiod beroende av kontakter med omvärlden eftersom den fossila produktionen i Sverige av bensin och diesel är diminutiv. Därför vore det önskvärt om vi hade produktionskapacitet av drivmedel i Sverige. Dock kanske den lämpar sig sämre för lagring, men produktionskapaciteten är nog väldigt bra att ha om Sverige vid en större krishändelse eller krigssituation skulle bli avskärmat från omvärlden.

Anf. 47 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag tror att vi alltid kommer att vara beroende av kontakter med omvärlden – eller jag hoppas det i alla fall, för jag tycker att det är utvecklande.

Jag var inne på att vi behöver en trygg drivmedelsförsörjning även i Mälardalen, och nu säger ministern att vi inte kommer att behöva ha några problem efter 2032. Jag är inte så säker på det. Jag tror att man skulle ha behövt börja jobba med den frågan för länge sedan.

Energimyndigheten har fått i uppdrag att utreda, och man har utrett och ska utreda och har utrett och ska utreda. Redan 2014 fanns det bra underlag för Mälardalen för att kunna ha en trygg drivmedelsförsörjning. Ändå ska det utredas ännu mer och göras ännu mer.

Ministern hänvisar också till att vi har ett elöverskott i Sverige. Så är det måhända, men ändå funkar det inte som man har tänkt sig. Ändå har vi företag i Skåne och i Mälardalen som faktiskt inte kan växla upp sin produktion och då inte kan hjälpa till att skapa de nya jobb som vi så väl behöver och som vi kanske behöver ännu mer nu för att kunna göra en nystart efter coronapandemin.

Jag förstår inte hur ministern kan slå sig för bröstet och säga att vi har ett elöverskott om det ändå inte funkar ute hos våra företagare och ute hos våra medborgare.

Jag frågade också om man kommer att ta några beslut i närtid. Det har jag fortfarande inte fått något svar på. Jag undrar då, som en avslutande fråga till ministern: Hur länge ska det här utredas, och när kan vi få se några beslut i frågan vad gäller beredskapslager?

Anf. 48 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag vill börja med att ge Alexandra Anstrell fel i beskrivningen av det svenska energisystemet. Jag har nu varit energiminister i tre år, och jag har också tagit del av de uppgifter som Alexandra Anstrell ger uttryck för. Men jag kan också säga att jag har pratat med nätoperatörerna

i vart och ett av de fall som har nämnts i tidningarna. Inget av de företagen har blivit nekade anslutning eller expansion.

Vi har tagit ett gemensamt initiativ från regeringens och energibranschens sida för att garantera effekt på kort sikt. Min förhoppning är att Moderaterna ska sluta upp bakom det när propositionen nu återigen hamnar på riksdagens bord.

Både i Stockholm och i Malmö vidimerar regionnätoperatören att alla de som önskar ansluta sig kan ansluta sig. Det är naturligtvis glädjande, för det är inte bara så att vi ska ha ett elöverskott, vilket vi har – det största någonsin – utan vi ska också se till att vi kan växla ut det elöverskottet i nya arbetstillfällen och nya företag, vilket vi gör. Northvolt, Europas största batteripark, etablerar sig i Sverige. Hybrit, världens första koldioxidfria stål, etablerar sig i Sverige. Nyligen fick de en ny konkurrent i stålbranschen.

Elintensiv industri i hela Europa tittar på Sverige som en plats att lokalisera sig på. Varför? Vi har stora tillgångar på el, vi har säker distribution och vi har Europas lägsta elpriser för industrin.

Jag har nu i två svar redovisat det myndighetsuppdrag som Energimyndigheten har fått och den budgetförstärkning som myndigheten har fått. När myndigheten är klar med det uppdraget kommer vi också att bereda de konkreta förslag som kommer.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellationerna 2020/21:450 och 460 om stöd till kultur- och idrottsarrangemang

Anf. 49 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Ida Drougge har frågat mig vad jag ämnar göra för att bidra till att vi i år förhoppningsvis kan springa Lidingöloppet, cykla Vätternrundan eller simma Vansbrosimmet på ett smittsäkert sätt och hur jag ämnar kompensera arrangörerna om evenemangen inte kan genomföras.

Edward Riedl har frågat mig om jag kommer att jobba för att regeringen ska ansluta sig till det i interpellationen nämnda förslaget från Moderaterna för bättre och mer omfattande stöd för kultur och idrott eller vad jag avser att göra för att kompensera och stötta dessa event.

Låt mig börja med att tacka ledamöterna för deras engagemang för kultur och idrott. Ett levande kulturliv och en stark idrottsrörelse är oerhört viktiga för vår gemensamma välfärd och enskilda människors livssituation, och inte minst gäller detta under pandemin. Det är därför som jag under hela pandemin har haft en nära dialog med kulturlivet och idrottsrörelsen för att söka säkerställa att verksamhet som har kunnat bedrivas smittsäkert så långt som möjligt också har kunnat upprätthållas.

Det är också därför som regeringen har tillfört och fortsätter att tillföra särskilda krisstöd till kultur och idrott utöver de generella stöd som har gått ut för jobb och företagande.

Coronapandemin har lett till stora konsekvenser för kulturen, idrotten och övriga delar av det civila samhället. Jag och regeringen har en nära dialog med relevanta aktörer och en bra bild av den situation som kulturen och idrotten befinner sig i, och vi agerar därefter. Vi har sett det som viktigt

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

att ge dessa sektorer stöd och ser löpande över behovet av ytterligare åtgärder.

I dag går remisstiden ut för regeringens förslag till nya regelverk gällande allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. I detta ligger förslag till nya begränsningar om maximalt antal tillåtna deltagare där det tas hänsyn till om sammankomsten tillställningen anordnas inomhus, inomhus med sittande publik eller utomhus. Det föreslås också särskilda bestämmelser om motionslopp och liknande idrottstävlingar. När smittläget tillåter ska dessa verksamheter successivt öppnas upp. Folkhälsomyndigheten ska i sitt remissvar göra en bedömning av när det är möjligt för de nya reglerna att träda i kraft.

Anf. 50 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Med år 2020 i ryggen är det minst sagt många aktörer inom idrott och kultur som har det väldigt knapert. Även om man klarar det med hjälp av anpassningar och de stöd som många kommuner har gått ut med för att komplettera det som regeringen har gjort är situationen framåt svår.

Det är givetvis bra att regeringen tar fram och anpassar riktlinjer så att man kan genomföra lopp med olika typer av anpassningar. Men vi vet fortfarande inte hur smittläget kommer att vara i sommar och i höst. Även om det går att göra anpassningar eller om det inte går att genomföra lopp över huvud taget har den typen av förslag tyvärr ingen effekt för de här aktörerna. Vi riskerar att efter hösten ha inställda lopp, ungdomscuper, festivaler och arrangemang och aktörer som på grund av det går i konkurs.

Därför har vi moderater i nära samarbete med aktörerna tagit fram ett förslag som skulle låta dem nu planera för genomförande av exempelvis Lidingöloppet eller Vätternrundan, den typen av arrangemang. De planeringarna har ju redan börjat. Planeringen börjar normalt sett dagen efter att ett lopp är avslutat. Då börjar man planera och uppbär också kostnader för nästa års aktivitet. Det sker alltså nu. Om de ska kunna planera för ett läge i höst då smittspridningen förhoppningsvis är något lägre och ändå överleva ifall det inte blir så behövs den typen av förslag som vi har tagit fram, och som vi glädjande nog har stöd för hos en majoritet i riksdagen.

Jag vill fråga kulturministern: Varför har inte regeringen ett motsvarande förslag? Och hur ställer man sig till det förslag som vi har tagit fram? Hur ser man på det problemet?

Anf. 51 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Som min kollega beskrev har Moderaterna tillsammans med aktörerna inom både kulturen och idrotten, väldigt brett, tagit fram ett förslag på stöd. Vi påbörjade egentligen det arbetet och hade de första träffarna sommaren 2020, men före jul började vi att mer aktivt ta fram ett förslag på hur man skulle kunna rädda de viktiga kultur- och idrottsarrangemang som jag vet att såväl jag som kulturministern och många andra vill ska finnas kvar efter krisen. Bakgrunden är att de stöd som regeringen har haft hittills har varit bra, men de har varit långt ifrån tillräckliga om man vill att de här delarna ska kunna överleva pandemin.

I går träffade vi i utskottet en av statssekreterarna, och jag hör hur kulturministern också beskriver det. Det är lätt att tro att det förslag på stöd som Moderaterna har tagit fram handlar om att återöppna samhället för rockkonserter, festivaler, motionslopp med mera. Problemet är att allt det här redan pågår, fru talman. Min kollega Ida Drougge beskrev det också. Allt det pågår.

När jag pratar med aktörerna säger man att kostnaderna inför de event som ska pågå i sommar är större i dag än ett traditionellt år, eftersom man jobbar nära smittskydden för att säkerställa olika scenarier för genomförande. Ibland låter det på regeringen och regeringens representanter som att ingenting händer och att man avvaktar sommaren. Men det här arbetet pågår, och kostnader byggs upp. Det är ganska stora kostnader. Det kom en bra artikel i går. Det handlar om tiotals miljarder som kultur- och idrottssektorn har förlorat. Det är tungt för de olika aktörerna.

Det är utifrån det som Moderaterna har tagit fram förslaget. Vi har tittat och blickat ut i Europa där såväl röda som gröna och blå regeringar, i alla fall regeringar av olika kulörer, tar fram liknande stöd på olika sätt för att säkerställa att viktiga kultur- och idrottsarrangemang ska överleva pandemin.

Fru talman! Jag har därför lite svårt att förstå varför ministern och regeringen, också i andra sammanhang där vi pratar med regeringen, inte vill bidra i arbetet med detta. Vi har sträckt ut en hand, och den är uppriktigt menad. En majoritet i riksdagens finansutskott är för förslaget. Men vi vill gärna att regeringen är med på detta. Finns det någonting vi kan göra för att förbättra förslaget innan det kommer som ett uppdrag till regeringen gör vi gärna det. Men då måste regeringen också säga vad det är man vill ska göras, fru talman.

En av de saker som jag har hört från regeringen är att förslaget är för detaljerat. Man tycker inte heller att den nedre gränsen är tillräckligt bra. Då har jag en fråga till ministern, fru talman. Moderaterna har inte satt någon nedre gräns i förslaget. Vi har sagt att regeringen bör ta fram den i samråd med aktörerna inom kultur och idrott. Vi har alltså en mycket öppen syn på att förbättra förslaget tillsammans med regeringen.

Det här stödet behöver komma på plats nu. Det handlar om Vätternrundan, det handlar om Sweden Rock, det handlar om Lidingöloppet och det handlar om Brännbollsyran i Umeå, som jag kommer från. Det handlar om sådant som de flesta gillar. Alla gillar inte allt, men de flesta av oss gillar åtminstone något av alla de olika arrangemangen och vill väl att de ska leva kvar.

Jag skulle önska att regeringen kunde säga: "Jättebra! Moderaterna har tagit fram ett förslag. Vi vill gärna vara med och bidra och göra det så bra som möjligt." Det skulle jag hoppas på, fru talman.

Anf. 52 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag vill gärna upprepa det jag sa i början. Jag menar det verkligen. Det är väldigt bra att de här frågorna diskuteras och att flera partier i kammaren engagerar sig och tar fram olika typer av förslag. Det har hela tiden präglat regeringens arbete att både titta på vad vi har gjort och se om vi kan justera någonting för att få bästa möjliga effekt.

Jag vill lite grann justera den bild som ges. Till att börja med är det såklart inte på det sättet att regeringen inte ser att det görs saker. Det görs enormt mycket. Så har det varit hela tiden. Det handlar bland annat om att kunna anpassa sig till situationen och att genomföra så mycket kultur- och idrottsevenemang som möjligt inom ramen för begränsningarna. Först var det 500, sedan var det 50 och nu är det 8.

Mycket har handlat om att ställa om till digitala evenemang eller att ha hybridarrangemang av olika slag. Det är allt från motionslopp som sker genom appar på egen plats till att kunna följa spelningar eller konserter via streamning. Det är såklart svårt. Vissa typer av evenemang är skapta för att upplevas live. Det är en särskild känsla i en livekonsert eller en scenkonstföreställning. Att till exempel springa ett motionslopp ger ändå en lite annan känsla när man gör det tillsammans med flera andra omkring sig i spåret.

Fru talman! De stöd som vi redan har haft har inte enbart syftat till överlevnad. De har varit flexibla i sin utformning på så sätt att de har kunnat kompensera för förlust av intäkter men har också varit stöd till produktion.

Vi hade ett särskilt stöd för inställda och uppskjutna evenemang via Kulturrådet. Syftet var egentligen det som Moderaternas förslag nu handlar om. Saken är den att det nu inte finns färdiga evenemang som ställs in eller skjuts upp. Nu är man i ett läge där man håller på och planerar för framtiden. Men syftet med det stödet var detsamma. Vi gick in med stora stöd som har räddat aktörer och verksamheter från konkurs och har gjort att man har kunnat behålla anställda och börja planera inför nästa säsong och en eventuell återöppning.

Vad jag vill komma till med det är att jag uppfattar att vårt mål är detsamma: att säkra viktig infrastruktur – inom föreningslivet och näringslivet, inom kultur och idrott – och se till att det finns bemanning och möjlighet att fortsätta jobba. Inom kulturen och idrotten är det väldigt många verksamheter som har det tufft. Men vi har i alla fall undvikit de värsta konkursvågorna inom de verksamheterna. Vi har nyckelkompetenser som finns kvar, och det ska vi fortsätta jobba för. Det är enormt viktigt.

Vi kunde före jul presentera ytterligare krisstöd till kulturen och idrotten fram till och med februari. Vi har en återstartsmiljard för kulturen i år. Jag tror att vi alla ser att krisen fortfarande är oerhört stor. Vi kommer att behöva fortsätta stötta kulturen och idrotten. Jag är väldigt glad för engagemanget från Moderaterna i den här frågan, för jag tror att vi partier behöver kroka arm här. Vi behöver dialog och samarbete med våra kommun- och regionpolitiska kollegor. Vi behöver inse att det här kommer att ta tid. Vi behöver uthållighet när vi stöttar vår kultur- och idrottssektor.

Sedan kan man diskutera förslaget. Processen pågår fortfarande inom finansutskottet. Jag kan naturligtvis inte föregripa några budgetbeslut eller budgetförhandlingar. Men man kan alltid diskutera i sak vilken modell som är bäst. Hur stora evenemang är det rimligt att vi stöttar för att få igång en planering? Vi har just skickat ut förslagen på remiss och väntar på att få in remissvar från Folkhälsomyndigheten om hur evenemang skulle kunna planeras utifrån olika nivåer av smittspridning. Det handlar om vilka nivåer som är rimliga och när. När vi har det på bordet kanske det också är lite lättare att se hur vi bäst kan stötta dem som ska få till arrange-

mangen, så att vi får kultur och idrott till människor och så att vi har evenemang att uppleva så snart som det bara är möjligt.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Anf. 53 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Jag tycker såklart också att det är kul att diskutera de här frågorna, och kanske ännu mer när det i sådana här situationer kan bli tydligt vad som är skillnaden mellan olika typer av förslag. På det temat vill jag verkligen belysa att det är en skillnad mellan att försöka rädda företag, organisationer och föreningar från konkurs i efterhand och att ge spelregler i förväg. Det senare ger förutsägbarhet och trygghet. Jag önskar att ministern kan ta in detta.

Som ministern är inne på vet vi inte hur smittspridningen och läget ser ut. Ett förslag likt det vi har, att staten tar 70 procent av de fasta upparbetade kostnader som aktörerna haft om det är så att de behöver begränsa evenemang kraftigt eller ställa in dem helt, skulle ge trygghet för aktörerna i deras ekonomiska planering.

Jag kan som exempel ta Lidingöloppet, en aktör som jag har lite bättre insyn i. Vårt förslag skulle ge en trygghet för de ägarklubbar som gått in med medel och stöttar upp verksamheten och för de föreningar som är beroende av Lidingöloppet för att det normalt ger en årlig extra intäkt för deras del. Det skulle också ge trygghet för biljettköpare, som kan tänka: Jag köper den här biljetten nu och håller tummarna för att smittskyddsläget är bra i höst, så att jag kan genomföra mitt lopp. Men går inte det vet jag att jag kan få pengarna tillbaka.

Det är en stor skillnad, skulle jag säga, mellan att försöka rädda företag, organisationer och så vidare i efterhand och att ge tydliga och bra spelregler i förväg. Jag skulle vilja höra hur ministern ser på den skillnaden mellan de här förslagen.

Anf. 54 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Det som kulturministern är inne på när det gäller att inom ramen för de begränsningar som finns ändå genomföra arrangemang tycker jag är bra. Det tror jag att de flesta tycker. Kan man genomföra saker på ett smittskyddssäkert sätt är det bra. Det bör ligga till grund för allt det arbete vi gör, det vill säga hur vi begränsar smittan tillsammans men ändå kan genomföra olika aktiviteter. Det är såklart väldigt bra, och pandemilagen ger ju ytterligare möjligheter till detta. Vi hoppas verkligen att detta ska kunna bli bättre.

Fru talman! Kulturministern svarar dock inte vad gäller den utsträckta handen. Det handlar om att bidra i det här arbetet, och det är kopplat till det förslag som Moderaterna nu har majoritet för i finansutskottet. Frågan är uppriktigt ställd. Vi tror att det blir bättre om fler partier är med och bidrar. Vi har sträckt ut en hand till regeringen och sagt att vi har majoritet, men att den majoritet vi har gärna vill bjuda in regeringen till att försöka se om vi kan göra saker ännu bättre. Det är ändå regeringen som sedan kommer att få uppdraget, vare sig den är med nu eller inte, så det är klart att det är bättre om regeringen vill delta i det arbetet. Detta är uppriktigt menat, och jag skulle önska, fru talman, att kulturministern kunde svara: ”Ja, vi vill gärna hjälpa till att utforma det här stödet på bästa sätt.” I detta har vi varit uppriktiga.

Svar på
interpellationer

Vad det i grund och botten handlar om är att vi har suttit ned med alla tänkbara olika aktörer inom idrotten och kulturen, såsom Teaterförbundet, Musikerförbundet, Svensk Elitfotboll och Svenska motionslopp och idrottsevenemang – man kan nämna hur många som helst – för att diskutera hur läget ser ut och vad som är problemet. Problemet är att allt det arbete som jag beskrev pågår. Ibland när jag hör regeringen blir jag väldigt konfunderad. Planeringen pågår för fullt. Kostnaderna upparbetas för det som ska ske i sommar, just nu till och med mer än ett normalår, givet att man försöker planera för olika scenarier och har en massa möten – med polis, rörande smittskydd och så vidare – allt för att genomföra det här så säkert och bra som möjligt.

När man gör allt detta måste man också tänka sig ett läge där man helt eller delvis inte kan genomföra arrangemanget. I ryggen har man ett tuft 2020, då man fick ta enormt stora ekonomiska kostnader. Om man sedan med de små marginaler man har kvar drabbas av de här ökade kostnaderna kommer man helt enkelt inte att klara sig.

I en rad länder ute i Europa finns stöd som liknar det som Moderaterna har lagt fram ett förslag om. Det är också det som kultur- och idrottsområdet är ingenting som vi avser att ta bort, fru talman, utan vi tycker att de är bra. Det här är ett komplement, men det behöver skalas upp i omfattning för att kunna finnas där för dem som teoretiskt sett skulle kunna drabbas ganska hårt. Det är därför vi föreslår 3 ½ miljard till det paketet. Vi har också sagt att vi är beredda att både skala upp stödet om det behövs och förlänga stödet om det skulle krävas, allt för att säkerställa att det kultur- och idrottsutbud som vi alla vill ha finns kvar efter pandemin.

Fru talman! Jag hoppas att kulturministern kan svara på mina frågor: Vill regeringen bidra i det arbetet innan man får uppdraget? Är det inte bättre att man hjälper till – innan man har fått ett färdigt uppdrag av riksdagen – och säger hur man skulle vilja att det förbättrades?

Anf. 55 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag får lite grann intrycket att Edward Riedl uppfattar det som att regeringen inte jobbar. Vi jobbar naturligtvis med de här frågorna.

Jag kan inte föregripa den process som just nu sker i finansutskottet, inte heller budgetförhandlingarna. Men återigen vill jag understryka att det gör mig väldigt glad när konkreta förslag kommer upp på bordet, oavsett om de kommer från politiska partier eller från branschen.

Edward Riedl kom in lite grann på att detta såklart är förslag som delvis kompletterar varandra till karaktär och utformning. Jag tycker att det är bra att Edward Riedl sa det. De stöd som vi har gett till Kulturrådet och som ska delas ut till arrangörer av såväl konserter som festivaler och scenkonstevenemang runt om i landet har ju en flexibilitet i sin uppbyggnad. Det handlar om överlevnaden för arrangörer. Det handlar om verksamhetsstöd för aktörer, så att de ska kunna ha anställd personal och fortsätta jobba och verka. Det handlar också om att stötta produktion.

Jag delar helt den bild som lyfts fram här av att det branschen efterfrågar är både att kunna få stöd för att kunna dra igång och, i möjligaste mån, förutsättningar som är klara på förhand så att man vet vad man ska planera. Om du är en kommersiell aktör som vanligtvis behöver 1 000 personer i en salong för att kunna gå runt kanske du när du nu planerar för detta bara

kan ta emot 300. Du har kanske aldrig någonsin tagit emot offentliga stöd tidigare. Då är ett verksamhetsbidrag eller ett stöd till produktion helt avgörande för att över huvud taget våga dra igång någonting. Det kanske bara blir 300 personer i salongen, men du kan ändå hålla igång produktionen, planera för den och genomföra den.

Jag vill mena att det är bra. Vi måste se till att det finns kultur runt om i hela landet, evenemang och konserter, även om det är i mindre skala än det vanligtvis brukar vara. Vi längtar efter kultur. Vi vill ha upplevelser. Vi längtar efter idrott och att det ska finnas lopp att genomföra även om det inte kan vara de tusentals människorna i en masstart. Det kanske är lite färre, och man kan kombinera det med digitala lösningar även under en tid framåt. Det är ingen av oss som tror att vi kommer att kunna gå från 0 till 100 procent direkt.

Det man kan fundera på i Moderaternas förslag är: Vilken storlek på evenemang är sådant som vi aktivt ska uppmuntra med att utfärda garantier så här inför en sommar då vi vet att pandemin fortfarande kommer att påverka oss? Det är därför jag återkommer till pandemilagen och de spelregler som vi förhoppningsvis ganska snart kommer att kunna få upp på bordet.

Vad ser Folkhälsomyndigheten framför sig innan man skulle kunna ta ett första steg? Hur skulle ett andra och tredje steg kunna se ut utifrån olika nivåer av smittspridning? Det har vi gett i uppdrag till Folkhälsomyndigheten att återkomma till. Det är rimligt att ställa frågan: Hur stora evenemang ska vi uppmuntra att det planeras för i relativ närtid i ett läge där pandemin fortfarande finns runt om oss?

Jag förstår intentionen bakom Moderaternas förslag. Det pågår nu en process om detta i finansutskottet, som jag som sagt inte ska föregripa. Men vi kan inte skicka ut en signal som gör att man tror att man kan planera för väldigt stora evenemang inom ganska kort tid när vi inte ens har fått klart för oss hur Folkhälsomyndigheten siar om de kommande månaderna.

Fru talman! Däremot menar jag – och det har vi redan gjort, och det menar jag att vi fortsatt behöver göra – att vi behöver stötta idrottsrörelsen, kultursektorn och nöjessektorn i att kunna planera för evenemang som kanske är i lite mindre skala där man brukar behöva större skala för att gå runt.

Där kan det offentliga gå in. De pengarna och de resurserna behöver man naturligtvis innan för att över huvud taget kunna planera. Det är inte alla som har de stora kapitalen i ryggen och har den förutsättningen att dra igång. Vi behöver en mångfald av stöd; så är det.

Anf. 56 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Vi utgår från att vi moderater, som det faktiskt föreligger, står bakom de andra typer av stöd som regeringen redan har fattat beslut om och som är på plats. Den här diskussionen handlar om det som är utöver det. Vi börjar där.

Därefter har vi den utsträckta handen från finansutskottet, från Moderaterna och de övriga partierna som nu är en majoritet och står upp bakom det här förslaget. När ministern säger att man inte vill föregripa finansutskottet förstår jag inte riktigt vad hon menar, fru talman.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

Det finns en utsträckt hand från finansutskottet. Det pågår nu en beredning i frågan. Man kan mycket väl sätta sig ned och diskutera detaljer. Utskottet kan efter en sådan diskussion och en sådan förhandling också förändra det förslag som slutligen läggs fram och som riksdagen fattar beslut om. Då har man inte föregripit något. Då har man samarbetat. Den möjligheten finns nu.

Ministern säger också: Vi förstår att aktörer planerar i dag, men vi vill inte aktivt uppmuntra. Det finns en kluvenhet i det som inte riktigt går ihop. Aktörer planerar nu. Med vårt förslag kan man ansvarsfullt, rak i ryggen, senare i höst eller i sommar om det krävs, helt ställa in evenemang.

Då har man trots det ett mer komplett stöd för de aktörerna. Då kan man göra det som krävs ur smittskyddssynpunkt utan att behöva ha dåligt samvete och senare få ännu större kostnader när man ska försöka återstarta de evenemangen och aktörerna efter att de har gått i konkurs.

Anf. 57 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka ministern för en god debatt, ett gott samtal, eller hur man nu vill uttrycka sig. Jag betvivlar inte alls kulturministerns intentioner för att se till att kultur- och idrottsutbudet ska finnas kvar efter pandemin. Låt mig också säga att regeringen redan har gjort en del saker som är bra.

Det som vi säger från Moderaternas sida – och nu en majoritet i finansutskottet – är att det behöver göras mer. Det behövs ytterligare resurser för att säkerställa att de olika folkkära arrangemangen ska kunna finnas kvar efter pandemin.

Jag hoppas att kulturministern – även om hon inte kan säga det i talarstolen – lyckas övertyga övriga i regeringen om nödvändigheten av detta. Hon skulle också kunna skicka en signal till sina ministerkollegor som deltar, eller skulle kunna delta, i beredningen av ärendet i finansutskottet. De är varmt välkomna att höra av sig om det finns saker som de vill förbättra i förslaget. Det är vi helt öppna för. Det är bättre att göra saker tillsammans.

Ministern är inne på detta med storlek på arrangemangen och att man inte vill uppmuntra. SVT gjorde en ganska bra sammanställning som jag rekommenderar ministern att titta på, om hon inte redan har sett den.

Det är arrangemang som Way out West, Summerburst, Lollapalooza, Sweden Rock Festival, Uppsala Reggae Festival, Storsjöyran, Dansbandsveckan i Malung och Brännbollsyran i Umeå. Jag kan fortsätta att räkna upp dem. Det är rätt stora arrangemang som planeras för fullt. Det byggs upp kostnader. Om de inte kommer att kunna genomföra dem helt eller delvis kommer det att vara stora ekonomiska underskott som följd. Det är därför den typen av stöd som Moderaterna har tagit fram behövs, fru talman.

Jag hoppas att regeringen vill vara med i arbetet att göra förslaget ännu bättre om det finns någon möjlighet till detta. Den utsträckta handen gäller. Med det vill jag tacka ministern för en god debatt och önska lycka till att försöka påverka regeringen att landa lite bättre än vad den har gjort hittills.

Anf. 58 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag vill återigen tacka för en intressant och givande debatt. Det är skönt att veta att kultur- och idrottspolitiska frågor väcker stort

engagemang i riksdagen. Vi är överens om att kulturen och idrotten måste stödjas helt och brett över hela landet. Vi måste ha ett stöd som kan gå till både små och stora aktörer som både säkrar överlevnad och kan stötta till produktion, planering och genomförande även om arrangemangen blir väsentligt mindre än vad vi kanske är vana vid.

Vi ska naturligtvis också se till att vi har en beredskap och en möjlighet att stötta evenemang som har planerats i ett läge där smittspridningen blir väsentligt lägre. Det menar jag att vi gjorde när vi tillförde stödet till Kulturrådet för inställda och uppskjutna evenemang. Det har säkrat överlevnaden för en mängd aktörer runt om i hela landet. Det har varit helt avgörande. Det gäller även idrottsstödet, som har kunnat ges till de delar av idrottsrörelsen som till exempel arrangerar de stora motionsloppen. De är oftast drivna av idrottsrörelsen.

Vi jobbar nu med att ta fram förslag framåt. Vi ska komma ihåg att vi har gett besked om krisstöd till och med februari. Det gläder mig att Moderaterna står bakom de stöd som regeringen har presenterat och också intentionen att det inte räcker med ett garantistöd. Verksamhetsstöd behövs för att vi ska kunna ha ett livaktigt kulturliv.

Nu håller vi på att jobba med ett regelverk. Vi behöver se lite bättre vad vi skulle kunna se framför oss utifrån smittläget. Vi vill alla att det ska finnas evenemang runt om i landet. Vi måste ha så flexibla stöd som möjligt för att kunna ta hänsyn till olika situationer.

Jag och regeringen för en aktiv dialog med kulturlivet, idrottsrörelsen och fortsätter gärna med riksdagen och naturligtvis samarbetspartierna. Jag ser inget behov av att vi ska ha ett högt politiskt tonläge. Vi ska självklart försöka att hitta bra lösningar för både små och stora arrangemang runt om i landet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2020/21:379 om länsstyrelsernas hantering av bygglovsprocesser

Anf. 59 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Larry Söder har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att korta handläggningstiderna och säkerställa länsstyrelsernas måluppfyllnad i denna del.

Inledningsvis vill jag säga att jag delar Larry Söders uppfattning om betydelsen av att länsstyrelserna bedriver en effektiv och ändamålsenlig handläggning. Detta är en anledning till att regeringen noga följer utvecklingen genom uppdrag i länsstyrelsernas regleringsbrev med uppsatta inriktningsmål för handläggningstiderna. Kommuner har också via Sveriges Kommuner och Regioner framfört att länsstyrelsernas handläggning skulle kunna bli effektivare och få en jämnare kvalitet.

Regeringen anser att det är viktigt att effektivisera handläggningen av ärenden inom samhällsbyggnadsprocessen. Regeringen har den 4 februari 2021 gett länsstyrelserna i uppdrag att utveckla och implementera enhetliga digitala processtöd och gemensamma rutiner för deras medverkan i samhällsplaneringen.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

I dagsläget saknas ett enhetligt digitalt processtöd och gemensamma rutiner för länsstyrelsernas handläggning av bland annat bygglovsärenden. I stället har varje enskild länsstyrelse utarbetat egna processrutiner som är anpassade för analog handläggning, vilket försvårar för utomstående aktörer.

Ett enhetligt digitalt processtöd och gemensamma rutiner kan främja mer effektiva och kvalitetssäkrade processer gentemot andra myndigheter, kommuner, regioner, exploitörer och allmänheten i övrigt. Detta stärker länsstyrelsernas förutsättningar att möta omvärldens krav och förväntningar på samhällsbyggnadsprocessen. Sammantaget kan det bidra till att länsstyrelserna kan effektivisera verksamheten, minska handläggningstiderna, öka transparensen för utomstående aktörer, förbättra kvaliteten på beslutsunderlagen och på sikt minska kostnaden för handläggningen.

Anf. 60 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Först får jag lyckönska ministern till det nya uppdraget. Bostadspolitik är en viktig del av Sveriges utveckling, och jag hoppas att du tar dig an detta med allvar med tanke på den kris vi befinner oss i. Jag tror att det är viktigt för Sverige att vi bygger fler och fler bostäder.

Jag tror att vi alla kan hålla med om att vi ser ett behov av nya bostäder i Sverige som helhet – generellt sett och inte bara i varje kommun. Jag tror också att vi kan vara överens om att detta inte bara är ett storstadsproblem. Över 200 kommuner i Sverige säger att de behöver fler bostäder. Vi bygger i dag ungefär 50 000 bostäder per år, men vi skulle behöva bygga ungefär 75 000 för att komma upp i ett läge där vi långsiktigt tillgodoser behovet av bostäder. Vi har alltså ett jobb att göra.

Att inte bygga tillräckligt med bostäder innebär, menar jag, att en del är utan bostad. Vi bor väldigt trångt; corona har visat att det kan vara ett problem.

Vi har också en marknad där priserna sticker iväg, både när det gäller iordningställande och andrahandsmarknad. Vi får alltså orättvisa höjningar av priserna, som innebär att människor inte kan köpa sig en bostad. Jag inser att bostadskrisen är ett problem som regering, riksdag och kommuner måste angripa tillsammans, med gemensamma åtgärder.

Processen för att komma från idé till färdigt hus är förfärligt lång i Sverige i dag. Man kan räkna med mellan fem och sju år, och då inser vi att dagens bostadsbrist måste adresseras med åtgärder i dag för att lösas i framtiden.

En central del i detta är att våra gemensamma myndigheter när ett överklagande kommer är snabba och inte ökar på den tid processen tar så att den tar onödigt lång tid. Det är då vällovligt att ta tag i handläggningstiderna på länsstyrelserna när det gäller överklagande av lovärenden. I den delen har regeringen vidtagit alldeles rätt åtgärder när det gäller både att adressera detta tidigare och att nu försöka lösa processdelen för att förkorta handläggningstiden och få till stånd bättre processer. Det tycker jag är jättebra!

Det som oftast händer när man gör en sådan sak är att man inte gör någon uppföljning. Jag önskar därför att ministern tar med sig att man bör göra en uppföljning om något år så att man ser att handläggningstiderna faktiskt minskar, vilket är själva syftet.

Jag tycker att det är oroväckande att man 2019 hade handläggningstider på 30 dagar om man hamnar hos rätt länsstyrelse men 259 dagar om man hamnar hos fel länsstyrelse. Jag menar att detta är en skillnad som inte kan förklaras på annat sätt än att handläggningen inte prioriteras på den länsstyrelse där den tar 259 dagar.

För mig är det helt oacceptabelt att vi från Myndighetssveriges sida inte levererar. Den som drabbas är den enskilde medborgare eller bostadsproducent som får ta hela smällen, både i tid och ekonomiskt. Jag är glad att regeringen ännu en gång har försökt lösa denna problematik eller förbättra situationen genom processtöd. Jag tror att detta är ett sätt att hjälpa länsstyrelserna. Jag tror att det också finns fler sätt.

Jag undrar om ministern ser andra sätt att hjälpa länsstyrelserna eller kommunerna i denna process. Handläggningstiden utgörs inte bara av överklagandetiden, utan det handlar om tiden från idé till limpa, när bostäderna står på plats. Jag kan se att länsstyrelserna kan ha en central roll i att processtiderna minskar, för länsstyrelsernas men även för kommunernas del.

Anf. 61 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Larry Söder och jag delar, tror jag, väldigt mycket engagemanget i att få fram fler bostäder. Vi vet att vi under 90-talet byggde väldigt lite bostäder i Sverige och att detta skapade problem som vi fortfarande försöker åtgärda.

Det är också helt korrekt som Söder påpekar att vi nu ligger på drygt 50 000 påbörjade bostäder per år och har gjort det ganska stabilt ett tag, glädjande nog även under 2020, då det fanns en oro för att coronapandemin skulle slå hårt mot bostadsmarknaden. Så ser det inte ut att bli, åtminstone inte vad gäller byggandet.

Vi behöver enligt Boverket bygga någonstans mellan 59 000 och 66 000 bostäder för att komma till rätta med den bostadsbrist vi lever med. Vi har alltså en bit kvar för att komma upp i det antalet bostäder. Därför har till exempel investeringsstödet varit viktigt för att få fram fler hyresrätter, även i dessa tider.

När det gäller länsstyrelsernas handläggningstider eller överklagandena, som frågan rör, delar jag uppfattningen att vi har för stora skillnader mellan landets olika länsstyrelser. Den digitala process som vi under en tid har jobbat med att ta fram – ett par av mina företrädare har vidtagit ett antal åtgärder i det syftet – blir väldigt viktig. Om vi ska kunna få en sammanhållen byggprocess och hitta möjligheter att kapa tiderna är det viktigt att vi får en ensad, digital process, som gör att fler kan delta.

Vi följer denna utveckling genom årliga uppdrag till länsstyrelserna i regleringsbrevet. Det finns inriktningsmål för handläggningen. Vi följer utvecklingen noga. Det gör också att vi efter hand kan skruva i de åtgärder som behövs och de vidare uppdrag som kommer att krävas för att länsstyrelserna ska nå detta. Jag har goda förhoppningar om att vi i nära samarbete med länsstyrelserna och med fler incitament för en digital byggprocess ska kunna både förkorta handläggningstiderna och få en mer ensad och förutsägbar process, vilket skulle gynna alla delar av den bostadsbyggande marknaden.

Anf. 62 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Först vill jag kommentera detta med investeringsstödet, som jag personligen kanske inte är så väldigt glad över. Jag tror inte att det skapar fler bostäder i Sverige. Däremot har det skapat fler hyresrätter – det är solklart. Men jag tror inte att det skapar fler bostäder. Vi tenderar att bygga bara hyresrätter i Sverige i dag, vilket jag tror är alldeles fel. Jag tror att vi behöver småhus och bostadsrätter men också hyresrätter. Men det kan vi ta en annan debatt om, vid ett annat tillfälle.

Det är jättebra att länsstyrelsernas process när det gäller överklagande digitaliseras och att man säkerställer att den har så god kvalitet som möjligt. Att man gör en uppföljning från regeringens sida av att detta fungerar är en förhoppning som jag har. Men jag kan också se att man borde kunna kapa i andra ändan.

Det bästa för att minska processtiden är ju att vi inte får så många överklaganden till länsstyrelserna. Jag menar att länsstyrelserna då borde kunna jobba mer proaktivt. De är ju ändå vår – statens – förlängda arm i regionerna. Den väg man kan gå är att ge länsstyrelserna mer möjlighet att agera inom sin region. Man kan till exempel tänka sig att länsstyrelserna tillsammans med kommunerna pekar ut områden som är bra att bygga bostäder på, så att man redan från början känner till länsstyrelsernas inställning innan man planlägger ett område.

Man kan tänka sig att vi hjälper till med att se till att de som kan överklaga ett bygglov eller en plan till antalet blir färre, så att vi inte får upp för många ärenden till länsstyrelsen. Det ska vara de som av olika skäl faktiskt är viktiga som kommer till länsstyrelsen.

Jag tror att länsstyrelserna också kan vara en motor för att våra mål om antalet bostäder i Sverige ska kunna uppfyllas. Det finns egentligen inget mål i riksdagens eller regeringens dokument som säger hur många bostäder vi ska bygga, utan det är Boverket som tar fram en prognos om hur många bostäder som kommer att behövas i Sverige. Det är ju den vi utgår från.

Jag tror att man måste få kommunerna att inse att det är deras ansvar att se till att vi bygger bostäder. Det kan man bara göra genom gemensamma åtgärder, det vill säga att man ser vidare än kommungränsen och regionalt ser på hur många bostäder man bygger, hur många man skulle kunna bygga och hur man kan göra för att uppnå måluppfyllelse för det antal bostäder som behövs. Annars bygger vi fel typ av bostäder. Vi bygger bara det som den enskilda kommunen vill och inte det som vi faktiskt skulle behöva för staten Sverige.

Jag tror att man måste se länsstyrelserna som en motor i detta koncept. Jag skulle gärna vilja höra om ministern kan se länsstyrelserna som en motor i bostadsbyggandet på samma sätt som jag gör.

Anf. 63 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Jag är glad över att riksdagsledamoten pekar på den regionala planeringen. Den har varit något av en hjärtefråga för både mig och mitt parti. Det är viktigt att vi pekar ut vilka bostäder som behövs inom en region och var de bostäderna kan byggas och att vi gärna kopplar det till infrastrukturplaneringen.

Detta uppdrag ligger på regionerna, vilket jag är övertygad om att riksdagsledamoten också är medveten om. Det har varit ett viktigt verktyg för att just få fram ett ökat byggande. När vi kan kombinera infrastrukturplanering och regional planering med kommunernas översiktsplanering får vi en mycket kraftfullare bostadsplanering. Jag är glad att höra att vi har samma syn på det.

Länsstyrelsernas roll här är att hantera överklaganden, medan planeringsuppdraget ligger hos regionerna. Om vi ska ha färre överklaganden i detta måste det vara för att vi har stärkt upp processerna. Det är naturligtvis viktigt. I övrigt är överklagandena viktiga för att vi ska få veta att vi gör rätt saker. Den som påverkas av en byggnation eller ett ingrepp i sin omgivning har möjlighet att överklaga. När det kommer till länsstyrelserna ska det sedan gå snabbt att handlägga överklagandena. Det är ju detta vi är här för att debattera. Det är viktigt att vi får till stånd en gemensam och digital process som skulle kunna åstadkomma detta.

Om vi kan börja med att den regionala planeringen hänger ihop med den kommunala översiktsplaneringen, att vi identifierar vilket behov som finns och att vi därmed skapar förutsättningar i planeringsskedet ger vi också en förutsägbarhet för både boende och marknaden att veta vilka förutsättningar som finns. Då har vi också möjlighet att minska antalet överklaganden. Men när ett överklagande kommer in till länsstyrelsen ska handläggningstiden vara förutsägbar, och därför har vi gett länsstyrelserna i uppdrag att hitta en digital process, och vi följer upp detta årligen.

Anf. 64 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Det verkar som om statsrådet och jag är ganska överens om att vi behöver öka bostadsbyggandet och att det på ett eller annat sätt är ett regionalt ansvar att få detta till stånd. Dock är vi kanske inte överens om länsstyrelsernas roll i detta. Jag tror att länsstyrelserna kan vara mer av en motor och att man inte bara ska lägga detta på regionerna och kommunerna.

Jag tycker att man skulle kunna ge länsstyrelserna en möjlighet att till exempel peka ut områden i kommunerna där man skulle kunna bygga bostäder, där det finns förutsättningar efter x, y och z med en argumentation som kommunerna kan ta till sig. Sedan är det givetvis kommunerna som har planmonopol och beslutar hur man hanterar den mark som finns.

Jag håller med om att överklagande är en demokratisk rättighet. Man har rätt att överklaga sådant som gäller ens nära omgivning. Men jag funderar ibland på begreppet "nära omgivning". Hur nära den plats där man bor ska det handla om för att man ska ha rätt att överklaga? Om det gäller ett bostadsområde i min lilla by, Frillesås, kan jag kanske inte se att någon som bor i en helt annan del av kommunen har det som sin nära omgivning och ska ha rätt att påverka det, utan det ska givetvis vara de som bor i Frillesås som ska ha den rätten.

Jag tycker att man skulle kunna inskränka möjligheten att överklaga till en lite mindre krets än i dag för att minska processhanteringen. Sedan är det jättebra med digitalisering, processtöd och att vi försöker hjälpa länsstyrelserna med att göra det hela så tydligt som möjligt.

Jag hoppas att vi ska uppnå målet att alla länsstyrelser ska klara av de 80 dagarna, men jag skulle kanske hellre se att det blir 30 eller 40 dagar i stället. För varje dag som går är det ju någon som får betala. Antingen är

det statskassan som betalar, eller också är det den som ska bygga ett hus. Och i slutändan är det inte den som bygger huset som betalar utan den som flyttar in i huset. I dag är det alldeles för dyrt att bygga bostäder, och vi måste få ned den kostnaden också. Detta är ett sätt att göra det på.

Anf. 65 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Låt mig börja där Larry Söder slutade. Jag delar helt ambitionen om att vi ska ha så korta handläggningstider som möjligt, men det ska naturligtvis också omfatta en så rättssäker process som möjligt. Men jag håller helt med om att vi inom ramen för detta ska ha så korta handläggningstider som möjligt. Det är också därför vi har gett dessa uppdrag och också följer upp utvecklingen årligen.

När det gäller vem som ska kunna överklaga är det en intressant tanke som Larry Söder för fram. Kommunen är ju det område vi har som minsta offentliga gemenskap. Det innebär att vi betalar tillsammans, utvecklar tillsammans och tillsammans väljer politiker som ska utveckla vårt gemensamma område. Därmed skulle jag nog säga att det är rimligt att man också har en överklaganderätt inom sin kommun. Sedan ser den ut på lite olika sätt inom olika delar, men det är en annan debatt.

Jag vill avsluta med att ta upp detta med det regionala utvecklingsuppdraget. Vi har flyttat det från länsstyrelserna till regionerna. Även om jag är säker på att länsstyrelserna har väldigt mycket kunskap att bidra med – och jag vet att regionerna samarbetar nära med länsstyrelserna – är det i dag ett regionalt planeringsuppdrag. Min bild är att det också fungerar väl och att det har börjat hitta sina former. I vissa regioner har vi jobbat länge med ett regionalt utvecklingsuppdrag, i andra regioner är det nyare och behöver hitta sina former. Det är ett viktigt stöd för kommunerna i deras planering både när det gäller infrastruktur kommunalt och nationellt och när det gäller bostadsbyggande, så att man kan få fram fler bostäder till bra priser som fler kan efterfråga.

Med detta sagt hoppas jag att vi ska kunna korta handläggningstiderna och få en mer ensad process hos länsstyrelserna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2020/21:407 om statsbidraget till etniska organisationer

Anf. 66 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Jonas Andersson har frågat statsrådet Amanda Lind vilken påverkan hon bedömer att statsbidraget till etniska organisationer har på problemet med segregation, parallella samhällsstrukturer och liknande i Sverige samt om statsrådet avser att agera för förändringar gällande statsbidraget till etniska organisationer och förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund, och i så fall vilka förändringar. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag vill börja med att säga att statsbidraget, enligt regeringens bedömning, inte bidrar till segregation. Tvärtom syftar statsbidraget till att stödja

viktiga verksamheter som exempelvis organisationers samverkan med studieförbund och föreläsningar om rättigheter och skyldigheter i Sverige, jämställdhetsfrågor, våld i nära relationer och förebyggande arbete mot kriminalitet och droganvändande. Många organisationer arbetar också för att underlätta integrationen av nyanlända personer genom exempelvis språkundervisning och samhällsinformation. Det här är några konkreta exempel på hur statsbidraget används.

Statsbidraget till organisationer bildade på etnisk grund syftar till att stärka organisationernas egna initiativ och verksamheter som rör kultur, språk, identitet och delaktighet i samhället. Insatserna som organisationerna genomför ska därför leda till att medlemmarna bland annat blir delaktiga i samhället.

Statsbidraget är dessutom förenat med villkor, bland annat att organisationen har en demokratisk uppbyggnad och bedriver en verksamhet som inte strider mot demokratins idéer. I regleringsbrevet till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor finns ett uppdrag att myndigheten ska redovisa hur den säkerställer att verksamheter som mottar statsbidrag från myndigheten uppfyller demokrativillkoren i förordningarna. Det finns också tydliga regleringar i förordningen om återbetalning och återkrav som bidragsmottagaren har att förhålla sig till och som den utbetalande myndigheten ska tillämpa om mottagaren bland annat har lämnat oriktiga uppgifter eller på annat sätt förorsakat att bidraget har lämnats felaktigt.

Regeringen ser allvarigt på offentliga bidragsmedel som används felaktigt och går till verksamheter som inte är förenliga med samhällets grundläggande värderingar, så som de formuleras i grundlagen och i de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. För att säkerställa att offentliga medel går till verksamheter och organisationer som utgår från demokratiska värderingar tillsattes en demokrativillkorsutredning 2018. Betänkandet överlämnades till regeringen i juni 2019. Arbetet med att ta hand om förslagen pågår nu i Regeringskansliet.

När det gäller segregation pekar forskningen på att orsakerna till segregationen i vårt samhälle framför allt är sociala och ekonomiska skillnader. Stora inkomstskillnader är en orsak till ökad segregation. Samtidigt som alla inkomstgrupper i Sverige har fått bättre ekonomi under de senaste decennierna har de socioekonomiska skillnaderna och klyftorna i Sverige vuxit och, i kombination med utvecklingen på bostadsmarknaden, också segregationen.

Anf. 67 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Inledningsvis vill jag tacka Märta Stenevi för svaret på interpellationen. Jag har ställt dessa frågor till statsrådet eftersom jag ifrågasätter nyttan med detta statsbidrag. Det är ett förlegat bidrag, från en annan tid, som inte är anpassat till den svenska politiska verkligheten.

Bidraget har sedan 2008 delats ut av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Dessförinnan delades det ut av Integrationsverket, den dåvarande myndigheten. Det handlar alltså om ett väldigt gammalt bidrag, som funnits i decennier. Under samma period har Sveriges problem kopplade till invandringen fullkomligt exploderat. Sverige 2021 är ett helt annat Sverige än Sverige 2008. Tyvärr måste jag säga att det på alltför många sätt har förändrats till det sämre på grund av en ansvarslös migrationspolitik.

Bidraget har funnits på plats länge och under en omvälvande period, då problemen med segregation, parallellsamhällen och liknande har cementserats på ett mycket allvarligt sätt. Borde det då inte vara dags att se över bidraget och dess förordning? Känner inte Märta Stenevi och regeringen att det ligger någonting i det?

Fru talman! Trots det allvarliga läge som Sverige befinner sig i, kopplat till dessa problem, betalas alltså invandrade personer genom regeringens politik för att bilda organisationer med människor från samma etniska grupp. Det är faktiskt vad det handlar om.

Av förordningen i fråga framgår att det handlar om ett stöd till just organisationer bildade på etnisk grund, och i stödvillkoren framgår att en övervägande del av organisationernas medlemmar ska ha utländsk bakgrund.

Tycker inte statsrådet att det vore vettigare att satsa på mer klara och tydliga incitament för människor att anpassa sig till Sverige och det svenska samhället än att göra som man gör nu? Man underblåser bildandet av olika etniska organisationer.

Fru talman! I interpellationssvaret framhåller statsrådet att segregationen i Sverige främst beror på sociala och ekonomiska skillnader. Jag ska ge statsrådet delvis rätt. Det är betydelsefulla faktorer; det är vi överens om. Men det är samtidigt en sanning med modifikation som vi får höra från statsrådet. Det är just den ansvarslösa migrationspolitiken som kraftigt har underblåst de sociala och ekonomiska skillnader som Märta Stenevi menar är av betydelse för segregationen. Det är samma invandringspolitik som i hög grad skapar underlag för de här etniska organisationerna att bildas.

Jag vill hävda att statsbidraget till etniska organisationer per definition är segregering eftersom det i den aktuella förordningen finns villkor som säger att en organisation utan en majoritet medlemmar med utländsk bakgrund inte kan erhålla bidraget. Man måste alltså samla sig i etniska invandrarorganisationer för att vara aktuell för bidraget.

Statsrådet! Räcker det inte med att Sverige lägger enorma pengar på en dysfunktionell integrationspolitik och att man trots det har katastrofalt stora gap mellan inrikes och utrikes födda när det gäller arbetslöshet, skolresultat och så vidare? Läget är allvarligt med dessa stora skillnader. Varför betalar då regeringen invandrade personer för att dessutom bilda etniska organisationer, vilket bara riskerar att förvärra en redan katastrofal situation?

Anf. 68 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Det är välkänt vad Sverigedemokraterna anser om konstruktionen av eller basen i detta statsbidrag. Det jag vill rikta lite uppmärksamhet på är vad bidraget används till.

När vi har organisationer som till exempel kan arbeta med föreläsningar om rättigheter och skyldigheter i Sverige, om jämställdhetsfrågor, om mäns våld mot kvinnor och om förebyggande arbete mot kriminalitet eller droganvändande är det något som gynnar integrationen. Det är något som gynnar delaktigheten i samhället. Det är något som gynnar personers etablering i Sverige.

För regeringen är det väldigt viktigt vad dessa pengar används till, och vi ser att det görs mycket nytta och att vi får ut bra arbete av det här statsbidraget.

Det är viktigt för regeringen att värna ett fritt och självständigt civilsamhälle med en mångfald av organisationer, verksamheter och röster. Det är också en förutsättning för en väl fungerande demokrati. Jag ser att riksdagsledamoten ler, men föreningsfriheten är en av de grundläggande rättigheter som slås fast i regeringsformen. För att säkra existensen av ett självständigt civilsamhälle stöder staten ideella organisationer ekonomiskt.

MUCF fördelar bidrag för viktiga ändamål som möjliggör verksamhet som skapar gemenskap och tillit mellan människor. Tycker Sverigedemokraterna att det är en dålig användning av pengar? Det syftar till integration i Sverige.

Det handlar bland annat om bidrag som syftar till att minska förekomsten av hot och hat i det offentliga samtalet, något som vi vet är ett växande problem och som jag alldeles nyligen har sett väldigt nära mig.

Vi vet att detta bidrar till att stärka ställningen i samhället för hbtq-personer, något jag hoppas att även riksdagsledamoten ser som väldigt viktigt, att stödja barns och ungas självständiga organisering och inflytande och också att stärka arbetet med kultur, språk, identitet och delaktighet i samhället.

Vi ser fortfarande ett stort värde i detta statsbidrag. Sverigedemokraterna har problem med just etniciteten i det, men vi ser mer på vad bidraget gör för integrationen än på hur det är formulerat.

Anf. 69 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Jag kan börja med att säga att det inte är någon som ifrågasätter föreningsfriheten. Jag hoppas att statsrådet förstår skillnaden mellan att ge statliga bidrag till en förening och föreningsfrihet. Det är två helt skilda saker. Det hoppas jag att vi båda förstår.

Statsrådet hävdar i interpellationssvaret att statsbidraget till etniska organisationer inte bidrar till segregation. Det kan man förstås hävda, men jag skulle vilja vända på frågan. Har statsrådet något belägg – förutom allmänt tyckande, önsketänkande och olika subjektiva bedömningar från dem som mottar bidraget – för att bidraget har några positiva effekter för det svenska samhället? Det är inte Sverigedemokraterna som står bakom bidraget – det har jag tydliggjort – utan det är regeringen. Rimligen bör man kunna påvisa något slags konkret nytta med den politik man för. Bidraget kostar de svenska skattebetalarna tiotals miljoner kronor om året.

Jag menar att det är viktigt att vi i den här kammaren ser till att ta ansvar för att sådana stora summor av skattebetalarnas pengar går till samhällsnyttiga ändamål med positiva resultat. Av det skälet ifrågasätter jag det här bidraget.

I MUCF:s återsrapportering från 2020 om organisationsbidragens användning och effekter, vilket inkluderar statsbidraget till etniska organisationer, finner man en del intressant läsning, menar jag. I återsrapporteringen kan man läsa att statsvetare konstaterar att utvärderingar om effekter förutsätter att det finns preciserade och mätbara mål, vilket saknas för statsbidrag likt det för etniska organisationer.

MUCF menar förvisso att bidragets resultat och effekter är i linje med dess syfte, men man kommer också med en rad brasklappar som skapar grund för ett ifrågasättande. Om tillförlitligheten kring bedömningen av bidragets resultat och effekter skriver MUCF att ”vi vill understryka att vår redogörelse enbart bygger på rapporteringar och uppskattningar från organisationerna själva. Organisationernas subjektivitet bör problematiseras, framför allt när det gäller svaren på de frågor som handlar om vilka resultat och effekter deras projekt har gett.”

Specifikt om statsbidraget till etniska organisationer skriver man så här: ”Syftet med bidraget till etniska organisationer skiljer sig från de andra organisationsbidragen genom att det inte explicit anger någon förväntad effekt på samhälls- eller individnivå för målgruppens ställning. Detta faktum har MUCF påpekat sedan myndigheten först skrev om bidragets användning och effekter.”

Det beskrivs också i återrapporteringen hur statsbidraget till etniska organisationer helt håller igång flera av de här organisationerna. Det är alltså staten som med ett slags konstgjord andning håller igång organisationer på etnisk grund i ett Sverige som redan är väldigt splittrat och segregat.

När tiotals miljoner kronor av skattebetalarnas pengar går till bidrag där man inte har någon förväntad effekt på samhälls- eller individnivå, enligt ansvarig myndighet, när det inte finns mätbara och preciserade mål att följa upp bidragets effekter med enligt samma myndighet, när de etniska organisationer som får bidrag inte ens skulle existera utan bidrag från staten och när Sverige på grund av denna regering brottas med enorma invandringsrelaterade problem såsom parallella samhällsstrukturer och segregation – är det då inte dags att omvärdera, Märta Stenevi?

Anf. 70 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Nej, jag tycker inte att det är dags att omvärdera om ett stöd ska betalas ut till organisationer som bidrar till integration i vårt samhälle.

Det finns alltid anledning att arbeta med utvärdering av de statsbidrag som ges; det gör det inom alla områden. Vi vill inte se organisationer som till exempel låter kommentarer som innehåller hot och hat ligga uppe på sina hemsidor eller som på andra sätt bidrar till olika typer av diskriminering eller ett otrevligt samtal. Utvärdera ska vi därför alltid göra. Därför har vi också tillsatt Demokrativillkorsutredningen. Det är viktigt att pengar går till det som de är tänkta för.

Ett fritt och självständigt civilsamhälle bygger inte på att vi mäter vilka ekonomiska effekter det får. Det bygger på att vi stöttar ett civilsamhälle som kan agera just på ett självständigt sätt, och det är en av förutsättningarna för en välfungerande demokrati.

För att säkra existensen av ett sådant civilsamhälle stöttar staten ideella organisationer ekonomiskt. Det gäller inom många områden. Det här är ett av dem, och det tror vi är bra. Vi menar att det här är viktigt och att det bidrar till att stödja de här viktiga verksamheterna som jag har exemplifierat med tidigare. Det ligger också i allas intresse, inte minst myndigheternas och civilsamhällets, att värna bidragssystemets legitimitet. Därför utvärderar vi ständigt för att se till att bidragen går till de saker som det är tänkt att de ska göra, något som Jonas Andersson själv konstaterar att man gör.

Segregationen beror, återigen, inte som Jonas Andersson säger på att tiotals miljoner går till civilsamhället. Segregationen har helt andra orsaker. Vad vi behöver göra är att prata om hur vi bryter segregationen och hur vi får en bättre integration. Det gör vi inte genom att dra tillbaka medel till civilsamhället som arbetar just för att uppnå de effekter som riksdagsledamoten, åtminstone ibland, låter som att han faktiskt vill åstadkomma i form av en bättre integration, en bättre etablering och ett bättre deltagande i samhället för de människor som har kommit till vårt land de senaste åren.

Anf. 71 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att konstatera att visst finns det mycket medel som bör fortsätta att gå till delar av civilsamhället, men det finns också problem. Vi har till exempel sett att det har fuskats bort väldigt mycket pengar som ska gå till civilsamhället när det gäller studieförbunden. Vi har sett att pengar går till islamister och liknande, och jag hoppas att jag och statsrådet är överens om att den typen av civilsamhälleliga aktörer inte ska ha några bidrag över huvud taget. Det är i varje fall min åsikt.

Många aspekter av statsbidraget till etniska organisationer är problematiska. I förordningen om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund framkommer, som jag var inne på tidigare, att det endast får beviljas organisationer som ”till övervägande del har medlemmar med utländsk bakgrund”. Något bidrag finns i omvänd ordning inte till personer med svensk bakgrund.

Ser statsrådet ett problem med en förordning som i praktiken endast ger rätt till bidrag när medlemmarna har en viss etnicitet? Har föreningar i civilsamhället för många medlemmar med svensk bakgrund är de med den här absurda politiken stoppade från att få bidrag.

Ser inte statsrådet att det här är galet? Jag utgår ju från att statsrådet hade sett problem med förordningar som gör att organisationer stoppas från bidrag om de har för många medlemmar med utländsk bakgrund. Hur ligger det egentligen till, statsrådet?

Anf. 72 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Jag ser inte att detta är galet, nej, men tack för frågan! Däremot ser jag att en del av de statsbidrag som ges till civilsamhället riktar sig just till grupper som ännu inte är fullt integrerade i samhället och att vi där ser att det görs arbete som är väldigt viktigt.

Det vi är överens om är att pengar ska gå till rätt saker. Det ska inte fuskas med statsbidrag, och statsbidrag ska inte ska gå till verksamheter som skadar och underminerar vårt samhälle. Vi menar att det här inte är ett sådant men att det är väldigt viktigt att vi följer demokrativillkoret så att det uppfylls.

Den utredning som vi har tillsatt 2018 blir viktig i det, och den bereds just nu i Regeringskansliet. Vi behöver veta att vi har ett starkt demokrativillkor och följer att det uppfylls. Det är ledamoten och jag för en gångs skull väldigt överens om. Att civilsamhällets arbete i stort följer riktlinjer och arbetar i linje med demokratins idéer är helt centralt.

Däremot finns det ingenting som tyder på att det skulle finnas något stort antal mottagare av det här statsbidraget som inte har uppfyllt demokrativillkoret. Det är också viktigt att understryka. De tiotals miljoner som riksdagsledamoten pekar på går till ett arbete som till exempel syftar till

att bryta mäns våld mot kvinnor, att främja jämställdhet och att bryta hat och hot i samhället. Det kommer vi att värna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2020/21:420 om kommissionens plan för integration

Anf. 73 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Ludvig Aspling har ställt ett par olika frågor till mig. Den första handlar om ifall jag kommer att verka för att det portugisiska ordförandeskapet ska lyfta EU-kommissionens handlingsplan för integration och inkludering 2021–2027 i syfte att utfärda rådsslutsatser som tar hänsyn till de svenska erfarenheterna av hur svår integrationsutmaningen kan vara.

EU-kommissionens handlingsplan för integration och inkludering 2021–2027 bygger vidare på handlingsplanen för integration av tredje-landsmedborgare som EU-kommissionen presenterade 2016. Regeringen välkomnade handlingsplanen då som nu. Det är inte bara positivt utan även viktigt att EU har ett gemensamt ramverk och gemensamma riktlinjer som skapar en standard för hur EU:s medlemsstater förväntas arbeta med integration och inkludering av migranter och EU-medborgare med migrantbakgrund.

Nyanlända och utrikes födda som deltar i arbets- och samhällslivet bidrar till att bygga vårt gemensamma samhälle starkare. Vi har sett en positiv utveckling i Sverige vad gäller etableringen och sysselsättningen för målgruppen. Antalet sysselsatta personer med utomeuropeisk bakgrund har ökat, och sysselsättningsgraden bland utrikes födda kvinnor är relativt hög jämfört med genomsnittet bland utrikes födda kvinnor inom EU. Detta är bra, men vi är inte nöjda.

Det finns fortfarande svåra utmaningar på integrationsområdet, både i Sverige och i andra EU-medlemsstater. Det är av den anledningen som EU-kommissionen har lanserat en ny handlingsplan för integration och inkludering som fokuserar på åtgärder inom fyra områden som är viktiga för integrationen, nämligen utbildning, arbetsmarknad, hälsa och boende.

EU-kommissionens handlingsplan för integration och inkludering ligger i linje med Sveriges mål för integrationspolitiken, det vill säga lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Det innebär åtgärder bland annat inom områden som arbetsmarknad, utbildning, hälsa och sjukvård samt bostäder.

EU-kommissionen konstaterar vidare att större fokus behöver riktas på integrationsinsatser riktade till utrikes födda kvinnor. Handlingsplanen genomsyras därför av ett jämställdhetsperspektiv och av åtgärder som bland annat syftar till att öka antalet utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden. Även i genomförandet av Sveriges integrationspolitik är ett jämställdhetsperspektiv centralt.

Människor som startar på nytt i Sverige ska få så bra förutsättningar som möjligt för att etablera sig och bidra till vår gemensamma välfärd. Arbetet för integration och nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet är en grundläggande del av regeringens målsättning om ett samhälle som håller ihop och ger lika förutsättningar för alla.

Hur det inkommande portugisiska ordförandeskapet avser att ta vidare handlingsplanen är ännu okänt. Regeringen välkomnar och värdesätter EU-kommissionens nya handlingsplan för integration och inkludering, och jag kommer att fortsätta att verka för att kvinnor och män ska ha lika villkor och förutsättningar till delaktighet och etablering i arbets- och samhällslivet.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 74 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Kommissionens handlingsplan för integration säger ganska mycket genom att egentligen inte säga någonting alls. Det är trötta floskler, det är önsketänkande och uppenbart motstridiga påståenden som blandas till en politisk sallad som sedan ska implementeras med hjälp av samma projektfinansiering som Europeiska unionen ofta använder. Det är en metod som vi vet inbjuder till korruption, fusk och mycket bristfällig resultatstyrning.

Planen i sig innehåller nästan ingenting som är kontroversiellt. Politikområdet ska förse allt till alla, det ska koordinera, förstärka, investera och så vidare. Men det som gör planen så anmärkningsvärd är att de svåra frågorna på området integrationspolitik helt och hållet lämnas utanför.

För det första vet vi att volymerna spelar en avgörande roll. Ju fler som flyttar in från ett visst område, desto svårare blir integrationsutmaningen. Vi vet också att det är materiellt välstånd som driver migranter till Europa med hoppet om ett rikare liv. Men samtidigt lägger planen hela tyngdpunkten på att höja migranternas materiella levnadsstandard genom förtur till bostäder, skattefinansierade arbeten, fritidssysselsättningar och nöjen och så vidare. Det kommer naturligtvis att göra att fler väljer att ta sig till Europa, vilket gör integrationsutmaningen än svårare.

Att den här ekvationen inte går ihop, särskilt inte med ambitionen om att stoppa den irreguljära båttrafiken över Medelhavet, verkar ingen inom kommissionen ens ha tänkt på. Det är något förvånande.

För det andra verkar ingen ha noterat att det finns ett medlemsland som gör i stort sett allt som kommissionen ber om, som bjuder på hela socialförsäkringssystemet från dag 1, som har omfattande anställningssubventioner, generösa föreningsbidrag, förtur till attraktiva hyresbostäder, generösa kontanta bidrag och så vidare. Men det landet har ändå unionens största arbetslöshetsgap mellan inrikes och utrikes födda samt det största gapet i skolresultat mellan inrikes och utrikes födda elever enligt Pisaundersökningen. Det här landet har dessutom enorma problem med utanförskapsområden, kriminella klaner som styr lokalsamhället och stora problem med rasism och hat mot majoritetsbefolkningen.

Det som är ännu mer förvånande är att den kommissionär som har ansvar för inrikes frågor och planen, Ylva Johansson, också kommer från det landet, men hon verkar av någon anledning inte ha noterat de problem som är helt uppenbara på hennes egen hemmaplan.

Låt mig få ställa en retorisk fråga. Hur är det möjligt att ingen på EU-kommissionen, en myndighet med närmare 40 miljarder kronor i årlig budget och ungefär 30 000 anställda, har noterat att ingenting av det som de föreslår i planen har fungerat i Sverige? Det är helt otroligt.

Den fråga som jag vill ställa till statsrådet, och den ska gälla hennes egen yrkesutövning, är följande. Avser hon på något sätt att försöka upp-

märksamma kommissionen på det som vi förhoppningsvis inom Regeringskansliet har lärt oss i Sverige de senaste tio åren?

Anf. 75 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Nej, det avser jag inte. Det är det raka svaret på den frågan. En av anledningarna är det som riksdagsledamoten pekar på, nämligen hur vi har lyckats med integrationen och etableringen i Sverige. Vi har de senaste åren sett att tiden för etableringen i Sverige har kortats markant, trots att Sverige har tagit emot ett stort antal flyktingar.

Sverige ligger bra till i europeisk jämförelse när det gäller sysselsättningsgrad, vilket är ett viktigt mått inte minst i fråga om kvinnors etablering. Det gäller även i jämförelse med andra länder som har tagit emot betydligt färre flyktingar än vad Sverige har gjort.

Handlingsplanen ligger i linje med Sveriges mål för integrationspolitiken, det vill säga lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Jag anar att Sverigedemokraterna inte fullt ut håller med om det målet, men för Miljöpartiet och regeringen är det ett viktigt mål.

Nyanlända och utrikes födda som deltar i arbets- och samhällslivet bidrar till att bygga vårt gemensamma samhälle starkare. Etableringen av nyanlända har förbättrats avsevärt under senare år. Vi ser med andra ord en positiv utveckling i Sverige vad gäller etablering och sysselsättning för målgruppen.

Vad som är ett stort problem är hur den här utvecklingen bromsas på grund av pandemin. Vi ser att den slår extra hårt mot nyanlända när de branscher där de har haft lättast att ta sig in också slås ut hårdast i pandemin. Extra mycket slår detta mot utrikes födda kvinnor. Det är också varför vi kommer att vilja lyfta upp detta i EU och varför jag lyfter upp detta när jag möter mina ministerkollegor i Epsco. Vi kommer att behöva extra fokus på utrikes födda kvinnor så att de inte ska halka ännu mer efter i jämställdhetsarbetet.

Anf. 76 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Det som statsrådet lovar, på heder och samvete, är alltså att hon aldrig kommer att lära sig någonting av sitt partis misstag. Grattis, Sverige!

Nej, Märta Stenevi, vi ligger inte bra till om vi rankar EU:s länder efter hur stort gapet i arbetslöshet är mellan inrikes och utrikes födda. Då ligger Sverige sist. Det är inte bra. Hur man kan påstå att det är något positivt är bortom min förmåga att förstå.

Ytterligare ett problem med handlingsplanen är att kommissionen uppenbarligen inte har gjort upp med myten om att integration är gratis och att migrationen kommer att utgöra en ekonomisk vinst lite längre fram. Planen slår fast i en giftig kombination av sydeuropeisk budgetdisciplin och nordeuropeisk naivitet att trots de enorma satsningar som ska göras behöver de inte ske på bekostnad av åtgärder för att hjälpa andra behövande grupper. Kommissionen lyfter upp den ofta och med all rätt hånade teorin om att migrationen ska rädda pensionerna. Vi vet här i Sverige att det blev inte riktigt så. Men mest nedslående av allt är att handlingsplanen helt saknar ens en diskussion om vad integrationsbegreppet betyder utanför det rent materiella. Det är en viktig poäng.

I sitt State of the Union-tal hänvisade kommissionens ordförande Ursula von der Leyen inte mindre än tio gånger till europeiska värderingar. Planen innehåller också vissa hänvisningar till desamma, men detta till synes helt utan en aning att många personer som kommer från andra delar av världen också har helt andra värderingar. Om så inte var fallet skulle ordet europeiska värderingar inte betyda någonting. Frågan om hur den djupt illiberala, dysfunktionella och inte sällan rent västfientliga ideologi som följer med en hel del migranter hit ska hanteras lyser dock helt med sin frånvaro i planen.

Det politiska etablissemangen i Sverige försökte i det längsta stoppa huvudet i sanden vad gäller det faktum att den kulturella dimensionen av integrationsutmaningen är ett enormt problem. De här personerna har sedermera tvingats erkänna att de var naiva. Vi har hört det i den här kammaren ett antal gånger.

Frågan är då denna: Om det nu är så att vi i Sverige inte längre är naiva vad gäller till exempel tvångsäktenskap med barn, så kallad hederskultur, organiserad politisk islam eller etniskt baserade brottssyndikat och kriminella klaner som försöker kontrollera samhället, hur kommer det sig då att kommissionen fortfarande är naiv vad gäller dessa företeelser? Planen för integration nämner inte de här problemen över huvud taget. Man sopar dem under mattan och låtsas som om de inte existerar.

En enkel fråga till statsrådet: Varför finns det inte ett enda ord i det här dokumentet om de här problemen, som vi i dag vet är väldigt verkliga?

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag antar att det syftar till ministrarnas område, för det är det ministern kan svara på.)

Frågan är uppenbarligen om det är så att hon inte ämnar lyfta upp det här i rådsslutsatser under det portugisiska ordförandeskapet. Varför inte göra det mot bakgrund av bristerna i dokumentet?

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Då får statsrådet svara utifrån sitt område.)

Anf. 77 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Eftersom det här spelas in kan den som vill gå tillbaka och höra att det jag svarade på var riksdagsledamotens fråga om jag kommer att ta upp det här med det portugisiska ordförandeskapet. Jag svarade inte, som riksdagsledamoten försökte påskina, att jag aldrig kommer att lära mig något. Jag är djupt besjälad av att lära mig mycket nytt. Till exempel har jag i dag lärt mig att Sverigedemokraterna vill stärka de liberala värderingarna i Europa även för invandrade personer. Jag hoppas att det också gäller de svenska personer som skulle behöva stärka sina liberala värderingar.

Det var också något som var bortom riksdagsledamotens förmåga att förstå, så jag tänkte hjälpa till lite med det.

Gapet i sysselsättning mellan inhemsk och utrikesfödd befolkning beror också på vad man har för utgångspunkt i respektive land. Om man tittar på den faktiska sysselsättningen ser man fortfarande att Sverige ligger väldigt väl till jämfört med andra länder i Europa. Vi ligger inte bättre till än alla andra länder, men vi ligger lite drygt över mitten på skalan.

Det jag uppfattar att riksdagsledamoten egentligen vill debattera i detta handlar om kulturella värderingar. Det är inte i första hand mitt område, men jag ska säga att jag tror på en integration som bygger på lika rättigheter och lika skyldigheter men också lika möjligheter för alla, oavsett etnisk eller kulturell bakgrund. Jag är övertygad om att när vi kan få fler i arbete snabbare, när vi kan få fler i sysselsättning snabbare och när vi får en delaktighet i samhället kommer vi också att ha väldigt nytta av de människor som kommit hit, och de kommer att *berika* vårt samhälle – ett ord som jag vet att Sverigedemokraterna är extra förtjusta i.

Med det sagt ser vi positivt på handlingsplanen och hoppas att den ska kunna göra mycket nytta för Europa framöver. Nu får vi se vad det portugisiska ordförandeskapet gör av detta.

Anf. 78 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Den här planen och statsrådets vurm för densamma är ju en garanti för att inget kommer att förändras.

Jag vet inte var det här statsrådet har befunnit sig eller vad hon har gjort innan hon tillträdde sin nya position – gratulerar, förresten! Jag glömde säga det. Men det är så att i Sverige har vi enorma problem med integration, segregering och det faktum att en väldigt stor mängd människor befinner sig i konkreta parallellsamhällen och alltså har väldigt lite kontakt med det svenska samhället. Det här kanske inte statsrådet har noterat.

Jag tror att detta är en direkt följd av den typ av politik som lyfts fram i den här planen, för den här planen är väldigt influerad av det vi gör i Sverige. Det är ju inte så som statsrådet säger att planen ligger i linje med det vi gör i Sverige. Det är snarare tvärtom – det är kommissionen som har apat efter det Sverige har gjort de senaste tio åren och som uppenbarligen inte har fungerat. Det är tydligt för varje tänkande människa att den svenska modellen för integration är ett kapitalt misslyckande.

Att statsrådet vill hänga upp hela sitt resonemang här på begreppet sysselsättning i stället för arbetslöshet beror helt enkelt på att Sverige alltid klarar sig bättre om man mäter sysselsättning än om man mäter arbetslöshet. Det beror på att vi har en väldigt massa arbetsmarknadspolitiska åtgärder som bakas in i begreppet, och det gör att vi får en hög sysselsättningsnivå.

Det som jag pratar om är riktiga jobb och arbetslöshet. Mäter vi i stället hur stor skillnaden är mellan inrikes och utrikes födda i arbetslöshet, då kommer Sverige sist. Det är inget att vara stolt över. Sedan kan man spackla över det med prat om sysselsättningsnivåer. Visst, fine, vi kan göra det. Men arbetslöshet är det som mäter hur verkligheten ser ut.

Anf. 79 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Jag kan inte låta bli att kort säga att sysselsättningsgraden är viktig därför att den väger in hur många som deltar på arbetsmarknaden. Det vill säga att om man plockar bort hälften av en befolkning och sedan tittar på arbetslösheten i det får man väldigt annorlunda siffror än om man tittar på hur många som deltar på arbetsmarknaden. Det här vet säkert riksdagsledamoten.

Jag är glad att riksdagsledamoten lyfter fram de utmaningar vi har med integration och segregation i vårt samhälle. Jag önskar att riksdagsledamo-

ten hade varit lika besjälad av att se lösningar på hur man ska få fler i arbete.

Jag ser ett stort behov av att fler kvinnor kommer i arbete snabbare, också för att de ska få självständig försörjning och kunna stå på egna ben för att ha möjlighet att lämna till exempel en destruktiv relation.

Var det något som var lustigt, riksdagsledamoten? Nej.

Jag vill att vi ska ha bostäder som är tillgängliga för alla, även för dem med lägre inkomster. Jag hoppas att vi ska kunna satsa på en jämlik skola där fler barn får bättre möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden när de går ut skolan. Och jag hoppas på ett samhälle där vi har bättre jämställdhet, där livsinkomsterna för män och kvinnor är jämställda och där vi får stopp på mäns våld mot kvinnor.

Med det tackar jag riksdagsledamoten för den här debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

§ 19 Svar på interpellation 2020/21:421 om effekter av migrationen

Anf. 80 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Jag ska börja med att be om ursäkt för att jag inte har fått ordning på mina papper inför de här debutdebatterna. Jag ber om ursäkt för det.

Ludvig Aspling har frågat mig om regeringen står fast vid att asylinvandringen kommer att innebära en förtjänst för samhället lite längre fram ...

(LUDVIG ASPLING (SD): Ekonomisk förtjänst.)

... och vad som avses med lite längre fram, vilket vetenskapligt stöd som finns för påståendet och hur jag i framtiden kommer att arbeta för att de offentligfinansiella effekterna av migrationen ska bli bättre utredda.

Samhällets åtagande inom flyktingpolitiken är i första hand betingat av humanitära skäl. Vi tar inte emot flyktingar för att stärka de offentliga finanserna; vi gör det för att de flyr för sina liv. Det är viktigt att understryka.

Nyanlända och utrikes födda som deltar i arbets- och samhällslivet bidrar till att bygga vårt gemensamma samhälle starkare. Det är politikens uppgift att göra det vi kan för att snabba på nyanländas inträde på arbetsmarknaden och i samhällslivet, samtidigt som individen har ett ansvar att göra det hen kan. Regeringen har genomfört ett flertal reformer för att utveckla politiken för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet både under denna och föregående mandatperiod och genomfört flera strukturellt viktiga förändringar.

Låt mig till exempel nämna att vi har infört en utbildningsplikt för nyanlända med kort utbildningsbakgrund. Från och med den 15 april 2021 ska nyanlända kvinnor och män ges möjlighet att delta i ett så kallat intensivår. För att särskilt stärka kvinnors möjlighet till etablering pågår satsningar för att nyanlända ska fortsätta utveckla sina kunskaper i svenska under föräldraledighet. Vidare har samhällsorienteringen för nyanlända utökats från minst 60 till minst 100 timmar, och satsningar har gjorts för att

kvaliteten ska förbättras. Regeringen har även föreslagit att språkplikt införs som krav för rätt till försörjningsstöd.

Vi har under senare år sett att fler nyanlända kommer snabbare i arbete, och det är positivt. Av de nyanlända som togs emot 2014 var 51 procent förvärvsarbetande 2018, det vill säga efter fyra år. Det kan jämföras med 29 procent efter fyra år för de nyanlända som mottogs 2010. Etableringen av nyanlända har alltså förbättrats avsevärt under senare år, samtidigt som Sverige har tagit emot ett stort antal skyddsbehövande på flykt undan krig och förföljelse.

Med det sagt är det viktigt att vi fortsätter att arbeta för att nyanlända snabbare ska komma in på arbetsmarknaden och i samhällslivet, inte minst då det är tydligt att den pågående pandemin påverkar arbetsmarknaden och i särskilt stor utsträckning branscher där många nyanlända får sitt första arbete.

Restriktionerna för att minska smittspridningen påverkar i nuläget också förutsättningar för utbildning och insatser för integration. Regeringen har under 2020 vidtagit kraftfulla tillfälliga åtgärder för att minska de negativa effekterna av krisen på jobb och företag samt föreslagit ytterligare satsningar för att underlätta för personer att stanna kvar eller snabbt komma in på arbetsmarknaden. Arbetet för att mildra konsekvenserna av pandemin kommer att fortgå så länge det finns ett behov.

Jag vill avsluta med att säga att regeringen i budgetpropositionen redovisar resultat och kostnader för de olika utgiftsområdena. Som underlag för statens budget och för regeringens utformning av den ekonomiska politiken gör regeringen prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna. Det är av stor vikt att regeringens prognoser görs med hög precision. Inom Regeringskansliet pågår ett löpande arbete med att utvärdera och förbättra prognosernas precision.

Anf. 81 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Under en partiledardebatt i mitten av 2015 påstod statsministern att asylinvandringen skulle komma att innebära en samhällsekonomisk förtjänst lite längre fram. En intressant fråga är då vilket vetenskapligt stöd som finns för detta påstående.

Jag antar att statsrådet känner till att det är normalt att man räknar på intäkter och utgifter för vissa policyer som staten har för att sedan komma fram till om de innebär en samhällsekonomisk förtjänst eller kostnad.

Jag har själv undersökt den här saken så gott det går, och jag finner inget som helst stöd för det påståendet. Jag ställde därför en skriftlig fråga till den tidigare jämställdhetsministern, från samma parti som Märta Stenevi, och fick till svar att inte heller hon kan visa på något som helst stöd för det påståendet. Statsrådet Stenevi är alltså här i dag för att förklara för kammaren om regeringen står fast vid det påståendet, vad ”lite längre fram” betyder samt vilket vetenskapligt stöd som finns för detsamma.

Den mest grundliga undersökning av asylinvandringens offentligfinansiella effekter som jag har kunnat hitta heter *När blir utrikes födda självförsörjande?* Den är författad av Johan Eklund och Johan P Larsson och utgiven av Entreprenörskapsforum.

Rapporten är väldigt detaljrik. Den använder en väl utarbetad metod och svarar på frågan hur många personer inom en viss grupp som är självförsörjande. Att vara självförsörjande definieras som att ha livstidsinkoms-

ter som är tillräckligt stora för att individen i fråga ska betala in mer i skatt än vad denna får ut via transfereringssystem. Det är ju precis detta vi pratar om när vi pratar om en samhällsekonomisk vinst.

Enligt rapporten är antalet invandrare från Mellanöstern och Afrika som blir självförsörjande i Sverige tyvärr väldigt litet: 38 procent för personer från Afrika och 36 procent för personer från Mellanöstern. En förkrossande majoritet av dem som kommer till Sverige från dessa regioner blir tyvärr aldrig självförsörjande i Sverige. Jag hade naturligtvis önskat att så var fallet, men så är inte fallet. Bland dem som är självförsörjande är också snittinkomsterna betydligt lägre än genomsnittsinkomsterna bland befolkningen i övrigt.

Författarna har dessutom räknat självförsörjningsnivån ganska lågt. De har satt gränsen vid fyra prisbasbelopp per år, vilket innebär drygt 12 000 kronor per månad netto. Alla som bor i någon av våra storstäder förstår ju att 12 000 kronor per månad netto är för lite för att exempelvis försörja en familj. Det verkliga antalet självförsörjande personer är alltså antagligen betydligt mindre än vad rapporten anger.

Jag vill därför fråga statsrådet: Står regeringen kvar vid påståendet att asylinvandringen kommer att innebära en samhällsekonomisk vinst lite längre fram? Jag vill också fråga statsrådet: Vad betyder ”lite längre fram”, och hur ser den beräkningen ut?

Det som statsrådet lyfter i interpellationssvaret har ju ingenting med det här att göra – det är ju verkligen ett goddag yxskaft-svar. Det som hon lyfter handlar om förvärvsarbetsfrekvensen, alltså om hur många personer som förvärvsarbetar. Jag utgår från att statsrådet använder SCB:s mått på detsamma, som räknar in personer som tjänar så lite som 8 000 kronor per månad. Statsrådet väljer dessutom ut året 2014. Om man i stället tittar på dem som kom år 2015 – de är ju betydligt fler – ser man att det var en av tre som förvärvsarbetade år 2020.

Det här är alltså inte alls ett bra mått på självförsörjning eftersom det inte säger någonting om inkomster, och nivån är ju prima facie alldeles för låg för att kunna innebära en samhällsekonomisk vinst.

Frågan står kvar: Står regeringen fast vid påståendet? När är ”lite längre fram”? Hur ser kalkylen ut?

Anf. 82 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Samhällets åtagande inom flyktingpolitiken är ett internationellt åtagande och i första hand betingat av humanitära skäl. Med enkla ord: Vi tar inte emot flyktingar för att stärka de offentliga finanserna, utan vi gör det för att de flyr för sina liv. Detta är viktigt att understryka.

Nyanlända och utrikes födda som deltar i arbets- och samhällslivet bidrar till att bygga vårt gemensamma samhälle starkare. Det SD beskriver här – eller det riksdagsledamoten beskriver här – är en ögonblicksbild av ett offentligfinansiellt läge. Det är lite grann som att skärmdumpa verkligheten och sedan ta beslut efter den skärmdumpen.

Vad vi väljer att politiskt göra för att bryta segregationen och vad vi väljer att politiskt göra för att främja integrationen påverkar hur vår framtid kommer att se ut. Det gör också att prognoserna för integrationens kostnader och intäkter kommer att förflytta sig.

Prot. 2020/21:85
26 februari

Svar på
interpellationer

Ögonblicksbilden framstår i riksdagsledamotens beskrivning som en statisk sanning, som om fattigdom var en egenskap hos de människor som kommer hit snarare än en livssituation som går att ändra på. Men det här läget är ingen statisk sanning. Den här situationen påverkas av vad vi väljer att göra.

Jag önskar också att fallet var att fler kom i arbete. Till skillnad från riksdagsledamoten lägger jag min främsta kraft där snarare än att titta på vad en annan person än jag själv har sagt eller inte sagt och hur det relaterar till detta.

(LUDVIG ASPLING (SD): Herregud!)

Var det väldigt lustigt?

Jag vill bara avsluta med att säga att mitt uppdrag, som innebär arbete mot diskriminering samt arbete för att bryta segregation och verka för integration, syftar till att fler ska komma i arbete, att fler ska vara självförsörjande och att fler ska ta sig in på arbetsmarknaden och in på bostadsmarknaden och kunna vara en del av det här samhället. Jag hoppas att vi ska få se en helt annan utveckling, förhoppningsvis ganska snart, där fler är i arbete.

Pandemin kommer att ha slagit hårt mot integrationsarbetet det här året, men det är ingenting som inte går att rätta upp. Där behöver vi ha vår kraft nu för att få fler att komma i arbete och därmed stå på egna ben inför framtiden.

Anf. 83 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får påminna om att det finns uppförandekoder för kammaren som det gäller att man respekterar fullt ut.

Anf. 84 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag tänkte börja med att säga att jag håller med statsrådet på en punkt: Sverige tar inte emot asylsökande för att göra en samhällsekonomisk vinst. Detta är ett humanitärt åtagande; det är helt rätt. Men vi i Sverigedemokraterna har heller aldrig sagt att det kommer att bli en samhällsekonomisk vinst. Det är er regering som har sagt det – inte vi.

Statsrådet säger att prognosen inte är statisk utan kommer att förändras. Okej – jättebra! Om statsrådet nu på förhand kan säga att prognosen för när människor blir självförsörjande kommer att förändras är det ju uppenbarligen så att hon vet vilket år asylinvandringen kommer att medföra en samhällsekonomisk vinst, så låt höra! Redovisa kalkylen! Stå inte där och säg att vi vet att den kommer att förändras, utan berätta när vi kommer att få se den här vinsten! Det är ju det som hela denna interpellation handlar om.

Sedan är det flosklerna om att det också finns invandrare som bidrar – ja, det är självklart. Jag är gift med en invandrare, har tre barn med utländska medborgarskap och är fullt medveten om det. Men det är inte det som den här interpellationen handlar om. Jag ställer en väldigt specifik fråga. Regeringen har sagt X, och jag frågar vad ni bygger påståendet X på – väldigt enkelt.

Statsrådet säger också att hon inte kan ansvara för vad en annan person har sagt. Nu är det ju inte så att jag ställer statsrådet mot väggen här och

talat om vad vem som helst har sagt, någon person ute på stan, utan det är statsministern som har sagt det här. Det är inte vem som helst. Och statsråden har ett ansvar att redogöra för riksdagen vad regeringen håller på med. Det står i regeringsformen. Det som statsministern säger är regeringens ståndpunkt, och då är det statsrådets jobb att förklara hur man har tänkt. Det här är väldigt enkelt. Man kan inte fly undan det ansvaret genom att säga att man inte kan svara för vad statsministern säger. Det är rent trams.

Statsrådet verkar också vilja undfly det här ansvaret genom att säga att hon egentligen är ansvarig för ett annat politikområde, antidiskriminering och så vidare. Visst, fine, det är helt okej. Jag är inte så intresserad av hur ni organiserar arbetet inom Regeringskansliet, men jag skulle önska att man hade skickat ett statsråd som är beredd att svara på de frågor som jag ställer i interpellationen. Nu har man valt att skicka Märta Stenevi, och då ska Märta Stenevi svara på frågan.

Det är uppenbart att Märta Stenevi inte tar den här frågan på allvar, för om hon hade gjort det hade hon kunnat ge ett rakt svar: År X kommer vi att se en ekonomisk vinst av den här policyn, och det bygger vi på beräkningar från Y. Men om vi ska vara ärliga vet ju alla i den här kammaren varför statsrådet inte kan ge en sådan förklaring. Det beror naturligtvis på att till och med de personer som befinner sig i Miljöpartiets fantasivärld börjar inse att det här aldrig kommer att bli någon ekonomisk vinst utan endast kostnader på kostnader – kostnader som successivt håller på att tränga ut precis allt annat som staten och kommunerna ansvarar för.

Jag tycker också att det säger någonting om tillståndet för svensk offentlig förvaltning år 2020. Det är nämligen inte vilket projekt som helst som vi pratar om. Massinvandring är någonting som flera regeringar i rad har utsatt Sverige för av fri vilja. Vi skulle kunnat ha betydligt lägre volymer om man hade velat, men det ville man inte. Eftersom det här är ett frivilligt åtagande ska man också göra en rejäl konsekvensanalys av besluten.

I det sammanhanget vill jag påminna om Riksrevisionens rapport 2017:25 *Konsekvensanalyser inför migrationspolitiska beslut*, vilken gör tydligt att Regeringskansliets beredning av sådana här ärenden innehåller betydligt mer av sockervadd, handhjärtan och önsketänkande än faktiska konsekvensanalyser.

Jag tycker att det här är dåligt och att statsrådet borde vara bättre förberedd, men hon har ju ett inlägg kvar. Kom igen! När blir det en samhällsekonomisk vinst?

Anf. 85 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om tilltalet i kammaren. Enligt svensk parlamentarisk sed riktar talaren, oavsett vem talaren är, formellt sitt anförande direkt till talmannen och därigenom indirekt till kammarens ledamöter. Enkelt uttryckt innebär detta att ledamöterna i riksdagen talar om varandra och inte till varandra. Ledamöterna talar till talmannen och berättar för hen vad de tycker i olika frågor. En ledamot som i en debatt talar om en annan talare, till exempel genom att bemöta argument, bör använda talarens för- och efternamn. Detta innebär att direkta tilltal mellan talarna, att till exempel säga du eller ni till varandra, inte ska förekomma.

Anf. 86 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Jag får be om ursäkt om jag har klivit snett i detta.

Ludvig Aspling säger att jag inte vill svara på frågan. Det stämmer inte. Jag svarar gärna på frågan. Jag kan däremot inte svara på när detta kommer att hända, därför att det beror på vad vi gör.

Det jag skulle vilja fråga Ludvig Aspling är vad Ludvig Aspling vill göra för att förändra den prognos som vi har i dag, för vad vi väljer att satsa på skolan, vad vi väljer att satsa på arbetsmarknadsinsatser och vad vi väljer att göra framåt kommer att förändra prognosen. Det tror jag också att Ludvig Aspling är väldigt medveten om.

Fru talman! Jag vill också passa på att gratulera Ludvig Aspling till både kärlek och barn. Jag är väldigt glad att höra det.

Det finns en rad människor som har kommit till vårt land, som lever och verkar här och gör en stor insats i vårt samhälle. Det Ludvig Aspling vill veta är: Är du lönsam lille vän? Jag kan inte säga i dag när eller om vi kommer att uppnå det. Men det jag kan säga är att vad vi gör och vad vi fattar för politiska beslut rörande integration, skola, bostadsmarknad och jämställdhetspolitik kommer att ha stor betydelse för hur den samhällsekonomiska prognosen ser ut framåt. Och detta, fru talman, gäller oavsett hur mycket riksdagsledamoten suckar och stönar.

Anf. 87 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Statsrådet säger alltså att hon kan svara på frågan, men hon vet bara inte när det kommer att bli en samhällsekonomisk vinst. När det blir en samhällsekonomisk vinst är ju den fråga som jag ställer i interpellationen.

Det faktum att statsministern säger att det kommer att ske vid något tillfälle är anledningen till att vi står här. När så kommer att ske är frågan som jag ställer i interpellationen. Kan statsrådet inte svara på den kan hon inte svara på interpellationen. Så enkelt är det, visst, fine.

Jag skulle rekommendera statsrådet att vara ärlig här. Du kan bara erkänna att statsministern inte har en aning om vad han pratar om när han påstår att det kommer att bli en samhällsekonomisk vinst lite längre fram. Det är bara goja, och det förstår ju varje tänkande människa. Var i stället ärlig, är det som jag skulle rekommendera. Säg bara som det är!

Statsrådet säger: Är du lönsam lille vän? Nej, det är absolut inte det vi påstår att det handlar om. Lille vän tyder ju på att det skulle handla om barn. Barn utgör aldrig en samhällsekonomisk vinst, och det är inte heller därför som vi har barn. Det hoppas jag att statsrådet känner till. Det är inte heller den inställning som vi har.

Jag skulle också önska att statsrådet kunde komma lite mer förberedd till kammaren och i stället för att säga att ni gör det ena och det andra läsa vad som står i interpellationen och sedan svara på frågan. Om det är så, fru talman, att man inte kan svara på frågan är det helt okej. Det är ju inte statsrådet som har sagt att migrationen kommer att bli en vinst lite längre fram. Det är det statsministern som har gjort. Och det är helt okej att regeringen ändrar sig och säger: Vi drar tillbaka det här. Vi tror inte längre att det kommer att bli en ekonomisk vinst, för det är det som ligger närmast de vetenskapliga fakta som vi har på bordet. Det gör ingenting. Det är helt okej att göra det.

Statsrådet har nu ett inlägg kvar, och jag skulle önska att hon är helt ärlig och bara säger som det är. Det här kommer aldrig att bli en ekonomisk vinst. Vi vet ju alla att det är så.

Prot. 2020/21:85
26 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 88 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Jag talar gärna om offentliga finanser och vad som behöver göras för att förbättra etableringen och integrationen av nyanlända för att fler ska komma i arbete, som vi nu har försökt göra.

Jag har också pratat om vad regeringen vill göra. Under tiden har Sverigedemokraternas ledamot Ludvig Aspling talat om sin skärmdump och sin ögonblicksbild av hur prognoserna ser ut i dag.

Nåväl, men när Sverigedemokraterna pratar om effekter av migrationen och offentligfinansiella beräkningar behöver vi ha i bakhuvudet hur de ser på migration och på de människor som har invandrat till Sverige.

För bara någon vecka sedan sa Jimmie Åkesson att Sverige behöver ett totalstopp för all invandring som utgör en social, kulturell och ekonomisk belastning och ett moratorium för mottagande av kvotflyktingar.

När Stefan Löfven däremot beskrev att de människor som invandrar blir en förtjänst för samhället lite längre fram tänker jag på den man som kanske kommit från Syrien och som körde bussen i morse, jag tänker på undersköterskan som kanske just nu sitter och ger en livsavgörande vaccinspruta till en äldre, jag tänker på dem som vårdar min demenssjuka farmor på äldreboendet, jag tänker på den läkare som tog hand om min dotter på sjukhuset när hon var svårt sjuk. Detta är människor som ger praktisk hjälp och trygghet och värme till någon som vi älskar, trots att de kanske inte genererar statsfinansiella plustecken här och nu.

Vi behöver varandra. Det är min och regeringens människosyn. Jag undrar: Vilken är Sverigedemokraternas människosyn? Vilka andra grupper vill Sverigedemokraterna utesluta ur välfärden och vår samhällsgemenskap om snäva kalkyler skulle visa att de är nettominus för statskassan?

Anf. 89 TREDJE VICE TALMANNEN:

Detta var det avslutande inlägget från statsrådet, så det fick vara en retorisk fråga eftersom ledamoten inte har möjlighet att svara på den.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2020/21:455 om våld i nära relationer

Anf. 90 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Ebba Hermansson har frågat mig vad mer, utöver det man redan gjort i frågan, regeringen ämnar göra för att få stopp på våldet i parrelationer, om jag och regeringen anser att det finns anledning att se över och utveckla den strategi man hittills använt sig av med tanke på att dödsfallen inte gått ned under regeringens tid vid makten. Vidare har hon frågat hur jag och regeringen ska arbeta för att garantera kvinnors trygghet i de särskilt utsatta situationer som uppstår när de lämnar en partner.

Att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck är en högt prioriterad fråga för regeringen. För att öka effektiviteten, kvaliteten och långsiktigheten i arbetet beslutade regeringen 2016 om en tioårig nationell strategi och ett riktat åtgärdsprogram för perioden 2017–2020. Strategin började gälla den 1 januari 2017.

Regeringen avser att presentera ett nytt samlat åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor samt hedersrelaterat våld och förtryck för perioden 2021–2023. Åtgärdsprogrammet kommer även att omfatta insatser mot könsstämpning och prostitution och människohandel samt fortsatta insatser mot sexuella övergrepp utifrån de lärdomar som dragits av metoo. Åtgärdsprogrammet kommer att inkludera hbtqi-personers utsatthet för alla typer av våld som omfattas av strategin.

Arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck måste ske brett i samhället. Regeringen har därför inför 2021 beslutat om uppdrag till ett flertal myndigheter. Låt mig ge ett par exempel på de uppdrag som har getts.

Socialstyrelsen har tilldelats 20 miljoner kronor för att fortsätta stödja utvecklingen av vård- och omsorgsarbete när det gäller mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Av medlen till Socialstyrelsen ska delar gå till driften av telefonlinjen Välj att sluta, som riktar sig till personer som vill ändra ett våldsamt beteende i en nära relation.

Länsstyrelserna har länge haft uppdrag att bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Från och med 2021 tilldelas de permanenta medel på 100 miljoner kronor per år för detta arbete.

Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket ska fortsätta arbetet med att bli bättre på att upptäcka utsatthet för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck hos personer de möter i sin verksamhet. Tillsammans med Socialstyrelsen och Jämställdhetsmyndigheten tilldelas myndigheterna totalt 10 miljoner kronor för 2021. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2022.

Det är viktigt att utveckla styrningen vad gäller att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Statskontoret har därför i uppdrag att följa upp och analysera centrala myndigheters arbete med den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel (A2020/00238/JÅM). Utvärderingen ska presenteras i mars 2021.

För att komma till rätta med mäns våld mot kvinnor är det också viktigt att arbeta förebyggande. Kommunerna tillförs 30 miljoner kronor för 2021 och 60 miljoner kronor per år från och med 2022 för att förbättra arbetet med återfallsförebyggande åtgärder riktade till våldsutövare.

En av målsättningarna i den nationella strategin inbegriper ett starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn. Regeringen har sedan 2015 anslagit stora medel i statsbidrag till kvinno- och tjejjourer.

För den feministiska regeringen är det en tydlig prioritering att bekämpa mäns våld mot kvinnor, och regeringen tar frågan på största allvar.

Anf. 91 EBBA HERMANSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret på min interpellation. Låt mig också passa på att gratulera till det nya uppdraget som jämställdhetsminister, som enligt mig verkar vara ett av de mest intressanta och viktiga för Sverige.

Våld i nära relationer är en fråga som tyvärr alltid är aktuell. Det pågår hela tiden, och såklart ännu mer under en pandemi då allt fler tvingas vara i hemmet, där förövaren finns.

Trots att våld i nära relationer utgörs av både grovt och upprepat våld är det en typ av brottslighet som jag upplever inte får så mycket uppmärksamhet i den offentliga debatten, vilket kan tyckas lite konstigt med tanke på hur mycket andra kriminalpolitiska frågor uppmärksammas.

Jag tror att jämställdhetsministern håller med om att det är en fråga som tyvärr ofta hamnar i skymundan trots att den är så allvarlig och att konsekvenserna i många fall blir dödliga.

Precis som jag konstaterade i min interpellation och precis som jag har konstaterat i tidigare jämställdhetsdebatter har regeringen väldigt höga ambitioner i denna fråga, och det tycker jag är bra. Man har gjort många viktiga satsningar, till exempel på kvinnojourerna och på arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Allt det är givetvis bra.

Men faktum kvarstår att siffrorna över kvinnor som blir mördade varje år ligger kvar på samma nivå och har gjort så i ganska många år. Trots alla ambitiösa satsningar och trots att den feministiska regeringen ofta talar om kvinnors utsatthet och om jämställdhet är siffran konstant. För mig blir då den uppenbara slutsatsen att något behöver utvecklas, kompletteras eller förändras ytterligare.

Jag har två frågor till att ställa.

Hur kan regeringen och den nya jämställdhetsministern se till att denna fråga får mer plats i den offentliga debatten, till exempel i kommande valrörelse?

Ser regeringen och jämställdhetsministern att det kan finnas viktiga lärdomar att dra från andra länder? Åtminstone innan coronapandemin slog till var Spanien relativt framgångsrikt i att pressa tillbaka relationsvåldet. Man införde till exempel specialdomstolar och speciella polisstyrkor. Just detta ligger väl mer på justitieministerns bord, så jag får säkert anledning att återkomma. Men man har även gjort andra satsningar för att bekämpa detta våld.

Så för att återknyta: Hur ska regeringen se till att denna fråga framöver får den uppmärksamhet den förtjänar?

Ser regeringen att det finns lärdomar att dra av framgångsrika exempel i andra länder för att en gång för alla uppnå en nollvision?

Anf. 92 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Först till hur vi kan lyfta upp denna debatt mer. Jag vill börja med att säga att jag är oerhört tacksam för det arbete som görs av civilsamhället. De politiska partierna har ett viktigt jobb att göra för att lyfta upp frågor och föreslå förändringar och förslag som kan motverka dessa problem.

Men jag vill som sagt också passa på att tacka de stora delar av civilsamhället som hjälper oss att driva dessa frågor framåt och lyfter upp de enskilda kvinnornas berättelser så att det blir tydligt för oss alla vad detta handlar om – hur detta drabbar i vardagen och hur en del kvinnor varje dag misshandlas av en pojkvän, make eller exmake, och ofta även efter att de har lämnat en destruktiv relation får uppleva att barnen används som slagträ mot dem. Här har vi ett stort samhällsproblem.

Den här regeringen kommer inte att slå sig till ro förrän vi har uppnått en nollvision. Jag tackar Ebba Hermansson för att hon använder just det ordet eftersom jag tycker att det är otroligt viktigt att vi har just en nollvision. Ingen kvinna ska bli slagen av sin man. Det är oerhört viktigt för oss.

Vi kommer att behöva satsa mer på våldsförebyggande åtgärder, och vi vet att det finns straffrättsliga åtgärder. Det ligger inte inom mitt område i första hand, men vi har gjort att antal förändringar som vi hoppas ska få effekt; bland annat gäller det kontaktförbudet.

På Regeringskansliet bereds också fler förslag så att man ska kunna upptäcka och förhindra att våld sker. Detta hoppas jag att jag får anledning att återkomma till väldigt snart.

Vi behöver också se vad vi kan göra, för fokus måste hela tiden ligga på att ingen kvinna ska bli slagen. Vi vill straffa den som slår, men lika viktigt är att se till att detta aldrig sker. Om ingen blir förövare kommer ingen heller att behöva bli offer. Det tror jag är otroligt centralt för det arbete som pågår och som behöver fortsätta och intensifieras för att en gång för alla stoppa mäns våld mot kvinnor.

Anf. 93 EBBA HERMANSSON (SD):

Fru talman! Det var väldigt lägligt att inlägget avslutades i en ton av förebyggande åtgärder, för det är nämligen vad jag hade tänkt ta upp i detta inlägg.

En del av mäns våld mot kvinnor som jag kan tycka är lite bortglömd är pojkars våld mot tjejer. Där har det kommit väldigt oroväckande rapporter om att det är betydligt vanligare än vad man kanske trott. Som man väldigt briljant uttryckte det i rapporten börjar mäns våld mot kvinnor med pojkars våld mot tjejer, och där är det förebyggande arbetet såklart helt centralt.

En sak som bland andra jag, via mitt parti, men även andra har lyft upp i samhällsdebatten är frågan om haveriutredningar, alltså utredningar som man gör efter att en kvinna har blivit mördad av en nuvarande eller före detta partner för att ta reda på om det har funnits komponenter tidigare som samhället har missat och om ett uppmärksammande av dessa hade kunnat bidra till ett annat utfall. Har det funnits information som varit känd och som man har missat, har det fallit mellan stolarna eller har man helt enkelt misslyckats med att sätta personen bakom lås och bom?

Jag har träffat en del kvinnor som vittnat om att de i princip har fått gå under jorden efter att de har tagit sig ur en relation. De har upplevt att det har varit deras ansvar att byta namn, flytta och kanske skaffa skyddad identitet för att komma undan en person som rättssamhället inte rår på. Så kan det naturligtvis inte få vara. För att över huvud taget inte behöva hamna där krävs att personer som har ett uppvisat våldsbeteende tidigt uppmärksammas av samhället och av de instanser som ska hantera den typen av personer så att de inte kan utsätta fler för våld. Jag anser att just haveriutredningar är ett verktyg som kan bidra till detta och också till att man kan använda positiva erfarenheter och exempel för att förebygga framtida fall. Det blir också ett kunskapsunderlag.

Min fråga är helt enkelt: Hur ser jämställdhetsministern på haveriutredningar som metod för att förebygga mäns våld mot kvinnor?

Anf. 94 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Vi har gjort ändringar i lagen om utredningar avseende vissa dödsfall just för att de ska kunna omfatta även brott som begåtts men som inte har resulterat i dödsfall. Syftet är att utredningarna ska kunna fånga upp var det har brustit och varför samhället inte har fångat upp att situationen har uppstått och förvärrats och inte har kunnat gå in och bryta den. Det är viktigt att vi kan fortsätta att använda oss av dessa utredningar.

Lagändringarna började gälla den 1 januari 2019, och de ska utvärderas. Socialstyrelsen har fått ytterligare ett år på sig på grund av covidsituationen och den stora belastning som denna inneburit, och rapporten ska publiceras den 31 januari 2022. Det blir ett viktigt arbete att ta till sig. Baserat på de utredningar som vi har sjösatt och som vi har tagit emot bereder vi förslag för att i större utsträckning förebygga och förhindra våld.

Jag vill också passa på att säga att jag är väldigt glad över att Ebba Hermansson lyfter upp frågan om pojkars våld mot flickor. Vi kan inte lägga hela ansvaret för mäns våld mot kvinnor på skolan, men skolan har en viktig normerande och kompensatorisk uppgift även när det gäller detta. De förändringar som nu sker i det som tidigare var sex- och samlevnadsundervisningen är viktiga – att vi får en utbildning av de lärare som ska möta barnen i skolan.

Att vi får en förändrad inställning och inte minst får in samtyckesdimensionen och den diskussionen i undervisningen av barnen blir enormt viktigt framöver, för vi får inte glömma bort att vi kommer att behöva bryta normer. Vi lever med hundratals, tusentals år av sanktionerat våld från män mot kvinnor, som samhället har accepterat, blundat för, gömt undan i olika steg och inte tagit på allvar. Vi har gjort mycket och har tagit många steg på vägen, men vi har väldigt mycket kvar att göra.

Som sagt: Regeringen kommer inte att vara nöjd förrän vi kommit dit – här att ingen kvinna blir slagen av en man.

Anf. 95 EBBA HERMANSSON (SD):

Fru talman! Tack för ytterligare ett klargörande och tydligt svar! Där lyftes även skolan in. Nu kan jag snart inte säga det längre, men det var inte så länge sedan jag själv gick i skolan. Snart är det länge sedan. Jag instämmer helt i att det, åtminstone vid vissa tillfällen, verkar finnas en viss kultur som kanske aldrig är så stark som när man är i tonåren. Jag tror verkligen att det är bra att rikta resurser mot just samlevnadsundervisningen, med ett samtyckesperspektiv. Detta tackar jag för.

Jag inser att även om vi ibland har lite olika lösningar är vi nog ganska överens om grundproblematiken, och vi har troligtvis en liknande vision för vad vi vill åstadkomma, det vill säga att ingen någonsin ska bli slagen av sin partner. Detta uppskattar jag med regeringen – att man har det som en hög ambition och att man gör mycket på detta område. Jag kan som oppositionspolitiker tillstå att man faktiskt gör det, även om siffran som sagt inte har gått ned.

Jag vill tacka så mycket för debatten. Vi har åtminstone dragit ett litet strå till stacken nu för att få upp frågan på agendan. Jag ser fram emot att det här inte ska bli den sista debatten utan att jag och andra ska lyfta upp frågan och att den ska få utrymme i valrörelsen och i den offentliga debatten betydligt mer, för det behövs.

Sist men inte minst vill jag, med tanke på att det är fredag, önska alla en trevlig helg.

Anf. 96 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Jag tackar och önskar trevlig helg tillbaka.

Det bästa vi kan göra för brottsoffren är att bidra till att brott aldrig begås. Vi får inte slå oss till ro förrän våld och övergrepp har upphört. Det handlar självfallet om ett effektivt arbete inom rättsväsendet och om att skydda de kvinnor och barn som är i riskzonen eller som redan utsätts. Det handlar också om att förebygga så att brott inte sker till att börja med. Då är insatser för att bryta med destruktiva mansnormer och att ge alla, redan från tidig ålder, möjlighet att bli den de vill, utan att begränsas av könsstereotypa normer, en alldeles självklar del i arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

För att förhindra mäns våld mot kvinnor redan från början krävs att vi gör upp med könsmaktsordningen och destruktiv machokultur och främjar genusarbete på alla nivåer. Att främja genusmedvetenhet och krossa destruktiva könsnormer är effektiva metoder för att minska mäns våld mot kvinnor. Det är ett samhällsproblem, och normkritik måste vara en del av lösningen.

För att inte en enda kvinna till ska behöva dö behöver vi växla upp arbetet för att bryta normerna, inte avveckla det. Om vi någon gång ska bli kvitt problematiken med mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor behöver vi attackera roten till problemet. Det kommer inte att duga att arbeta bara med antingen det ena eller det andra. Vi kan inte välja mellan effektivare rättsväsen och att skydda kvinnor och barn i riskzonen eller att motverka destruktiva mansnormer, utan vi kommer att behöva göra både och.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 februari

2020/21:504 Försvarsmaktens ansvar för sina miljöskulder

av *Ilona Szatmari Waldau* (V)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:505 Sänkta banavgifter för järnvägen

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:506 Kunskap om kommunismens illgärningar

av *Boriana Åberg* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:507 En ny mediestödsförordning

av *Martin Kinnunen* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 februari

2020/21:1954 En ny generaldirektör för Försvarsmakten

av *Hanna Gunnarsson* (V)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1955 SJ och den nedlagda biljettförsäljningen

av *Jessica Thunander* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1956 Hizb ut-Tahrir och radikalislamistisk propaganda

av *Robert Hannah* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1957 Om Sveriges havsplaner och vindkraft

av *Jens Holm* (V)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1958 Reglerna om byte av offentlig försvarare

av *Ellen Juntti* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1959 Terrorlöner från Palestinska myndigheten

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:1960 Domstolarnas belastningsgrad

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1961 Ökningen av anmälda sexualbrott mot barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1962 Om solceller

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1963 Statens fastighetsverks uthyrningar

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:1964 Den ökande antisemitismen i Malmö

av *Björn Söder* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1965 Sveriges möjlighet att importera elenergi

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1966 Miljö- och klimatmålen och livsmedelsstrategin

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1967 Åtgärder mot antibiotikaresistens

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1968 Säkra transporter för säkra livsmedel

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1969 En höghastighetsjärnväg

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1970 Sveriges placering i den globala gruvrankningen

av *Lars Hjälmered* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 24 februari

2020/21:1859 Kinas utbyggnad av kolkraft

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

den 25 februari

2020/21:1426 Diplomatiska garantier

av *Boriana Åberg* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 24 Kammaren åtskildes kl. 13.39.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med § 13 anf. 37 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 19 anf. 80 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
§ 3 Avsägelse.....	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning	2
§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 7 Anmälan om granskningsrapport	4
§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott	4
§ 9 Svar på interpellation 2020/21:380 om värnande av träbyggnationer i utomhusmiljö	4
Anf. 1 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	4
Anf. 2 LARRY SÖDER (KD).....	5
Anf. 3 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	6
Anf. 4 LARRY SÖDER (KD).....	7
Anf. 5 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	8
Anf. 6 LARRY SÖDER (KD).....	9
Anf. 7 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	9
§ 10 Svar på interpellation 2020/21:428 om åtgärder mot långa handläggningstider för miljötillstånd	10
Anf. 8 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	10
Anf. 9 JOHAN HULTBERG (M)	11
Anf. 10 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	12
Anf. 11 JOHAN HULTBERG (M)	13
Anf. 12 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	14
Anf. 13 JOHAN HULTBERG (M)	16
Anf. 14 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	16
§ 11 Svar på interpellation 2020/21:431 om efterlevnaden av svavelförordningen	17
Anf. 15 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	17
Anf. 16 JOHAN HULTBERG (M)	18
Anf. 17 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	19
Anf. 18 JOHAN HULTBERG (M)	20
Anf. 19 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	21
Anf. 20 JOHAN HULTBERG (M)	22
Anf. 21 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	23
§ 12 Svar på interpellationerna 2020/21:414, 416, 422, 423 och 462 om plastpåskatten	23
Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	23
Anf. 23 ANGELICA LUNDBERG (SD)	24
Anf. 24 HELENA BOUVENG (M)	25
Anf. 25 ERIC WESTROTH (SD)	26
Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	27
Anf. 27 ANGELICA LUNDBERG (SD)	28
Anf. 28 HELENA BOUVENG (M)	29
Anf. 29 ERIC WESTROTH (SD)	29

Anf. 30 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	30
Anf. 31 ANGELICA LUNDBERG (SD).....	31
Anf. 32 HELENA BOUVENG (M).....	31
Anf. 33 ERIC WESTROTH (SD).....	32
Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	32
§ 13 Svar på interpellation 2020/21:424 om den nya skatten på engångsartiklar	33
Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	33
Anf. 36 NIKLAS WYKMAN (M).....	33
Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	34
Anf. 38 NIKLAS WYKMAN (M).....	34
Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	35
Anf. 40 NIKLAS WYKMAN (M).....	36
Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	36
§ 14 Svar på interpellation 2020/21:452 om tillgången till drivmedel i kris- och bristsituationer	36
Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	36
Anf. 43 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	37
Anf. 44 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	38
Anf. 45 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	39
Anf. 46 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	40
Anf. 47 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	40
Anf. 48 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	40
§ 15 Svar på interpellationerna 2020/21:450 och 460 om stöd till kultur- och idrottsarrangemang	41
Anf. 49 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	41
Anf. 50 IDA DROUGGE (M).....	42
Anf. 51 EDWARD RIEDL (M)	42
Anf. 52 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	43
Anf. 53 IDA DROUGGE (M).....	45
Anf. 54 EDWARD RIEDL (M)	45
Anf. 55 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	46
Anf. 56 IDA DROUGGE (M).....	47
Anf. 57 EDWARD RIEDL (M)	48
Anf. 58 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	48
§ 16 Svar på interpellation 2020/21:379 om länsstyrelsernas hantering av bygglovsprocesser	49
Anf. 59 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	49
Anf. 60 LARRY SÖDER (KD).....	50
Anf. 61 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	51

Anf. 62 LARRY SÖDER (KD).....	52	Prot. 2020/21:85
Anf. 63 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	52	26 februari
Anf. 64 LARRY SÖDER (KD).....	53	
Anf. 65 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	54	
§ 17 Svar på interpellation 2020/21:407 om statsbidraget till		
etniska organisationer	54	
Anf. 66 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	54	
Anf. 67 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	55	
Anf. 68 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	56	
Anf. 69 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	57	
Anf. 70 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	58	
Anf. 71 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	59	
Anf. 72 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	59	
§ 18 Svar på interpellation 2020/21:420 om kommissionens		
plan för integration.....	60	
Anf. 73 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	60	
Anf. 74 LUDVIG ASPLING (SD).....	61	
Anf. 75 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	62	
Anf. 76 LUDVIG ASPLING (SD).....	62	
Anf. 77 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	63	
Anf. 78 LUDVIG ASPLING (SD).....	64	
Anf. 79 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	64	
§ 19 Svar på interpellation 2020/21:421 om effekter av		
migrationen.....	65	
Anf. 80 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	65	
Anf. 81 LUDVIG ASPLING (SD).....	66	
Anf. 82 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	67	
Anf. 83 TREDJE VICE TALMANNEN	68	
Anf. 84 LUDVIG ASPLING (SD).....	68	
Anf. 85 TREDJE VICE TALMANNEN	69	
Anf. 86 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	70	
Anf. 87 LUDVIG ASPLING (SD).....	70	
Anf. 88 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	71	
Anf. 89 TREDJE VICE TALMANNEN	71	
§ 20 Svar på interpellation 2020/21:455 om våld i nära		
relationer.....	71	
Anf. 90 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	71	
Anf. 91 EBBA HERMANSSON (SD)	72	
Anf. 92 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	73	
Anf. 93 EBBA HERMANSSON (SD)	74	
Anf. 94 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	75	
Anf. 95 EBBA HERMANSSON (SD)	75	
Anf. 96 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	76	
§ 21 Anmälan om interpellationer.....	76	
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	77	
§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	78	
§ 24 Kammaren åtskildes kl. 13.39.....	78	